

Civilinė byla Nr. 2-73-636/2017
Teisminio proceso Nr. 2-29-3-03929-2016-8
Procesinio sprendimo kategorijos:
1.3.2.9.10.7; 1.3.2.9.10.8; 1.3.6.3.2.4;
1.3.6.3.2.7; 1.3.6.4.1.1; 1.3.6.4.1.3;
1.3.6.4.2; 1.3.6.4.2; 1.3.6.4.5; 1.3.7.2.4;
1.3.9.2.1; 3.1.1.2.9; 3.1.7.6; 3.2.7.1; 3.2.6.1.

MAŽEIKIŲ RAJONO APYLINKĖS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2017 m. rugpjūčio 16 d.
Mažeikiai

Mažeikių rajono apylinkės teismas, pirmininkaujant teisėjai Silvai Gerybienei, sekretoriaujant Astai Kryžiūtei, Lilijai Drizgienei, Vidai Šurpienei, dalyvaujant ieškovei B.L., jos atstovei advokatei Astai Jakštienai, atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės atstovui Michailui Norbutui, advokatui dr. Viliui Mačiulaičiui,

viešame teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrino civilinę bylą pagal ieškovės B.L. ieškinį atsakovei Mažeikių rajono savivaldybei, trečiajam asmeniui biudžetinei įstaigai Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo panaikinimo, neturtinės žalos ir kitų išmokų priteisimo ir prijungtą ieškovės B.L. ieškinį atsakovei Mažeikių rajono savivaldybei, tretiesiems asmenims biudžetinei įstaigai Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai, Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisijai dėl darbo ginčų komisijos 2016 m. spalio 27 d. sprendimo ir drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo.

Teismas, išnagrinęs bylą,

n u s t a t ė:

Ieškovė ieškiniu prašė panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. T1-215 paskirtą nuobaudą - atleidimą iš darbo; grąžinti ieškovę į direktorės pareigas biudžetinėje įstaigoje Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje; teismui nustatčius, kad ieškovė į pirmesnę darbą negražinama, laikyti, kad darbo sutartis su ieškove nutraukta teismo sprendimu pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau - Darbo kodeksas) 300 straipsnio 4 dalį, atleidimo datą laikant sprendimo įsiteisėjimo dieną; priteisti iš atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės ieškovei 1278,00 Eur vidutinį darbo užmokestį už kiekvieną priverstinės pravaikštos mėnesį nuo atleidimo iš darbo dienos (2016 m. rugpjūčio 26 d.) iki teismo sprendimo priėmimo dienos; teismui nusprendus negražinti į darbą - 7668,00 Eur išeitinę išmoką; 1000,00 Eur neturtinės žalos atlyginimą už neteisėtą ir nepagrįstą drausminės nuobaudos atleidimo iš darbo paskyrimą; bylinėjimosi išlaidas (1 t., b. 1. 1-15). Taip pat prijungtu ieškiniu ieškovė prašė panaikinti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisijos (toliau - Darbo ginčų komisija) 2016 m. spalio 27 d. sprendimą Nr. DGKS-4862, kuriuo komisija atsisakė nagrinėti prašymą (skundą) dėl drausminės nuobaudos panaikinimo; panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu Nr. M2-71P paskirtą drausminę nuobaudą - pastabą (2 t., b. 1. 1-9).

Atsakovė Mažeikių rajono savivaldybė pateikė atsiliepimus į ieškinį ir prijungtą ieškinį, kuriais ieškinius prašė atmesti kaip nepagrįstus (1 t. b. 1. 88-92, 2 t., b. 1. 17-18).

Trečiasis asmuo Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisija pateikė atsiliepimą į prijungtą ieškinį, kuriame nurodė, kad ieškovė negali prašyti teismo naikinti, pakeisti darbo ginčų komisijos sprendimo arba grąžinti iš naujo spręsti ginčą, nes apylinkės teismas nėra ir negali būti apeliacine instancija darbo ginčų komisijai. Darbo ginčų komisija nėra suinteresuota kilusio tarp šalių ginčo baigtimi, ji yra nešališka priimant

sprendimus, todėl negali būti šalimi ir dalyvauti ikiteismine tvarka išnagrinėtose darbo bylose, kai tokios bylos nagrinėjamos teisme pagal šalių ieškinius (4 t., b. 1. 98-99).

Trečiojo asmens biudžetinės įstaigos Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos atstovas teismo posėdyje nedalyvavo, gautas pranešimas, jog mokyklos atstovas bylos nagrinėjime nedalyvavo (t. 10, b. 1.42).

Trečiojo asmens Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių teritorinio skyriaus Darbo ginčų komisijos atstovas teismo posėdyje nedalyvavo, gautas prašymas bylą nagrinėti darbo ginčų komisijos atstovui nedalyvaujant (t. 5, b. 1. 63).

Teismo posėdžio metu ieškovė ir jos atstovė ieškinius palaikė juose išdėstytais motyvais ir papildomai paprašė panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimą Nr. T1 -215 „Dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L.“.

Ieškovė B.L. teismo posėdyje dėl nuobaudos - pastabos panaikinimo paaiškino, kad tik mokyklų direktorių reikalavimu 2016 m. kovo 25 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta mokyklų turto naudojimo tvarka. Anksčiau mokyklų turto naudojimo tvarkos nebuvo. Buvo vyriausybės nutarimas dėl mokyklos turto naudojimo. Pratęsdama paslaugų sutartis su asociacija „Mažeikių teniso klubas“, ji vykdė tęstinį darbą, taip darė ir kitos mokyklos. Iki to laiko nebuvo reglamentuota, kokiais teisiniais pagrindais mokyklos turtas gali būti perduodamas laikinai valdyti ir naudoti. 2016 m. birželio 6 d. audito išvados 2 punkte yra nurodyta, kadangi mokyklai už nuomos patalpas buvo atlyginta materialinėmis vertybėmis, kurių vertė atitiko sumą, kuri turėjo būti sumokėta už patalpų nuomą, todėl darytina išvada, kad žala nepadaryta. 2016 m. birželio 21 d. išvados dėl darbo drausmės pažeidimo 3 puslapyje nurodyta, kad direktorei skirtina pamokamojo pobūdžio nuobauda - pastaba. Dabar su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ yra pasirašyta nauja paslaugų sutartis, atitinkanti 2016 m. kovo 25 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nustatytą tvarką. 2016 m. gegužės 11 d. jai tik grįžus iš atostogų buvo skirta pastaba. Dėl pažeidimo buvo pakviesta pasiaiškinti. 2016 m. birželio 23 d. pasirašė dėl pastabos skyrimo. Su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ buvo sudaryta paslaugų sutartis, nes asociacija buvo sumokėjusi į priekį 40 000 Lt. Mano, kad buvo nubausta, nes 2014 m. pratęsė su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ paslaugų sutartį pagal 2009 m. galiojusią tvarką.

Dėl nuobaudos - atleidimo iš darbo. Jai administracijos direktorius po nuobaudos - pastabos skyrimo pasakė, kad ją atleisti iš darbo yra L.R. sprendimas. Jai buvo pasiūlyta savo noru išeiti iš darbo arba ji bus atleista. Buvo trys pokalbiai: vienas su savivaldybės administracijos direktoriumi Kryžiumi - jis grasino ją nušalinti nuo darbo; kitas pokalbis su meru, kurio metu jis prisipažino, kad jam yra daromas spaudimas; buvo pokalbis su meru ir savivaldybės administracijos direktoriumi K.. Meras buvo bejėgis prieš savivaldybės tarybos narę L.R., kuri po jos (ieškovės) atleidimo surengė rinkiminį šou - gyrėsi, kad pakels mokyklą. L.R. savivaldybės tarybos posėdyje ir mokykloje skelbė, kad ji turi pažinčių STT. Audito skyrius vykdė planinį Sodų pagrindinės mokyklos patikrinimą, kuris yra vykdomas kas 4-5 metai. Jai po atostogų 2016 m. gegužės 12 d. grįžus į darbą, gegužės 22 d. buvo pakviesta į audito skyrių, kur ji sužinojo, kad yra valgykloje neatitikimų dėl mokinių maitinimo. Valgyklos vedėja yra materialiai atsakinga už sutartis su tiekėjais. Tiekėjų išrašytos sąskaitos yra užregistruojamos į apskaitos žurnalą ir direktorė jas vizuoja. Nemokamam maitinimui yra išduodami talonai ir dienos pabaigoje išrašomas orderis, kuris mėnesio gale tvirtinamas. Mokyklos buhalterė jokių pažeidimų nepastebėjo. Auditui nustačius pažeidimus, ji paprašė valgyklos vedėjos pasiaiškinti. 2016 m. gegužės 31 d. auditui pateikus raštu išvadą, kad dalis pinigų už produktus, kurie nedalyvavo maisto gamyboje, neįnešami į mokyklos kasą, vedėja maisto gamybai A.K. paaiškino, kad vaikai už nemokamo maitinimo talonus pasiimdavo produktus (ledus ir pan.), kas sudarydavo trūkumą, nes piniginių lėšos nebuvo gaunamos. A. K. pateikė paaiškinimą, kuriame nurodė, kad pažeidė nustatytą tvarką. 2016 m. kovo 1 d. auditas liepė taikyti A.K. drausminę nuobaudą, ir ji nusprendė valgyklos vedėjai taikyti drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo. A. K. mokyklos valgykloje dirbo nuo 2004 m., ir ji atleidimo metu buvo pensininkė. Ji A. K. atleido iš darbo už finansinius pažeidimus, netinkamai sudarytą valgiaraštį. Audito ataskaitoje buvo siūloma vertinti mokyklos vadovės ir valgyklos vedėjos veiksmus. Ji aiškino auditui, I. M., kad atliko maitinimo kontrolę. Audito metu buvo nustatyta, kad dingo valgiaraščiai. Materialiai už valgiaraščius, produktus yra atsakinga valgyklos vedėja A. K.. Ji (ieškovė) kasdien tvirtindavo valgiaraštį. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 27 d. Nr. V-998 įsakymu, nuo 2016 m. sausio 1 d. valgiaraščiai turėjo būti skelbiami mokyklos internetinėje svetainėje, o ne 2015 m., kaip nurodyta audito išvadoje. Mokyklos buhalterei buvo mokama priemoka už maitinimo talonų išdavimo kontrolę. Valgyklos vedėja nenorėjo išeiti iš darbo. Valgyklos vedėjos reakcija į atleidimą tiko atsakovei. Atleidus iš darbo valgyklos vedėją, ši iš pradžių kreipėsi į L.R, o 2016 m. liepos 22 d. buvo

užregistruotas A. K. raštas merui, kuriame ji reikalavo spręsti dėl ieškovės tinkamumo eiti direktorės pareigas. Buvo sudaryta darbo grupė, kuriai vadovavo N.R.. 2016 m. rugpjūčio 23 d. N.R. jai parodė A. K. paaiškinimą. Ji pasirašė, kad susipažino su šiuo paaiškinimu ir parašė pasiaiškinimą dėl A. K. rašto. 2016 m. rugpjūčio 23 d. buvo parengtas projektas dėl jos atleidimo iš darbo. 2016 m. rugpjūčio 24 d. darbo grupės išvada realiai buvo parengta tik po savaitės. Savivaldybės tarybos nariai nebuvo tinkamai supažindinti su atleidimo projektu ir darbo grupės išvadomis. Savivaldybės tarybos sprendimas dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo skyrimo buvo įregistruotas likus mažiau kaip 24 valandom iki tarybos posėdžio pradžios, pažeidžiant Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. liepos 1 d. sprendimu Nr. T1 -192 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento patvirtinimo patvirtintą Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentą (toliau - Reglamentas). Minėto reglamento 20 punkte yra nurodyta sprendimų projektų nagrinėjimo tvarka. Ji savivaldybės tarybos posėdyje nedalyvavo, nes turėjo nedarbingumo pažymėjimą. Be to, ji asmeniškai į posėdį nebuvo kviesta. Einamieji savaitės valgiaraščiai buvo skelbiami valgyklos skelbimų lentoje. Kiekvienos dienos valgiaraščiai buvo tvirtinami direktorės. Valgiaraščio skelbimo kontrolę atliko sveikatos priežiūros specialistė V.P. ir pavaduotoja neformaliai ugdymui J. T., kurios pažeidimų nenustatė. Sveikatos priežiūros specialistė tikrino ne tik valgiaraštį, bet ir maisto kokybę. Maisto kontrolę vykdė veterinarijos tarnyba ir sveikatos priežiūros specialistė. Valgyklos priežiūros komisija vykdė valgyklos kontrolę. Inventorizacijos metu taip pat jokių pažeidimų nebuvo užfiksuota. Nuo 2014 m. nebuvo reikalaujama, kad sveikatos priežiūros specialistas pasirašytų valgiaraštyje. Sumažėjus mokinių skaičiui, sveikatos priežiūros specialistė mokykloje dirbdavo 3 dienas per savaitę. 2015 m. valgiaraščių niekas netikrino. Iki audito nebuvo nustatyti valgiaraščio pažeidimai. Mokykloje sumažėjo mokinių skaičius, nes mokykla iš vidurinės tapo pagrindine. Savivaldybės vadovybė nesutiko pradinę mokyklą perkelti į Sodų pagrindinę mokyklą. Valgykla buvo pradėta tikrinti 2016 m. balandžio-gegužės mėnesiais, jai nebūnant darbe. Ji tvirtindavo valgyklos vedėjos pateiktą valgiaraštį, kurį valgyklos vedėja pasidėdavo saugojimui. Už valgiaraščio saugojimą buvo atsakinga valgyklos vedėja. Valgyklos vedėja A. K. pateikė auditui valgiaraščius, 15 dienų perspektyvinius valgiaraščius, maisto kalkuliacines korteles. Iš tiekėjų A. K. gaudavo pirminius, antrinius sąskaitų faktūrų lapus, nemokamo maitinimo talonus, orderius. Su A. K. buvo pasirašyta visiškos materialinės atsakomybės sutartis. A. K. gautus už maitinimą pinigus turėjo įnešti į mokyklos kasą, o kasininkė gautus pinigus kiekvieną savaitę turėjo įnešti į banką. Valgyklos vedėjai įnešus pinigus į mokyklos kasą, kasininkė išrašydavo įneštų pinigų orderį, kuris vienas likdavo valgyklos vedėjai, kitas - kasoje. Mėnesio gale kasininkė orderius perduodavo buhalterei. A. K. buvo atsakinga už maitinimą, gautų pinigų įnešimą į mokyklos kasą. Valgyklos vedėjos pareigybinuose nuostatuose buvo numatyta įnešti už maitinimą gautus pinigus į mokyklos kasą. Užregistravus sąskaitą faktūrą, ieškovė uždėdavo vizą „apmokėti“, o buhalterė - antspaudą. Yra dvi maitinimo sąskaitos: viena - maitinimo už grynuosius pinigus, o kita - nemokamo maitinimo, į kurią pinigus perveda socialinis skyrius. Mėnesio gale mokyklos buhalterė viską patikrindavo - nebuvo nustatyta nei pertekliaus, nei trūkumų. Kad gauti už maitinimą pinigai sutaptų, tikrino mokyklos buhalterė ir pavaduotoja ūkiui. Paskesnioji kontrolė - buhalterė nurodydavo, iš kokių lėšų bus vykdoma pateiktų sąskaitų faktūrų apmokėjimas. Iš uždarnosios akcinės bendrovės (duomenys neskelbiami) (toliau - UAB „duomenys neskelbiami“) už 2 procentų sąskaitoje esančius pinigus pirkto Naujųjų metų karnavalui saldinių. A. K. paaiškiniame nurodytas telefono numeris yra mokyklos telefono, kuriuo iki 2016 m. rugpjūčio 26 d. naudojosi ieškovė. Ji atostogų metu šio telefono niekam neduodavo, o su pavaduotoja susirašinėdavo elektroniniu paštu. 2016 m. gegužės mėnesį su valgyklos vedėja nesusirašinėjo. A. K. jai rašė, kad mokykloje yra vykdomas tikrinimas ir ji imsis nedarbingumo pažymėjimą. Ieškovė nerašė A. K. žinutės vykti pas „Sigitą gražuolį“. S.V. yra UAB „duomenys neskelbiami“ savininkas. Su UAB „duomenys neskelbiami“ sutartis buvo sudaroma internetu. UAB „duomenys neskelbiami“, kaip ir kiti tiekėjai, atveždavo prekes į mokyklą. Prekės buvo užsakomos telefonu. Kiekvienas tiekėjas, tame tarpe ir UAB „duomenys neskelbiami“, prekes į mokyklą pristatydavo 5-6 kartus per mėnesį. Iš UAB „duomenys neskelbiami“ buvo perkami negendantys maisto produktai. Jai būnat atostogose, vykstant auditui, apie ją spaudoje buvo rašoma kaip apie nusikaltėlę. Laikraščiuose „Didmiestis“, „Santarvė“, „Žemaičių būdas“, L.R. „facebooke“ buvo jai keliami kaltinimai. Jai dirbant vasarą, ji kas antrą dieną turėjo rašyti paaiškinimus, pateikti įvairius dokumentus. Rajono valdžia sakė, kad ją aukoja Seimo rinkimams. Straipsniai apie ją pasirodė iki atleidimo iš darbo. STT jos dėl valgyklos tyrimo į apklausą nekvietė. Ji tik kartą kaip liudytoja Mažeikių policijoje davė parodymus dėl valgyklos reikalų. Jai nėra pareikšti kaltinimai dėl valgyklos. Policijoje tyrimas yra pradėtas dėl A. K. veiksmų. Ji dėl šių įvykių patyrė dvasinius išgyvenimus. Padaryta žala jos reputacijai, sveikatai, darbinei veiklai. N.R. žinojo, kad 2016 m. birželio 26 d. darbo grupės išvadų

nebuvo. Savivaldybės tarybos posėdyje buvo pateiktas tik N.R. žodinis pasakymas ją atleisti iš direktorės pareigų. Iki savivaldybės tarybos posėdžio nebuvo surašytos darbo grupės išvados dėl jos atleidimo iš darbo. Dėl neišsaugotų valgiaraščių yra atsakinga valgyklos vedėja, o ne ji - mokyklos direktorė. Už kontrolę yra atsakinga vyriausioji buhalterė. Auditui nustatčius pažeidimus, valgyklos vedėja buvo atleista iš darbo pagal Darbo kodekso 235 straipsnio 2 dalies 7 punktą, nors vedėja norėjo išeiti iš darbo savo noru. A. K. neskundė nuobaudos - atleidimo, tačiau apie ją, direktorę, rašė merui. 2016 m. rugpjūčio 3 d. laikinai einantis mero pareigas pareikalavo pasiaiškinti dėl valgyklos darbo organizavimo. Ji pateikė pasiaiškinimą. Pavaduotoja ūkiui yra atsakinga už inventorizaciją. Ieškovė nemato savo kaltės dėl šiurkštaus pažeidimo - jog nebuvo vykdoma kontrolė ir priežiūra. Darbo grupė išvadoje įvardijo savivaliavimą ir įrašė nusikaltimą, kurį turi teisiskai įrodyti. Pagal sprendimo projektą, kuriame ji kaltinama nusikalstama veika, ji buvo atleista iš darbo. Aiškinamasis raštas yra nepabaigtas. Ji iš darbo atleista be pagrindo. Yra jos priimti įsakymai atlikti inventorizaciją, dėl valgiaraščių priežiūros. Vyresnioji buhalterė paklausta sakydavo, kad viskas apskaitoje sutampa ir įtarimo buhalterei iki audito atlikimo nekilo. Audito metu piniginių lėšų trūkumas nebuvo nustatytas, žala nepadaryta. Ji nežinojo, kad buvo perduota medžiaga prokuratūrai, todėl atleido valgyklos vedėją iš pareigų. Ji pati buvo atleista vadovaujantis buvusios valgyklos vedėjos žodžiais, tačiau valgyklos vedėjai savivaldybė nepareiškė reikalavimo dėl žalos atlyginimo. Paskesniąją kontrolę vykdo mokyklos vyresnioji buhalterė, ant sąskaitų uždedama antspaudą ir patikrindama pinigus. Jei balansas sutampa, tai pažeidimo nėra. Viskas funkcionavo tinkamai. Audito išvada nėra konkreti ir jos atleidimo dokumentas yra sudarytas iš abstrakčių sakinių.

Ieškovės atstovė advokatė Asta Jakštienė teismo posėdyje dėl nuobaudos - pastabos panaikinimo paaiškino, kad Švietimo skyriaus 2016 m. gegužės 3 d. rašte nurodyta, kaip galima mokyklos administracijai elgtis su mokyklos turtu. Iki to laiko nebuvo susiklosčiusi praktika ir kiekviena mokykla sprendė kaip elgtis su savo turtu. Nagrinėjamu atveju asociacija „Mažeikių teniso klubas“ už mokyklos turto - sporto salės naudojimą atsiskaitė turtu. Pastaba grindžiama Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimu, kurio pagrindu buvo sudaryta 2009 m. gruodžio 21 d. atlygintinų paslaugų sutartis su asociacija „Mažeikių teniso klubas“. Drausminės nuobaudos skyrimo metu Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimas nebegaliojo (galiojo iki 2014 m. balandžio 1 d.), todėl drausminės nuobaudos grindimas nebegaliojančiu sprendimu yra neteisėtas. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime nebuvo numatyta turto valdymo nuostatų, jos atsirado tik 2015 m. Dėl patalpų nuomos žalingų padarinių nekilo, nes asociacija „Mažeikių teniso klubas“ nupirko mokyklai turto (sporto inventoriaus, statybos darbais pagerino mokyklos būklę). Asociacija „Mažeikių teniso klubas“ sporto sale naudojo nuo 18 iki 20 vai., kai mokykloje nevykdavo pamokos. Analogiški pažeidimai buvo nustatyti Pavasario pagrindinėje mokykloje, tačiau jos vadovui nuobauda nebuvo skirta. Paskyrus ieškovei pastabą, visuomenės informavimo priemonėse buvo publikuoti straipsniai apie ieškovę. Nuobauda buvo paskirta, pažeidžiant drausminės nuobaudos skyrimo terminus. Nuobauda buvo skirta vertinant 2014 m, 2015 m. paslaugų sutartis, tačiau, kad apie 2014 m. spalio 20 d. ir 2015 m. rugsėjo 30 d. paslaugų sutartis, sudarytas tarp Sodų pagrindinės mokyklos ir asociacijos „Mažeikių teniso klubas“, atsakovė sužinojo tik 2016 m, tikėti nėra pagrindo. Nuo pažeidimo padarymo praėjus vienam mėnesiui, pastaba turi būti panaikinta. Pastaba yra per griežta sankcija, nes savivaldybė iki 2016 m. nebuvo suformulavusi reikalavimo, kokios sutartys gali būti sudaromos. Ieškovė mokyklos direktore dirbo nuo 1994 m. ir už darbą buvo ne kartą skatinama padėkomis, tačiau skiriant nuobaudą - pastabą, darbdavys šios aplinkybės nevertino. Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkyje Dėl drausminės nuobaudos skyrimo nėra nurodyta, kuo remiantis buvo paskirta nuobauda - pastaba. 2016 m. birželio 21 d. darbo grupės išvadoje nurodyta, kad ieškovė pažeidė tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimą, o minėtas sprendimas galiojo iki 2014 m. balandžio 1 d. Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkyje turėjo būti nurodyta už kokį pažeidimą darbuotojas yra baudžiamas, todėl yra pažeista nuobaudos skyrimo tvarka. Taip pat potvarkyje nėra nurodytas pažeidimo laikotarpis, koks teisės aktas buvo pažeistas. Nors pažeidimas padarytas 2014-2015 m. laikotarpiu, tačiau nuobauda patvarkymu skirta už 2016 metus.

Teisino posėdžio metu atsakovės atstovai su ieškiniu nesutiko atsiliepiame išdėstytais motyvais ir prašė ieškinį atmesti kaip nepagrįstą (2 t. b. 1. 81-82). Atsakovės atstovas Michailas Norbutas dėl nuobaudos - pastabos paaiškino, jog susidarė įspūdis, kad Darbo ginčų komisija nenori nagrinėti bylą, kai dėl nuobaudos skyrimo kreipiasi vadovas. B.L. švelniausia nuobauda - pastaba buvo paskirta už tai, kad pasibaigus 2009 m. paslaugų sutarčiai su asociacija „Mažeikių teniso klubas“, neturėdama savivaldybės tarybos pritarimo (sprendimo), 2014 m. minėtą sutartį pratęsė. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir

disponavimo juo įstatyme numatyta, kad dėl savivaldybės turto sprendimus priima savivaldybės taryba. 2015 m. be savivaldybės tarybos sutikimo nebuvo galima sudaryti sutarčių dėl savivaldybės turto, tačiau ieškovė tokios tvarkos nesilaikė. 2014 m. balandžio 1 d., pasibaigus paslaugų sutarčiai su asociacija „Mažeikių teniso klubas“, galiojo savivaldybės tarybos nustatyta tvarka dėl savivaldybės turto valdymo. Sodų pagrindinė mokykla perleido turtą be savivaldybės tarybos sprendimo. Mokyklos direktorės pareigybės aprašyme nurodyta, kad ji turi žinoti savivaldybės tarybos sprendimus. Nuobaudos - pastabos skyrimo pagrindas - darbo grupės 2016 m. birželio 21 d. išvada, kurioje konstatuotas ieškovės padarytas pažeidimas. Dėl tvarkos pažeidimo buvo skirta nuobauda - pastaba. Darbo grupės išvadoje, rekomenduojant ieškovei skirti švelniausią nuobaudą - pastabą, buvo atsižvelgta į tai, kad ieškovė buvo ne kartą skatinta. Vidaus audito skyrius, atliekantis nuolatinę biudžetinių įstaigų priežiūrą, atliko Sodų pagrindinės mokyklos auditą. Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla 2014 m. spalio 20 d. pratęsė su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ paslaugų sutartį, todėl auditui nustačius pažeidimus ir 2016 m. birželio 22 d. paskyrus nuobaudą - pastabą, nebuvo suėjęs 2 metų senaties terminas. Parama yra neatlygintinas sandoris ir tokio sandorio negalima traktuoti kaip atlygintino. 2016 m. birželio 6 d. audito išvadoje yra nurodyta, kad Sodų pagrindinė mokykla be savivaldybės tarybos leidimo išnuomojo mokyklos turtą kitokia forma, negu buvo nustatyta savivaldybės 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimu. Nors audito išvadoje nėra nurodytas konkrečiai pažeistas teisės aktas, tačiau tai nereiškia, kad tokio teisės pažeidimo nebuvo. 2009 m. gruodžio 17 d. savivaldybės tarybos sprendimu asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ buvo suteikta teisė penkis metus naudotis patalpomis. Audito išvadoje buvo nurodyta, kad neteisėta sutartimi su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ nebuvo padaryta mokyklai žala, todėl ir buvo skirta nuobauda - pastaba. Direktolei taikomi padidinti reikalavimai. Nuobaudos padarymo laikotarpiu be Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo galiojo Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 31 d. sprendimas Nr. T1-26 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos patvirtinimo“ (panaikintas 2015 m. sausio 30 d.), Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 30 d. sprendimas Nr. T1-20 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuris panaikino anksčiau minėtą sprendimą. Įstatymų nežinojimas neatleidžia direktorės nuo atsakomybės. Direktorė privalo žinoti turto valdymo tvarką. Ieškovei buvo skirta švelniausia nuobauda - pastaba, ji yra teisėta ir atitinka pažeidimo sunkumą. 2009 m. gruodžio 17 d. savivaldybės tarybos sprendimas Dėl Mažeikių sodų vidurinės mokyklos atlygintinos paslaugos kainos nustatymo ir atlygintinos paslaugos teikimo, pasirašytas mero V. D., yra neterminuotas ir tebėgaliojantis. Pasibaigus paslaugų sutarčiai, mokyklos direktorė turėjo kreiptis į Savivaldybės tarybą, o ne savo iniciatyva sudaryti nuomos sutartį. Merui patvarkymu skiriant nuobaudą - pastabą, buvo taikyta valstybės tarnybos analogija, todėl nebuvo perrašyta išvada.

Dėl nuobaudos - atleidimo iš darbo. Savivaldybė sprendime neteigia, kad ieškovė padarė nusikaltimą. Ji įvykdė veiklą, turinčią turto pasisavinimo požymių. Ieškovė 2016 m. gruodžio 22 d. atleista iš darbo pasibaigus nedarbingumo laikotarpiui. Terminas nuobaudai - atleidimas iš darbo, skirti nepraleistas, nes ji skirta po audito atlikimo, t. y. pagal DK 241 straipsnio 2 dalį galima skirti per 6 mėnesius. Drausminė nuobauda skirta pagrįstai. Nustatytas savivaldymas (DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punktą), atsižvelgiant į audito ir darbo grupės išvadą. Direktorė ir iki audito atlikimo galėjo paskaičiuoti ir patikrinti. Direktorė teigė, kad inventorizacijos metu buvo tikrinama valgykla ir jokių pažeidimų nebuvo nustatyta, tačiau kaip paaiškinti tai, kad buvo pagaminta maisto daugiau, nei gauta produktų. Direktorė yra atsakinga už visą mokyklos veiklą. Direktorės pareiga tikrinti darbuotojų darbą. Direktorė netinkamai atliko savo pareigas. Pažeidimas, susijęs su valgiaraščiais, yra tik vienas iš pažeidimų. Kiekvienas pažeidimas atskirai nėra toks svarbus, bet kai jų susikaupė daug, situacija tapo kritinė, dėl to ėmė griūti įstaigos veikla. Savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo 1 punkte nurodyti pažeidimai, jei juos vertinti kiekvieną atskirai, tai jie po vieną negali būti laikomi šiuurškšiais, tačiau šiuos pažeidimus vertinant kaip visumą, tai tampa šiuurškšiu pažeidimu. Pažeidimų visuma sudaro savivaldymą, t. y. šiuurškštų pažeidimą. Netinkama kontrolė iššaukė pasekmes. Savivaldybė nesikreipė dėl žalos išieškojimo iš mokyklos direktorės. Darbo grupė gavo rašytinę informaciją iš mokyklos buvusios darbuotojos A. K.. Jos paaiškinimas nebuvo užregistruotas, nes jis buvo siųstas darbo grupei. Tarybos posėdyje uždavė klausimus tik B.. Tarybos narė L.R. laikraštyje „Santarvė“ dar prieš tarybos posėdį konstatavo, kad ieškovė padarė nusikalstamą veiklą. Visi tarybos nariai žinojo situaciją, susidariusią Sodų pagrindinėje mokykloje, nes visi jie gyvena tame pačiame mieste. Tarybos posėdžio darbotvarkę formuoja meras. Jis gali pakeisti darbotvarkę. Nesavalaikis į darbotvarkę įtraukto klausimo registravimas teisės aktų registre yra tik formalus pažeidimas. Šiuo atveju taryba nusprendė

patvirtinti tokią darbotvarkę. Ne visiems savivaldybės tarybos sprendimams reikalingas antikorupcinis vertinimas. Sprendimui dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo, nebuvo reikalingas antikorupcinis vertinimas. Jei nepasitvirtintų sprendimo 2 punkte nurodytas pažeidimas, tai liktų 1 punkte nurodyti pažeidimai - savivaliavimas yra šurkštus pažeidimas, todėl nuobauda liktų galioti. Sprendimo 1 punkte nurodytų pažeidimų visuma sudaro savivaliavimą. Į sprendimo projektą buvo įtraukti visi pažeidimai, todėl taryba kiekvieno pažeidimo atskirai nesvarstė. Sprendimas taryboje buvo svarstomas kaip vientisas dokumentas. Iš sprendimo 1 ir 2 punktų buvo išvesta, kad B. L. prarado darbdavio pasitikėjimą. Jei nepasitvirtintų bent vienas sprendimo punktas, vis tiek išliktų darbdavio pasitikėjimo praradimas. Kad ieškovė pasisavino lėšas, įrodo A. K. paaiškinimas. Jam nežinoma, kaip buvo tikrinamas A. K. paaiškinimas. Darbo grupės išvadoje nėra akcentuotas A. K. atleidimas. Sprendimo 1 punkte nurodyta, kad 2015 m. Sodų pagrindinėje mokykloje nebuvo skelbiami einamosios savaitės valgiaraščiai. Darbo grupė, rengdama sprendimo projektą, rėmėsi audito ataskaitos 4.3.7. punktu, kur buvo užfiksuotas pažeidimas. Audito ataskaitos 6 puslapyje yra nustatyta, kad valgiaraščiai nebuvo skelbiami mokyklos internetinėje svetainėje, tačiau darbo grupės išvadoje nurodyta, kad nebuvo skelbiami valgiaraščiai. Auditas buvo atliekamas už 2015 metus. Pažeidimai dėl valgiaraščio neišsaugojimo grindžiami audito ataskaita (7 puslapis). Valgiaraščio saugojimo pareiga galimai yra nustatyta ministro įsakyme dėl maitinimo. Sprendimo priėmimo metu valgiaraščių saugojimas nebuvo vertinamas atskirai. Kiekvienas pažeidimas vertinamas kaip netinkamas pareigų atlikimas. Savivaliavimas - tai pareigų neatlikimas. Kiekvieną pažeidimą galima laikyti šurkščiu. Nežino, ar septynių dienų valgiaraščių neišsaugojimas galėjo sukelti neigiamas pasekmes. Duomenų dėl kilusių neigiamų pasekmių dėl valgiaraščių neišsaugojimo nėra užfiksuota. Ieškovė turėjo užtikrinti asmens, kuriam pavedė saugoti valgiaraščius, kontrolę. Mokykloje nebuvo pavesta valgiaraščio kontrolė (Audito išvados 9 lapas). Iš Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos mokinių nemokamo maitinimo tvarkos aprašo 14 punkto išplaukia, kad mokyklos direktorė turėjo paskirti atsakingą asmenį už valgiaraščių kontrolę. Jei valgiaraščiai yra sudaromi, tai turi būti vykdoma ir jų kontrolė. Be to, valgiaraščių kontrolė yra viena iš priemonių organizuojant nemokamą maitinimą. Suderinus perspektyvinį valgiaraštį su Veterinarijos tarnyba, turi būti vykdoma kontrolė, ar valgiaraštyje nurodyti patiekalai atitinka perspektyvinį valgiaraštį. Kaip nurodyta audito ataskaitos 7 puslapyje, valgiaraštyje buvo numatyti patiekalai iš jautienos, tačiau jautiena nebuvo piršta. Valgiaraštis turi būti sudaromas atsižvelgiant į technologinę kortelę. Perspektyvinis valgiaraštis buvo derinamas su Veterinarine tarnyba, tačiau patiekalai neatitiko valgiaraščio. Direktorė netikrino, kaip pavedimą kontroliuoti valgiaraščius vykdo valgyklos vedėja. Direktorė turėjo pasirūpinti, kad valgiaraščiuose nurodyti patiekalai būtų realiai duodami moksleiviams. Direktorė pasirašinėjo sąskaitas ir turėjo matyti, kad neperkama jautiena - tai kaip galėjo būti gaminami patiekalai iš jautienos. Auditas, peržiūrėjęs mokyklos pateiktus dokumentus, nustatė, kad mokykloje nebuvo pavesta valgiaraščių kontrolė. Valgyklos vedėjos pareigybės aprašymo auditas netyrė. Iš valgyklos vedėjos visiškos materialinės atsakomybės sutarties galima daryti išvadą, kad valgyklos vedėjai buvo pavesta patiekalų ir pinigų kontrolė. Nepavedus patiekalų ir pinigų kontrolės, gauti už maitinimą pinigai nebuvo įnešti į mokyklos kasą arba būdavo įnešama kasdien tik po 10 Eur. Galima teigti, kad valgyklos vedėjai A. K. buvo pavestas maitinimo organizavimas, tačiau kontroliuoti, kaip tai yra vykdoma, turėjo mokyklos direktorė. Pinigus į mokyklos kasą turėjo įnešti vedėja maisto gamybai, o neįnešti pinigai liko vedėjos žinioje. Darbo grupė vadovavosi audito išvada, o taryba - ir audito, ir darbo grupės išvada, todėl taryba naujų aplinkybių netyrė. Direktorė nevykdė pinigų kontrolės. Pinigai judėjo laisvai, nekontroliuojami. Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 25 punkte nustatyta, kad paskesniąją finansų kontrolę vykdo mokyklos direktorius. Taigi, ieškovė, būdama mokyklos direktore, turėjo atlikti finansų paskesniąją kontrolę. Pažeidimas, jog ieškovė nevykdė finansų paskesniosios kontrolės, konstatuotas audito ataskaitoje (9 lapas). Mokykla nevykdė Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimu Tl-356 patvirtintų Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punkto reikalavimų, kuriame nurodyta, jog įstaiga sukauptas pajamas už suteiktas paslaugas privalo įmokėti į Savivaldybės biudžetą 2 kartus per mėnesį, t. y. 3 ir 18 dienomis, o jeigu pajamos viršija 300 Eur - per 5 darbo dienas. Audito metu nustatyta, kad pajamos buvo gautos 9 mėnesius per metus, o į savivaldybės biudžetą pervesti tik 5 kartus. Audito metu buvo nustatyta, kad valgyklos apyvarta buvo 10 Eur per dieną, tai turėjo būti per mėnesį du kartus pervedami pinigai. Buvo pažeistos vykdymo taisyklės. Pinigai pervesti į savivaldybės biudžetą yra skaičiuojami ir, remiantis paskaičiavimais, planuojamas savivaldybės biudžetas, o laiku nepervedant pinigų, padaroma išvada, kad savivaldybės biudžetas nevykdomas pagal planą. Teismui panaikinus pastabą, liktų nustatyti šurkštūs pažeidimai, todėl liktų direktorės atleidimo priežastis. Skirdama pastabą taryba atsižvelgė, kad yra

paskirta nuobauda ir taikė DK 136 straipsnį.

Teismo posėdžio metu Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių skyriaus atstovas Leonidas Glatkinas su ieškiniu dalyje dėl nuobaudos - pastabos skyrimo nesutiko ir paaiškino, kad Darbo ginčų komisija sprendė B.L. prašymo dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo teisingumo klausimą ir priėmė sprendimą nenagrinėti prašymo iš esmės, kadangi šis prašymas turėtų būti nagrinėjamas teismine tvarka. Tokių bylų ne vieną yra nagrinėjusi Darbo ginčų komisija. Biudžetinių įstaigų įstatymas nenumato tvarkos, kai turi būti sprendžiami ginčai tarp savivaldybės ir savivaldybės įsteigto juridinio asmens vadovo. Juridinio asmens vadovo statusas yra dualistinis - iš vienos pusės yra susietas darbo teisiniais santykiais, iš kitos pusės (kaip šiuo atveju) - su civiliniais santykiais. Iš bylos medžiagos buvo matyti, kad ieškovė nepažeidė tiesioginių pareigų, kurios buvo tiesiogiai susijusios su funkcijų, susijusių su darbo teisiniais santykiais, vykdymu. Buvo pažeisti kiti civiliniai santykiai - panaudos sutarties netinkamas vykdymas dėl atsiskaitymo tvarkos. Norint išspręsti tokias bylas, reikalinga kviesti liudytojus. Darbo ginčų komisija negali to padaryti. Darbo ginčų komisija gali išklausti liudytoją, kai šalis paprašo ir liudytojas kartu su šalimi atvyksta į posėdį. Šalis gali paprašyti apklausti liudytoją, tačiau liudytojas gali atsisakyti atvykti į posėdį. Mano, kad kilus ginčui tarp juridinio asmens vadovo ir savivaldybės, bylos turėtų būti nagrinėjamos teismine tvarka. Darbo kodekso 9 straipsnyje nurodyta, jei negalima pritaikyti norminių darbo teisės aktų analogijos, tai pagal darbo įstatymų pradmenis ir prasmę taikomos kitų teisės šakų normos, reglamentuojančios panašius santykius. Komisija nusprendė, kad kaip analogija gali būti taikomas Biudžetinių įstaigų įstatymas ir Viešųjų įstaigų įstatymas, kurio 9 straipsnio 5 punkte nurodyta, kad darbo ginčai tarp viešosios įstaigos vadovo ir viešosios įstaigos nagrinėjami teisme. Taip pat gali būti pritaikoma ir Akcinių bendrovių įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje numatyta analogija - Darbo ginčai tarp bendrovės vadovo ir bendrovės nagrinėjami teisme. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nagrinėjo bylą, kurioje buvo nagrinėjama situacija, kai vienas iš darbuotojų buvo išsiųstas tobulintis kvalifikacijos kėlimui į kitą šalį ir už tobulinimąsi buvo sumokėti pinigai, kai darbo sutartyje buvo sutarta, darbuotojui nutraukus darbo sutartį neišdirbus metų, jis privalės grąžinti išlaidas, sumokėtas kvalifikacijos kėlimui. Toje byloje Kasacinis teismas konstatavo, kad toje byloje nagrinėjami santykiai išeina iš darbo sutarties ir tokį ginčą nenagrinėja Darbo ginčų komisija. Dėl Darbo ginčų komisijos sprendimo teisėtumo palieka spręsti teismo nuožiūrai.

Teismo posėdžio metu liudytoja V.P. paaiškino, kad ji dirba Mažeikių rajono savivaldybės Visuomenės sveikatos biure visuomenės sveikatos priežiūros specialiste. Nuo 2014 m. ji nėra pavaldi Sodų pagrindinės mokyklos direktorei. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymo „Dėl Maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau - Maitinimo tvarka) pakeitimu (pasikeitė Maitinimo tvarkos 48 punktas), įsigaliojusių 2014 m. lapkričio 1 d., nuo 2014 m. lapkričio 1 d. valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalo nereikia pildyti. Dirbdama Sodų pagrindinėje mokykloje stebėdavo, kad valgiaraštis atitiktų 15 dienų perspektyvinį valgiaraštį. Iki 2014 m. lapkričio 1 d. ji pildydavo valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalą, o valgiaraščius tvirtindavo direktorė. Iki 2015 m. rugsėjo perspektyviniai valgiaraščiai buvo derinami su Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių filialu (toliau - Visuomenės sveikatos centras), o nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. derinami su Mažeikių valstybine maisto ir veterinarine tarnyba (toliau - ir Veterinarinė tarnyba). Veterinarinė tarnyba leido naudotis 2014 - 2015 m. sudarytais ir Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių filialo patvirtintais perspektyviniais valgiaraščiais. Kitos mokyklos taip pat naudojosi anksčiau sudarytais perspektyviniais valgiaraščiais. Sodų pagrindinėje mokykloje valgiaraščius saugojo vedėja maisto gamybai. Nežino, kiek laiko turi būti saugomas valgiaraštis. Sodų pagrindinėje mokykloje nebuvo pavesta valgiaraščio kontrolė. Valgiaraščius pagal Maitinimo tvarką sudarydavo vedėja maisto gamybai, juos tvirtindavo mokyklos direktorė ir suderindavo su Visuomenės sveikatos centru, o dabar Veterinarine tarnyba. Valgiaraščio kontrolę atlieka mokyklų direktoriai, ar Sodų pagrindinės mokyklos direktorė vykdė valgiaraščio kontrolę, nežino. Ji vykdo mokinių maitinimo organizavimo priežiūrą, bet ne kontrolę. Prižiūri, kad mokiniams būtų tiekiamas karštas, šviežias maistas, kad darbuotojai laikytųsi higienos normų, laiku pasitikrintų sveikatą, kad valgykloje būtų švarūs stalai ir grindys, kad mokiniai galėtų prieš valgį nusiplauti rankas, kad mokiniams būtų patiekiami vaisių ir daržovių, kad būtų skelbiamas kiekvienos dienos valgiaraštis, valgykloje būtų pakabinta informacija apie sveiką mitybą ir sveikos mitybos piramidė, kad mokyklos valgykloje nebūtų parduodami draudžiami naudoti mokinių maitinimui produktai ir užkandžiai. Ji mokykloje nedirbdavo kiekvieną dieną, o kai dirbdavo, valgiaraštis buvo skelbiamas mokykloje. Sodų pagrindinėje mokykloje 2015

- 2016 m. dėl maitinimo nusiskundimų nei iš tėvų, nei iš mokytojų nebuvo gauta. Ji iki 2014 m. dalyvavo inventorizacijos komisijoje. Iki 2014 m. sausio 1 d. valgyklos inventorizacija buvo atliekama kas tris mėnesius, kurios metu buvo skaičiuojami esami maisto produktų likučiai. Nežino, ar inventorizacijos metu buvo skaičiuojamas valgykloje esančių pinigų likutis. Buvo pildomas inventorizacijos aktas. Nuo 2016 m. sausio 1 d. internete turi būti skelbiami valgiaraščiai. Ji prižiūri nemokamo maitinimo organizavimą, tačiau nėra atsakinga už nemokamą maitinimą. Prižiūri, kad maitinimas atitiktų valgiaraštį. Jei mokinys nelanko pamokų, jis gali pasiimti sausą maisto daavinį. Ji su finansais nieko bendro neturi. Technologinių kortelių tikrinimas neįeina į jos funkcijas, tai darė Veterinarinė tarnyba, tačiau nuo 2016 m. sausio 1 d. ši tarnyba nebetikrina technologinių kortelių, tai daro pati mokykla.

Teismo posėdžio metu liudytoja E.K. paaiškino, kad dirba Sodų pagrindinėje mokykloje sekretore-apskaitininke, iki 2016 m. rugsėjo 1 d. jos pareigos buvo sekretorė-kasininkė. Jei valgyklos vedėja atnešdavo pinigus, ji išrašydavo pajamų orderį, kurį pasirašydavo ji ir valgyklos vedėja. Orderį atiduodavo valgyklos vedėjai. Mėnesio gale gautus grynuosius pinigus ji įnešdavo į banką. Pinigus į banką įnešdavo kartą per mėnesį. Valgyklos vedėja ne visada kasdien atnešdavo pinigus. Ji pati nedalyvaudavo valgyklos veiklos inventorizacijoje. Atneštus valgyklos vedėjos pinigus ji fiksuodavo kasos knygoje, o lapas su kiekviena dieną užfiksuota gauta suma, pasirašytas direktorės parašu, mėnesio gale buvo nešamas buhalterei. Anksčiau iš valgyklos buvo įnešamos nedidelės sumos, o dabar, t. y. nuo 2016 m. rugsėjo 1 d., tūkstantinės. Tiksliai nepamena, bet gal per mėnesį iš valgyklos buvo surenkamas tūkstantis. Ji nežino, ar visą valgykloje gautą pinigų sumą atnešdavo į mokyklos kasą valgyklos vedėja. Dažniausiai įnešamos į kasą sumos būdavo vienodos - 20 litų, 10 litų. Ji kasoje galėjo laikyti pinigų likutį (kai buvo litai, tai galėjo būti 2000 Lt suma), todėl kiekvieną dieną gautų pinigų buhalterei nenešė. Be įnešamų į kasą pinigų, žurnale registruodavo sąskaitų gavimą, tačiau ant sąskaitų nepasirašydavo. Sąskaitų registravimo žurnale ji uždėdavo antspaudą su žyma „gauta“ ir žurnale įrašydavo sąskaitos numerį. Buhalterė pasirašytinai paimdavo sąskaitas. Buhalterė paimdavo pirminę sąskaitą, o valgyklai likdavo antrinę.

2015m. liepos mėnesį audito skyriaus vedėjas M. mero apsaugos nuo direktorės nesiūlė. Ji nežino, ar mokykloje yra saugomi valgiaraščiai. Bylų nomenklatūroje nėra numatytas valgiaraščių saugojimo terminas. Valgyklos vedėja A. K., išeidama iš darbo, perdavė komisijai dokumentus, tačiau kokius perdavė, nežino, nes nedalyvavo komisijoje. Jei valgyklos vedėja būdavo darbe, tai pinigus į kasą įnešdavo ji, o jei ne - virėja. Nešdavo direktorei mėnesio pajamų orderius.

Teismo posėdžio metu liudytoja O.J. paaiškino, kad Sodų pagrindinėje mokykloje nuo 1986 m. dirba direktoriaus pavaduotoja ūkiui. Ji yra atsakinga už nemokamo maitinimo talonų organizavimą ir apskaitą. Pirmadieniais visos savaitės nemokamo maitinimo talonus išdalina moksleiviams. Savaitės pabaigoje surenka iš valgyklos talonus, suskaičiuoja ir užpildo kompiuterio programoje tabelį. Mėnesio pabaigoje ši tabelį nešdavo į socialinį paramos skyrių. Nemokamo maitinimo užregistruotus duomenis nešdavo tvirtinti į socialinį skyrių, o po to atiduodavo į mokyklos buhalteriją. Kiek gavusių nemokamo maitinimo talonus vaikų valgykloje valgydavo, tiek grįždavo iš valgyklos talonų (pvz. išduodavo 50 talonų, grįždavo 30). 2015-2016 m. nemokamai maitinosi 50-60 mokinių. Vieno nemokamo maitinimo kaina (už pietus) - 1,50 Eur. Jei vykdavo ekskursija, moksleivis už taloną gaudavo kitų produktų, pvz. sulčių. Jei mokinys sirgdavo, jis nieko negaudavo. Jei moksleivis atėjęs į mokyklą nevalgo, tai talonas lieka pas vaiką, už kurį jis gali pavalgyti valgykloje kitą savaitę. Buvo atveju, kai nemokamo maitinimo talonai buvo padirbinėjami. Jei vaikas serga, tai nemokamo maitinimo talonas jam palieka, už kurį jis gali valgyti kitą savaitę, tačiau dvigubai talonų negauna. Jei savaitės gale talonas iš valgyklos nebuvo grąžintas, tai ji tabelyje žymi raidė „n“ - tai reiškia, kad tą dieną moksleivis nemokamo maitinimo talono nepanaudojo. Tabelyje žymėdavo, už kokią sumą ir kiek per mėnesį mokinių valgė. Tabelį tvirtindavo direktorė. Vedėjai grąžinus talonus, ji išrašydavo lapelį - vieną atiduodavo vedėjai, kitas likdavo jai. Lapelius nešdavo buhalterei, o juos tvirtindavo direktorė. Valgiusių vaikų skaičius buvo reikalingas pinigų užsakymui. Pagal valgiusių mokinių skaičių gaudavo iš socialinio skyriaus pinigų sąskaitų apmokėjimui. Ji dalyvaudavo valgyklos veiklos inventorizacijoje. Inventorizacijos aktą pasirašydavo valgyklos vedėja, tvirtindavo direktorė. Mokslo metų gale maisto produktų likutis būdavo nedidelis ir visada sutapdavo su nurodytais dokumentuose. Inventorizacijos metu niekada nebuvo nustatyta trūkumų. Inventorizacijos metu suskaičiuodavo rastus valgykloje produktų likučius. Inventorizacija būdavo vykdoma kas tris mėnesius. Jos metu nebuvo tikrinama, kiek gamybos metu buvo sunaudota maisto produktų. Mano, kad valgiaraščiai turėjo būti laikomi pas valgyklos vedėją. 2016 m. ji dalyvavo pokalbyje su audito skyriaus vedėju ir jai buvo siūloma apsauga. Mokamo ir nemokamo maitinimo valgiaraščiai yra skirtingi. Jie būdavo pakabinami valgykloje. Valgiaraščius parengdavo valgyklos

vedėja, o tvirtindavo direktorė. Ji nėra atsakinga už nemokamo maitinimo valgiaraščio skelbimą internete. Ji nežino, ar vaikui nenorint valgyti valgykloje, vietoje paruošto maisto vedėja duodavo sulčių.

Teismo posėdžio metu liudytoja A.D. paaiškino, kad ji dirba Sodų pagrindinėje mokykloje vyriausiąja buhalterė. 2016 m. gegužės 31 d. dėl gautos audito išvados direktorė jai liepė rašyti pasiaiškinimą. 2016 m. gegužės mėnesį auditorė K. jos klausė apie valgykloje uždedamo antkainio dydį, valgyklos darbą, patalpų nuomą. Dėl valgyklos apskaitos. Valgyklos vedėja, nupirkusi reikiamas prekes, sąskaitas atnešdavo į raštinę, kurias raštinės darbuotoja užregistruodavo. Direktorė ant sąskaitų pasirašydavo „apmokėti“. Po to ji, gavusi sąskaitą, ją peržiūrėdavo ir pasirašydavo - tokiu būdu, ji, būdama vyriausiąja buhalterė, atlikdavo išankstinę kontrolę. Anksčiau (iki audito) nereikėdavo ant sąskaitos pasirašyti, dabar ji ant sąskaitų visada pasirašo. Po toji gautas sąskaitas suvesdavo į kompiuterį. Mėnesio gale, gavusi nemokamo maitinimo suvestinę (kiek moksleivių valgė), ji nurašydavo prekes. Mokykloje yra vedama suminė apskaita. Pagal už mokamą maitinimą gautus pinigus, atskaičiavus antkainį, yra nurašomos prekės. Tokiu būdu mėnesio gale sužinomas valgyklos prekių likutis. Pagal įstatymą, kartą ketvirtyje valgykloje esančių maisto produktų likutį reikia sutikrinti. Inventorizacijos komisija suskaičiuoja valgykloje esančių prekių likutį - parašo prekės pavadinimą, kiekį, kainą, subalansavus gaunamą likusių prekių sumą. Inventorizacijos metu trūkumų niekada nebuvo nustatyta, nes gauta suma atitikdavo. Išankstinė finansinė kontrolė ir yra tai, kad ji, gavusi sąskaitą, ant jos turi pasirašyti. Seniau nereikalaudavo, kad buhalteris pasirašytų ant sąskaitų. Ar ji pasirašys, ar nepasirašys ant gautų sąskaitų, ji vis tiek sąskaitas įveda į apskaitos programą. Seniau liepdavo pasirašyti tik, kad sąskaita apmokėta, ar neapmokėta. Dabar reikia rašyti „išankstinę finansų kontrolę atlikau“. Yra dvi mokyklos valgyklos banko sąskaitos - speciali nemokamo maitinimo sąskaita, į kurią pagal mokyklos pateiktą žiniaraštį (kurį sudaro pavaduotoja ūkiui) ir jo pagrindu surašytą paraišką, socialinės paramos skyrius praveda mokyklai pinigus ir mokykla, gavusi pinigus, apmoka už prekes. Kita sąskaita - tai spec. programos sąskaita (už maitinimą gauti grynieji pinigai). Valgyklos įneštus grynuosius pinigus į mokyklos kasą mokykla praveda savivaldybei, po to savivaldybė tuos pinigus perveda atgal mokyklai, kuriuo gavusi mokykla sumoka už prekes, o pinigus, gautus už antkainį, mokykla panaudoja savo reikmėms. Audito ataskaitoje parašyta, kad mokykla įnešdavo pinigus į savivaldybės sąskaitą tik kartą per mėnesį - bet kol mokykla banko sąskaitoje neturėdavo pinigų, tai negalėdavo jų pervesti į savivaldybės sąskaitą. Mokykla neįnešdavo į banko sąskaitą pinigų, nes kasoje galėjo būti laikoma iki 300 Eur suma. Jei kasoje būdavo 300 Eur suma, tai pagal tvarką buvo būtina per 5 dienas pervesti pinigus į banko sąskaitą. Kai būdavo pasiekiamas 300 Eur sumą, pinigai visada buvo pravedami į banką. Visos mokyklos pinigus į banką įnešdavo kartą per mėnesį. Į pajamas už atsitiktines paslaugas patenka iš valgyklos gaunamieji grynieji pinigai. Valgyklos vedėja į mokyklos kasą pinigus turėdavo įnešti kiekvieną dieną. Kada atnešdavo valgyklos vedėja pinigus, ji nematydavo, kasos pajamų orderius jai mokyklos kasininkė atnešdavo mėnesio pabaigoje. Per mėnesį iš valgyklos buvo gaunama po 160-170 Eur, tai padalijus iš dienų skaičiaus per dieną būdavo įnešama 10, 12, 15 Eur. Nuo 2016 m. rugsėjo 1 d. valgykla per mėnesį už maitinimo paslaugas gauna apie 1220 Eur sumą. Nežino, kodėl išaugo valgyklos įnešama pinigų suma. Mokykloje mokinių skaičius yra sumažėjęs, tačiau ateina valgyti asmenys iš trečiojo universiteto, nors šis universitetas buvo ir B. L. einant direktorės pareigas. Dabar yra daugiau perkama prekių, daugiau valgykloje suprekiujama. Norint vykdyti mokyklos valgyklos kontrolę, reiktų valgykloje pastatyti žmogų, kuris stebėtų, ką pardavė ir kiek suprekiavo. Ji tikrindavo, ar valgyklos likutis sutampa su turimomis sąskaitomis - sąskaitos visada sutapdavo su mėnesine apyskaita. Inventorizacijos metu nustatomas prekių likutis, o ne pinigų likutis (kiek suprekiauta). Vedėja surašo valgyklos apyskaitą - pajamos, išlaidos ir išvestas likutis. Valgyklos vedėja apyskaitoje sutraukdavo gautas sąskaitas ir jas subalansuodavo, pvz.: vedėja suskaičiuoja, kad pirkto prekių už 2000 Eur, turi pradžioje buvusį likutį, po to įtraukia nemokamo maitinimo pinigus ir suprekiautus pinigus; iš nupirktų prekių sumos atima pinigus, atima nemokamą maitinimą ir gauna prekių, kurios turi būti valgykloje, likutį. Nežino, ar buvo valgykloje atliekama gautų pajamų kontrolė, nes tai neįėjo į jos pareigas. Ji veda tik buhalteriją. Ji yra atsakinga už lėšų panaudojimą įstatymų nustatyta tvarka, pvz., ji turi kontroliuoti, kad neviršyti sąmatų atlyginimams, atostoginiams. Ji turi tiksliai suvesti gautus duomenis į programą, suvesti sąskaitas. Valgykloje nėra vedama kiekinė apskaita (parduotos prekės), o iš suminės apskaitos (gauti pinigai) negalima nustatyti, ką valgė vaikai. Mokykloje nėra kasos aparato. Tik esant kasos aparatui, būtų apskaitomi valgykloje parduodami produktai, patiekalai. Dėl apskaitos valgiaraščiai nėra reikalingi. Mano, kad valgiaraščius turėjo saugoti valgyklos vedėja. Jei koks valgiaraštis nebuvo išsaugotas, dėl to problemų neturėjo kilti. Kiekvieną mėnesį prekių likutis būdavo - 300-400 Eur. Paskesnė kontrolė - tai prekių likučio atitikimo sutikrinimas. Niekur nefiksuoja paskesnės kontrolės atlikimo. Nežino, ar direktorė

atlikdavo vidaus kontrolę. Direktorė tvirtindavo sąskaitas ir kitus dokumentus. Vedėja pasirašydavo ant sąskaitų, jog prekes gavo. Neturint kasos aparato, negalima vesti kiekinės apskaitos. Direktorė negali keisti apskaitos būdo. Ji mokykloje dirba 11 metų. Per tą laiką du kartus buvo atliekamas auditas. Pirmas auditas vyko 2008 m., kurio metu pažeidimų nebuvo nustatyta, tik 2016 m. vykusio audito metu buvo fiksuoti pažeidimai. Mokyklos pajamos būdavo gaunamos tik iš valgyklos. Inventorizacija buvo daroma siekiant nustatyti, ar nėra prekių trūkumo. Inventorizacijos metu pagal prekių kainą nustatomas prekių kiekis ir nustatoma, už kokią sumą yra likusių prekių. Dėl patalpų nuomos ji nieko nežino. Nuomos ji nekontroliuoja. Dėl nuomos sprendžia direktorė. Nežino, ar direktorė savo reikmėms imdavo produktų, nes ji prekių nepriima. Visos sąskaitos yra pasirašytos valgyklos vedėjos.

Teismo posėdžio metu liudytoja A.K. paaiškino, kad ji dirba Mažeikių rajono savivaldybėje kontrolės ir audito tarnybos savivaldybės kontroliere. Atliekama auditą dirba pagal auditui keliamus reikalavimus. Sodų pagrindinės mokyklos auditą už 2015 metus (nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d.) atliko 2016 m. Atlikus auditą audito ataskaitos projektas buvo derinamas su mokyklos vadove. Gavusi audito ataskaitos projektą vadovė galėjo teikti pastabas, pasiūlymus, tačiau to nedarė. Audituojant vadovaujamos teisės aktų redakcija, aktualia audituojamu laikotarpiu. Audito metu paprašė valgiaraščių už rugsėjo - lapkričio mėnesius. Už šį laikotarpį trūko 7 valgiaraščių. Telšių archyvas paaiškino, kad valgiaraščių saugoti 10 metų nereikia, tačiau reikia saugoti kaip vidinį įstaigos dokumentą bent vienerius metus, nors to joks teisės aktas neregulmentuoja. Jei mokykloje nebuvo pavesta saugoti valgiaraščių, tai tenka atsakomybė mokyklos vadovui. Pagal vedėjo maisto gamybai atsakomybės sutarties 3.1 punktą - vedėja turėjo saugoti tai, kas priklauso valgyklai, tame tarpe ir valgiaraščius. Valgiaraščius (septynių dienų) turi tvirtinti mokyklos vadovas, o perspektyvinius valgiaraščius anksčiau tvirtino Visuomenės sveikatos centras, vėliau - Veterinarinė tarnyba. Mokykloje valgiaraščių kontrolė nebuvo niekam pavesta. Kas perspektyviniame valgiaraštyje nurodyta pirmadienį, tas turi būti nurodyta ir pirmadienio valgiaraštyje. Audito metu buvo nustatyta nesutapimų tarp perspektyvinio valgiaraščio ir valgiaraščio, o direktorė neužtikrino valgiaraščių kontrolės. Valgiaraščiuose buvo ne tos dienos patiekalai. Buvo atliekamas finansinis auditas. Audito metu nebuvo tikrinama, ką dėjo į kotletą. Audito metu netyrė visuomenės sveikatos specialisto funkcijų. Viską turi kontroliuoti mokyklos vadovė. Visose mokyklose yra problema, kad vedama suminė, o ne kiekinė apskaita. Iš suminės apskaitos nieko nematyti. Mokyklos neveda kiekinės apskaitos, todėl nesimato, kas kiekvieną dieną yra gaminama mokyklos valgykloje. Gavo prekes, surašė, kiek įnešė pajamų, nemokamo maitinimo išlaidas ir išveda pajamų likutį. Auditas nenustato trūkumų - auditas ne revizija, jo tikslas išskelti esamą problemą. Iš atliktos analizės pamatė, kad valgykloje yra nesutapimų. Vietos savivaldos įstatymas auditoriams suteikia teisę, nustačius negerų dalykų, informuoti teisės saugos institucijas. Auditas informavo prokuratūrą apie nustatytus pažeidimus dėl įneštų pajamų nesutapimo ir buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas. Audito metu buvo atliekamos maisto produktų dvi analizės - pirktų prekių ir maisto gamybos. Ėmė pagrindines prekes (paukštieną, mėsą, žuvis) ir atmetus nemokamą maitinimą paskaičiavo, kas buvo valgoma už pinigus. Per 2015 m. rugsėjo-lapkričio mėnesius (atskaitos taškas rugsėjo 1 d., kadangi po vasaros atostogų valgykloje dar nėra produktų) buvo įnešta į kasą tik 735 Eur, o pagal audito matematinius skaičiavimus turėjo būti įnešta 1487 Eur. Iš audito lentelės matyti, kad prekės skirtos pardavimui - ledukai, šokoladukai, kurie pagal perspektyvinį valgiaraštį negali būti duodami vaikams, gaunantiems nemokamą maitinimą. 2015 m. šių prekių (saldainių, ledu) turėjo būti parduota už 2300 Eur, o į kasą per metus įnešta tik 1900 Eur. Vienas iš audito tyrimų buvo toks: kiek per metus bendrojo lavinimo mokyklose, atmetus nemokamą maitinimą, už pinigus tenka vienam vaikui. Sodų pagrindinėje mokykloje buvo gauta maža suma - per metus vienam vaikui 11 Eur suma. Kaimo mokyklose vaikui tenka didesnė suma. Auditas siūlo ne taikyti nuobaudą, o siūlo įvertinti. Mokykla nepateikė jokio dokumento, iš kurio būtų matyti, jog būtų buvusi kam nors pavesta vidaus kontrolė. Audito metu nustatyta, kad mokyklos vyriausioji buhalterė nevykdė išankstinės finansų kontrolės. Mokykloje niekam nebuvo pavesta vidaus kontrolė, nors dokumentai, kaip tai daryti, buvo, tačiau nebuvo vykdoma kontrolė - dokumentai nebuvo vykdomi. Jei mokyklos direktorė nepaskiria atsakingo asmens, tai jai tenka atsakomybė. Buhalterė nebuvo pasirašiusi ant sąskaitų, ant prekinės piniginių valgyklos apyskaitos, už tai ji gavo pastabą. Auditoriams pateikus Sodų pagrindinei mokyklai audito ataskaitos projektą, mokykla nepateikė jokių papildomų dokumentų, tai reiškia, kad mokykla sutiko su audito išvadomis. Mokyklos vadovas turėjo pateikti auditoriams vedėjos maisto gamybai pareigybės aprašymą, visiškos finansinės atsakomybės sutartį ir kitus reikiamus dokumentus. Atskiruose audito dokumentuose yra nurodyta, kokios pareigybės yra peržiūrėtos. Mokykloje nebuvo vykdoma paskesnioji finansų kontrolė - ją privalėjo vykdyti mokyklos vadovas, nes nebuvo paskirtas už šią kontrolę

atsakingas darbuotojas. Mokyklos vadovė turėjo nuolat tikrinti pinigų įnešimą. Mokykla turėjo vykdyti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 19 sprendimu pavirtinto Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punkto nuostatas ir taip, kaip numatyta šiose taisyklėse, įmokėti į savivaldybės biudžetą pinigus. Paskesniąją kontrolę vykdė vadovas arba turi būti paskyręs šios kontrolės vykdymui paduotoją. Vadovei nekilo klausimas, kodėl valgykla kasdien įneša į kasą tik po 10 Eur. Audito išvados padarytos taikant kiekinės apskaitos principus. Audito metu trūkumai nebuvo nustatyti, tačiau, atlikus analitinius skaičiavimus, buvo gauti rezultatai, kurie yra pateikti audito ataskaitoje. Direktolei pasakius, kad yra negerai su mokyklos valgykla, ji atsakė, kad ir jai būdavo keista, kodėl valgykla į mokyklos kasą įnešdavo tik po 10 Eur. Vadovas turėjo analizuoti esamą situaciją. Jei galėjo auditas analizuoti situaciją valgykloje, tai galėjo lygiai taip pat tokią analizę atlikti ir mokyklos vadovas. Pagal suminę ataskaitą viskas sutapo. 2008 m. audito metu valgyklos netikrino taip, kaip buvo tikrinta už 2015 m. Darželiuose yra vedama kiekinė apskaita, o mokyklose - suminė. Vedėja paaiškinimuose neparašė, kur padėjo likusius pinigus, gautus už maitinimą. Audito metu darant analizę, buvo atmestas nemokamas maitinimas. Internete reikia skelbti ne perspektyvinį valgiaraštį, o kiekvienos dienos valgiaraštį. Audito išvadose nieko nėra rašoma apie einamosios savaitės valgiaraščius. Mokykla už valgyklos paslaugas iki metų galo įnešė pinigus į savivaldybės surenkamą sąskaitą, todėl dėl to, kad pinigai buvo įnešti vėliau, niekas nenukentėjo. Audito ataskaitoje buvo siūloma vertinti mokyklos vadovės ir valgyklos vedėjos veiksmus.

Teismo posėdžio metu liudytojas S.V. paaiškino, kad yra UAB „duomenys neskelbiami“ direktorius. UAB „duomenys neskelbiami“, laimėjusi viešųjų pirkimų konkursą, tiekė mokyklai prekes mokinių maitinimui, t. y. kiaušinius, miltus, žirnelius ir pan. Prekes į mokyklą įprastai atveža įmonės automobiliu įmonės darbuotojas. Prekės pristatomos į mokyklos valgyklą. Kai jis buvo pakeitęs įmonės vairuotoją, tai atvežtas prekes priėmė valgyklos darbuotoja. Nuvežus prekes į mokyklos valgyklą ir jas padėjus į vietą bei padavus valgyklos darbuotojai sąskaitą, kol sukraudavo prekes, sąskaitą gražindavo pasirašytą. J įmonę mokyklos darbuotojai nebuvo atvykę paimti prekių. Mokykla įmonei užsakymus duoda elektroniniu paštu. Jam ieškovė nėra skambinus telefonu ar siuntusi SMS. Vieną kartą ieškovė buvo atvykusi į įmonę, gal pasikalbėti su buhalteriu. Tiekiamų prekių kiekis atitinka užsakymą. 2016 m. rugpjūčio mėnesį jam nei iš savivaldybės, nei iš teisėsaugos institucijų neskambino.

Teismo posėdžio metu liudytojas N.R. paaiškino, kad dirba Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus vedėju, o anksčiau buvo šio skyriaus vedėjo paduotoju. Mero potvarkiu buvo sudaryta darbo grupė, į kurią buvo paskirti Švietimo skyriaus vedėjas A.S., Švietimo skyriaus juristas G.G. ir jis, N.R., kuris buvo paskirtas darbo grupės pirmininku. Surinkta medžiaga, išvada, sprendimo projektas buvo pristatyti Švietimo, kultūros ir sporto komitetui (toliau - Komitetas), kuris nutarė teikti tarybai sprendimo projektą dėl drausminės nuobaudos - atleidimo taikymo Sodų pagrindinės mokyklos direktolei. Tarybos narė antikorupcinio komiteto pirmininkė L.R. tokiam sprendimui įtakos neturėjo. Antikorupcinio komiteto medžiaga darbo grupė nesirėmė. Darbo grupė rėmėsi audito ataskaita ir A. K. rašytiniu paaiškinimu. Darbo grupė, rengdama išvadą, nesirėmė tuo, jog direktolei buvo skirta nuobauda - pastaba. Prie darbo grupės surinktos medžiagos buvo prijungtas mero potvarkis dėl pastabos mokyklos direktolei skyrimo. Darbo grupė pasitikėjo A. K. paaiškinimu, jos pateiktomis nuotraukomis, iš kurių matyti, kad SMS žinutė siūsta iš direktorės telefono. Jis rekomendavo A. K. kreiptis į mobilios ryšio paslaugas teikiančią įmonę ir paprašyti pokalbių išklotinę, tačiau A. K. nepateikė pokalbių išklotinės. Darbo grupė paprašė direktorės pasiaiškinti dėl A. K. paaiškinime nurodytų aplinkybių. A. K. nurodė, kad važiuodavo į bazę paimti prekių. Prekes teikianti įmonė pateikdavo mokyklai sąskaitas, kurias pasirašydavo. UAB „duomenys neskelbiami“ neprašė pasiaiškinti dėl šių aplinkybių. Valgyklos vedėja sakė, kad direktorė prekes imdavo jau senai, tačiau jis vedėjos neklausė, kiek laiko tai trunka. Darbo grupė nesistengė kaip policija atlikti ikiteisminį tyrimą, o vadovavosi darbo teise. Valgyklos vedėja A. K. aiškino, kad ją kvietė į policiją, todėl jis manė, kad išsamų tyrimą atliks policijos pareigūnai. Darbo teisės prasme užtenka nustatyti neteisėtų veiksmų požymius. Audito ataskaitoje yra nurodyti nustatyti finansiniai trūkumai. Ikiteisminis tyrimas pradėtas dėl mokyklos valgykloje nustatytų finansinių trūkumų. Paruoštą sprendimo projektą pateikė tarybos sekretorei, kuri imasi tolimesnių veiksmų. Komitetai detaliau svarsto teikiamą tarybai sprendimo projektą. Jis paprašė direktorės atvykti į savivaldybės administraciją, kur jai įteikė A. K. paaiškinimą ir paprašė direktorės raštu pasiaiškinti. A. K. į Savivaldybės administraciją buvo kelis kartus atvykusi ir anksčiau, tačiau jis paprašė viską jai išdėstyti raštu. Gavęs A. K. paaiškinimą, jį pridėjo prie dokumentų ir suformulavo raštą, kuriame prašė direktorės pasiaiškinti. Minėtą raštą pasirašė merą pavadavusi I. M.. Procesas dėl nuobaudos skyrimo truko mėnesį. A. K. buvo nuėjusi į audito skyrių ir jis nukreipė ją pas jį, kaip darbo

grupės narij. Jam pati A. K. atnešė parašytą paaiškinimą. Darbo grupė nesinaudojo spaudoje esančia medžiaga apie Sodų pagrindinės mokyklos direktorę. Tarybos posėdžio metu tarybos narys A. B. vis klausė, kodėl nuteisė B. L.. Jis paaiškino, kad nuteisė direktorę, o jai taiko drausminę nuobaudą, remiantis nustatytais turto pasisavinimo ir kitais požymiais. Taip pat tarybos posėdžio metu jis paaiškino, kad vyksta ikiteisminis tyrimas dėl mokyklos veiklos. Iš STT buvo gauti užklausimai dėl mokyklos salės nuomos ir kitų dalykų. STT rašte nurodė, kad vykdomas ikiteisminis tyrimas. Darbo grupės nariai tarpusavyje kalbėdami nutarė rekomenduoti direktorę atleisti iš darbo, tačiau teisinės pasekmės sukelti tarybos sprendimas. Darbo grupės išvadą jis rašė savo kabinete, prieš tai pasitaręs su kitais darbo grupės nariais. Darbo grupės išvadą Komitetui jis pristatė žodžiu. Komitetui pristatė tai, ką darbo grupė ištyrė, t. y. visą turimą medžiagą. Nėra niekur reglamentuota, kokia forma komitetui turi būti pateikiama darbo grupės išvada. Kai teikė Komitetui išvadą, dar nebuvo gautas direktorės paaiškinimas. Komitetui užteko darbo grupės surinktos medžiagos - Komiteto nariai pritarė darbo grupės išvadai ir nutarė siūlyti tarybai atleisti direktorę, nes ji buvo praradusi darbdavio pasitikėjimą. Komitetas pagal turimą medžiagą 2016 m. rugpjūčio 23 d. pritarė teikti tarybai svarstyti sprendimo projektą. Po Komiteto posėdžio dar vyko valdančiosios daugumos susirinkimas, kuriame buvo kalbama dėl direktorės atleidimo. Darbo grupės išvada buvo surašyta 2016 m. rugpjūčio 24 d., jau gavus direktorės rašytinį paaiškinimą ir pateikta tarybos sekretoriatui. Tarybos nariams prie darbotvarkės turėjo būti pridėtas ir darbo grupės išvados elektroninis variantas. 2016 m. rugpjūčio 24 d. komiteto posėdyje svarstant dėl direktorės atleidimo, prie medžiagos buvo pridėtas 2016 m. rugpjūčio 22 direktorės paaiškinimas. Rašant išvadą, atsižvelgus į tai, kad direktorė atleido valgyklos vedėją už finansinius pažeidimus, audito ataskaitoje nurodytas aplinkybes, jog direktorė neatliko reikiamos kontrolės, buvo prieita išvada, kad direktorė nekontroliavo valgyklos darbo. Darbo grupės išvada - tai darbo grupės ataskaita. Darbo grupės išvadoje yra paaiškintas žodis savivaliavimas. Tai pareigų nevykdymas. Darbo grupės nariai, pasikalbėję tarpusavyje, kad direktorės savivaliavimas tęsiasi ilgą laiką (trūkumai valgykloje, nekontroliavimas) nutarė rekomenduoti atleisti direktorę. Taryba, priimdama sprendimą, turėjo visą medžiagą, tame tarpe ir 2016 m. rugpjūčio 24 d. direktorės paaiškinimą. Darbo grupė kiekvieno 1 punkte nurodyto pažeidimo nelaiškė šiuurškė. Vertinimas vyko atsižvelgiant į ankstesnį direktorės darbą - jai buvo skirta pastaba. Skatinimų nevertino. Pastabos taikymas nebuvo pagrindinis kriterijus, todėl, jei pastaba būtų pripažinta paskirta nepagrįstai, tai neturėtų įtakos atleidimui. Gal ir negerai sprendime suformavo kaltinimą, tačiau tai nereikia, kad nėra atleidimo pagrindų. Darbo grupė nesiaiškino, kur turėjo būti skelbiami valgiaraščiai, ji rėmėsi audito ataskaita. Sprendimo 1 punkte nurodyti šie pažeidimai priskiriami šiuurškėms: nekontroliavo pinigų įnešimo į kasą. Darbo grupė buvo įsitikinusi, kad kaltos buvo abi: ir valgyklos vedėja, ir direktorė. Vedėja jau buvo atleista, o direktorė dar ne, todėl jai taip pat turėjo būti taikyta atsakomybė - atleidimas. Direktorė pati neturėjo įnešti pinigų į kasą, tačiau ji turėjo kontroliuoti pinigų įnešimą. Darbo grupė suminė apskaitos problemos nesiaiškino. Esant suminei apskaitai, direktorė turėjo galimybę viską kontroliuoti. Darbo grupė audito išvadą skaitė kaip vientisą dokumentą, o ne vien tik paryškintas vietas. Skubėjimas buvo ne dėl kažkokio spaudimo, o atsižvelgiant į DK numatytą nuobaudos skyrimui 30 dienų terminą. Praleidus šį terminą, direktorė būtų likusi nenubausta, todėl visą procesą reikėjo atlikti per 30 dienų. Pripažįsta, kad atliekant tyrimą dėl direktorės veiklos, 30 dienų terminas buvo per trumpas. Į Komitete vykusį svarstymą dėl direktorės atleidimo nebuvo privaloma kviesti jos pačios. Darbo grupė iš gautos medžiagos išvelgė vagystės, turto pasisavinimo požymių, tačiau direktorės nevadino vagimi. Sprendime nurodė, kad direktorė tyčia nekontroliavo, nes ji, būdama vadove, privalėjo kontroliuoti valgyklos ir visos mokyklos veiklą. Sprendimo projekte yra nuoroda į audito išvadą, kurioje yra nurodyti pažeidimų terminai. Tuo metu labai reikėsi antikorpūcinė komisija, buvo rašoma spaudoje, savivaldybėje sklido kalbos apie vykdomą ikiteisminį tyrimą, tačiau darbo grupė nesirėmė šiais dalykais. Darbo grupės nariai dėl direktorės neturėjo išankstinės nuomonės. Mokyklos vadovas turi sąsajų su pedagoginiu darbu, todėl sprendimo projekte nurodė, kad direktorė diskreditavo pedagogo vardą. Mokyklos vadovas lemia mokyklos aplinką. Direktorė prarado darbdavio pasitikėjimą, nes jos vadovaujamoje mokykloje vyko netoleruoti dalykai. Darbo grupės išvados 2 puslapyje nurodant, kad nebuvo skelbiami valgiaraščiai, buvo remtasi audito išvada. Gal rašant išvadą, kad nebuvo skelbiami valgiaraščiai, praleido žodį interneto svetainėje. Komiteto posėdyje darbo grupė išdėstė ką žino, citavo dokumentus.

Teismo posėdžio metu liudytojas A.S. paaiškino, kad jis dirba Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėju. Dalyvavo darbo grupėje, kuri nagrinėjo audito ataskaitą dėl Sodų pagrindinės mokyklos valgiaraščių ir finansinės apskaitos. Darbo grupė, remiantis audito ataskaita, iki Komiteto posėdžio surašė savo išvadą (nors gal galutinis išvados variantas nebuvo surašytas). Pagrindas

rekomenduoti skirti direktorei drausminę nuobaudą buvo neapskaičiuoti, neišnešti į kasą pinigai. Nagrinėjant pirmą kartą, direktorės pasiaiškinimo dėl A. K. rašto nebuvo. Darbo grupė, susipažinusi su medžiaga, priėjo išvadą, kuri atitiko audito ataskaitoje auditorių išdėstytą nuomonę. Darbo grupei parengti išvadą buvo duotas labai trumpas terminas - darbo grupė susirinko 23 dieną, o Komitetui išvadą reikėjo pateikti kitą dieną (24 dieną), t. y. dienai, kada turėjo vykti Komiteto posėdis. Iš pradžių darbo grupės narių nuomonės išsiskyrė, bet vėliau klausimų neliko. Skaitant audito ataskaitą ir apsisprendžiant dėl drausminės nuobaudos direktorei skyrimo, jam užteko vien fakto dėl pinigų. Švietimo įstatyme nurodyta, kad už mokyklos veiklą, finansus atsako mokyklos vadovas. Vadovas atsako už tai, kad valgyklos vedėja į kasą įneštų pinigus. Vadovas tai turi išsireikalauti. Jei darbo grupės nariai pasirašė po išvada, tai reiškia, kad jie visi sutiko, kitaip būtų nepasirašę. Darbo grupė turėjo valgyklos vedėjos paaiškinimą. Jis pačios valgyklos vedėjos nematė. Darbo grupė tikėjo A. K. paaiškinimu, be to, STT vykdė tyrimą dėl mokyklos veiklos. Darbo grupės pirmininkas Komitetui pristatė tarybos sprendimo dėl drausminės nuobaudos direktorei skyrimo projektą, kuris buvo surašytas remiantis išvada. Neturėdamas sprendimo projekto, darbo grupės vadovas neina į komiteto posėdį. Darbo grupės pirmininkas N.R. ėjo į Komiteto posėdį turėdamas šūsnį dokumentų. Komiteto posėdyje vyko balsavimas. Komiteto nariams dėl nuobaudos skyrimo abejonių nekilo. Tarybos posėdyje darbo grupės pirmininkas pristatė Komitetui sprendimo projektą, keletą tarybos narių, tarp jų ir B., sakė neskubėti dėl nuobaudos skyrimo, balsuojant tarybos nariams, kažkas susilaikė. Tarybos nariai darbo grupės išvadą turėjo gauti kartu su sprendimo projektu. Nepamena, ar Komiteto posėdžio metu dalyvavo L. R.. Ji dalyvavo tarybos posėdyje. Nežino, ar žiniasklaidoje buvę apie direktorę negarbingi straipsniai. Rajone apie 90 procentų mokyklos direktorių priklauso partijoms. Sprendimo projekte buvo įrašyta, kad direktorė diskreditavo pedagogo vardą, nes Švietimo ministro įsakyme yra nurodyta, jog direktoriai yra pedagogai ir jie organizuoja mokytojų darbą. Sprendžiant dėl nuobaudos pagrindinis dalykas buvo finansiniai reikalai, o kiti pažeidimai, kaip valgiaraščiai - smulkmenos, bet pažeidimų visuma lėmė sprendimą dėl atleidimo. Nepaskelbus valgiaraščių, nežinoma, kaip mokiniai maitinami. Pagal galiojančius teisės aktus reikia saugoti valgiaraščius. Jei valgiaraščiai nebuvo skelbiami, tai reiškia, jie ir nebuvo saugojami. Komisija papildomų įrodymų dėl valgiaraščių nerinko. Direktorė turėjo priimti įsakymą, kuriuo pavestų kažkam valgiaraščių kontrolę. Valgyklos vedėja savęs kontroliuoti negali. Ją turėtų kontroliuoti kitas direktorės paskirtas mokyklos darbuotojas. Mokykla pati nusistato, kaip ji tikrinasi. Mokyklos finansus gali tikrinti buhalteris. Mokyklos vadovas atsiskaito mokyklos tarybai, kuri gali pareikalauti, kad vadovas atsiskaitytų, pvz. už valgyklos darbą, finansus ir pan. Kiekviena mokykla tvirtina savo apskaitos politiką. Mokyklose vyrauja suminė apskaita. Mokyklos vadovė neprivalėjo skaičiuoti produktų kiekio, bet ji privalėjo užtikrinti, kad būtų viskas teisingai daroma. Vadovas turi pareikalauti iš pinigų į kasą įnešančio darbuotojo apskaitos, iš kurios būtų galima matyti, ar viskas yra gerai. Už viską mokykloje atsako mokyklos vadovas. Vadovas atsako už kontrolę - jis turėjo kontroliuoti, kad pinigų įnešimas į kasą vyktų sklandžiai. Mokykloje kas ką norėjo, tą ir darė, todėl ir buvo pasiektas neigiamas rezultatas. Nežino, ar sprendimo projektas buvo apsvaistytas Komiteto posėdyje, nes viskas vyko skubos tvarka. Mero patarėjas paskelbia, iki kokio termino reikia sudaryti darbo grupei pateikti komitetui sprendimo projektą. Jei komitetas patvirtina, tai sprendimo projektas perduodamas svarstyti tarybai. Įprastai komiteto posėdžiai būna prieš dieną iki tarybos posėdžio. Jei nėra rašytinės išvados, tai ją galima komitete pristatyti žodžiu. Pagal nusistovėjusią tvarką į tarybos posėdžius kviečia mero sekretorė, bet ne darbo grupės nariai. Iki kol buvo gautas direktorės pasiaiškinimas, darbo grupės išvada nebuvo surašyta, nes jiems buvo pasakyta, kad tuoj bus direktorės paaiškinimas. Dėl direktorės savivaliavimo buvo apsispręsta remiantis A. K. paaiškinimu dėl UAB „duomenys neskelbiami“ sąskaitų. Darbo grupė neapklausė UAB „duomenys neskelbiami“ atstovų, nes viską reikėjo parengti skubos tvarka. Jei vadovautis Reglamentu, tai buvo padaryti pažeidimai, nes viskas buvo padaryta skubotai. Be išvadų taryba nebūtų priėmusi sprendimo dėl direktorės atleidimo.

Dėl nuobaudos - pastabos. Iki 2016 m. kovo 25 d. nebuvo sprendimo, kokia tvarka mokyklos direktoriai turi nuomoti sporto sales. Dėl salių nuomos kainos kiekviena mokykla sprendė individualiai. Tik 2016 m. kovo 25 d. raštu mokyklų vadovai buvo įpareigoti laikytis šiame sprendime nustatytos tvarkos. Pasikeitus tvarkai, Švietimo skyrius žino, kiek ir ką mokykla nuomoja. Kitos mokyklos sutarčių pagrindu nuomojo sales. Atskiros įmonės susitardavo su mokykla, tik švietimo įstaiga sutartis turėjo registruoti savivaldybėje (nereikėjo atskiros savivaldybės tarybos sprendimo). Iki naujos tvarkos priėmimo tik Ventos progimnazija ir Moksleivių kūrybos centras buvo kreipęsi į savivaldybės tarybą dėl patalpų nuomos. Anksčiau dėl sutarčių sudarymo mokykla kreipdavosi į merą, jis teikdavo kreipimąsi sekretorei, kuri nukreipdavo į turto valdymo skyrių. Anksčiau kreipimasis dėl patalpų nuomos nebuvo dažnas reiškinys. Nuo

2016 m. švietimo įstaigos su prašymais dėl nuomos sutarčių sudarymo turi tiesiogiai kreiptis į Švietimo skyrių. Gavus 2016 m. birželio 6 d. audito išvadą, Turto skyrius paruošė sprendimą dėl bendros sporto salių nuomos tvarkos. Darbo grupės 2016 m. birželio 21 d. išvados projektą rengė pirmininkė L.S., o kiti nariai su išvada susipažindavo ir pareiškėdavo pirmininkei pastabas, į kurias atsižvelgiant buvo padaryti pataisymai. Klausimų buvo dėl formuluočių. Darbo grupės posėdžio metu mokyklos direktorė nebuvo apklausiama. Iki darbo grupės išvadų surašymo jis skaitė direktorės paaiškinimą. Gavus audito išvadą dėl sporto salės nuomos pažeidimų, kitų mokyklų vadovams nebuvo paskirtos nuobaudos. Švietimo skyrius nelaikė pažeidimu, jei už salės nuomą buvo atsiskaitoma daiktais ir tai buvo užpajamuojama. Jei ne direktorės konfliktas su mokytoju V. Š., situacija dėl sporto salės nuomos būtų išsprendusi kitaip, t. y. būtų apsiribota tik pokalbiu su direktore. Mokytojas V. Š. parašė raštą savivaldybei ir tuo pagrindu buvo pradėtas patikrinimas. Darbo grupė svarstant dėl pastabos direktorei skyrimo turėjo daugiau laiko, nei svarstant dėl direktorės atleidimo - šiuo atveju darbo grupė veikė greitai. Darbo grupė, sprenddama dėl pastabos skyrimo, rėmėsi audito išvada ir mokytojo V. Š. raštu. Dėl audito išvados teisingumo abejonių nekilo. Audito išvada privedė prie direktorės drausminės atsakomybės - pastabos skyrimo. Sprendžiant dėl pastabos skyrimo nebuvo nustatyta, kad buvo padaryta materialinės žala. Tikrinat buvo svarbu, kad iš nuomos gautos pajamos būtų užpajamuotos. Sodų pagrindinėje mokykloje moksleivių skaičiaus kitimas nėra susijęs su paskirta nuobauda.

Teismo posėdžio metu liudytojas R.V. paaiškino, kad yra savivaldybės tarybos narys ir Komiteto pirmininkas. Jis dalyvavo tarybos posėdyje sprendžiant dėl nuobaudos skyrimo B. L.. Komitetui darbo grupė pateikė išvadą su siūlymu atleisti direktorę. Komitetas pritarė darbo grupės išvadai atleisti iš pareigų direktorę. Komiteto posėdyje dalyvavo darbo grupės pirmininkas. Darbo grupė turėjo rašytinę išvadą. Komiteto nariai uždavinėjo klausimus ir po to balsavo dėl išvadų. Darbo grupės pirmininkas N.R. skaitė išvadą. Posėdyje dalyvavo L.R., kuri daugiausia ir klausinėjo. Posėdžio metu buvo minima, kad STT tiria ar tirs mokyklos veiklą. Darbo grupės nariai aiškino, kad yra padaryti pažeidimai, dėl kurių galima atleisti iš darbo direktorę. Komitete vyko balsavimas bendru sutarimu. Darbo grupė įtikino, kad atleidžiant direktorę nebus pažeisti teisės aktų reikalavimai. Nežino, ar tarybos nariams buvo pateikta komisijos išvada. Mano, kad tarybos nariams Darbo grupės išvada turėjo įtakos priimant sprendimą balsuoti už direktorės atleidimą. Komiteto posėdžio metu N.R. perskaitė surinktą medžiagą, išvadą, darbo grupės nariai atsakė į komiteto narių klausimus ir balsavo. Posėdyje dalyvavo 5 komiteto nariai. Remiantis darbo grupės išvada, Komitetas priėmė sprendimą pritariti sprendimo projektui ir nutarė perduoti tarybai spręsti dėl sprendimo priėmimo. Antrą kartą Komitetas direktorės atleidimo klausimo nesvarstė. 2016 m. rugpjūčio 23 d. 15 vai. vyko Komiteto posėdis. Tarybos darbotvarkės klausimai yra skelbiami prieš tris dienas, ar buvo į pirminę darbotvarkę įtrauktas atleidimo klausimo svarstymas, nepamena. Įprastai klausimus, susijusius su švietimu, pristato Švietimo skyriaus vedėjas, kas tą dieną pristatė, jis nepamena. Tarybos nariams dokumentai pateikiami elektronine forma. Komitetui buvo pateiktas darbo grupės parengtas aiškinamasis raštas. Komiteto posėdyje galėjo dalyvauti direktorė B. L., bet kodėl ji nedalyvavo, nepamena. Komiteto posėdžiai vyksta trečią mėnesio savaitę, todėl buvo greitai priimtas sprendimas. Valgyklos vedėjos rašytinio paaiškinimo nematė ir toks paaiškinimas Komiteto posėdžio metu nebuvo pagarsintas.

Teismo posėdžio metu liudytojas A.B. paaiškino, kad yra Mažeikių rajono savivaldybės tarybos ir Antikorupcinės komisijos narys. Antikorupcinėje komisijoje buvo svarstomas klausimas dėl mokyklos direktorės B. L.. Antikorupcinės komisijos prašymu buvo sudaryta darbo grupė, kuri tyrė B. L. veiklą dėl salės nuomos. Komisijos posėdžio metu dalis narių balsavo už tai, kad direktorė padarė pažeidimus. Jam trūko įrodymų dėl minimų negautų nuompinigių sumų ir jis manė, kad reikia daugiau pagrindžiančių duomenų. Negauta pinigų suma už salės nuomą buvo paskaičiuota remiantis paskutinėse sutartyse nustatytu patalpų nuomos valandos įkainiu. Patalpų nuomos laikas ir jų naudotojai buvo fiksuoti tik remiantis V.Š. pasakymu, todėl jis, būdamas antikorupcinės komisijos nariu, nutarė pareikšti atskirąją nuomonę. Vėliau tarybos sprendimas atleisti direktorę iš pareigų buvo formuojamas kitu pagrindu. Tarybos sprendime nurodyta, kad direktorė įvykdė veiklą, turinčią turto pasisavinimo požymių, tačiau jam trūko tokią veiklą pagrindžiančių faktų. Taip pat jam trūko faktų, jog direktorė tyčiniiais veiksmais pasisavinė svetimą turtą. Jis tarybos posėdžio metu, balsuojant dėl sprendimo skirti drausminę nuobaudą, susilaukė. Į pirminę 2016 m. rugpjūčio 26 d. tarybos posėdžio darbotvarkę klausimas dėl direktorės B. L. nebuvo įtrauktas. Likus dienai iki tarybos posėdžio jis gavo sprendimo projektą, Kontrolės tarnybos (komiteto) išvadą. Jis nematė sprendimo projekto aiškinamojo rašto, o perskaitęs sprendimo projektą suprato, kaip balsuos tarybos posėdyje, todėl jam kiti dokumentai nebebuvo svarbūs. Kad direktorė vogė, tebuvo kalbos, o faktų nebuvo. Tarybos posėdžio metu buvo nekartą paminėta, kad buvo kreiptasi į prokuratūrą, STT, FNNT. Apie

kreipimasi į minėtas tarnybas buvo kalbėta ir antikorupcinės komisijos posėdyje. Pagal DK 241 straipsnį, auditui nustatius pažeidimus, per dvejus metus nuo pažeidimo padarymo dienos galima priimti sprendimą dėl nuobaudos, todėl terminas nebūtų buvęs praleistas, jei sulaukusi šių ikiteisminio tyrimo tarnybų išvadas, taryba būtų priėmusi sprendimą. Jis tarybos posėdžio metu ragino savo kolegas neskubėti ir tik sulaukus minėtų tarnybų išvadų priimti sprendimą. Antikorupcinės komisijos posėdyje buvo kalbama, kad yra valgyklos vedėjos skundas. Jis siūlė į antikorupcinės komisijos posėdį pakviesti buvusią valgyklos vedėją, kad ji išdėstytų visas aplinkybes. Tačiau vedėja į posėdį nebuvo pakviesta. Taip pat nebuvo kviestas UAB „duomenys neskelbiami“ atstovas. Antikorupcinės komisijos posėdyje buvo tirta direktorės veikla dėl įdarbintų mokykloje žmonių. Jam kilo klausimas, kodėl prie sprendimo projekto nėra pridėta darbo grupės išvada. Tarybos posėdis vyko 2016 m. rugpjūčio 26 d., o antikorupcijos komisijos posėdyje liepos mėnesį buvo kalbama apie direktorės veiklą. Viešojoje erdvėje esanti informacija turi poveikį, bet ar tokia informacija turėjo įtakos tarybos nariams priimant sprendimą dėl direktorės atleidimo, jis nežino. Jo apsisprendimui tokia informacija įtakos neturėjo.

Teismo posėdžio metu liudytojas L.M. paaiškino, kad yra Mažeikių rajono savivaldybės tarybos narys. Jis dalyvavo balsavime dėl direktorės atleidimo. Jam trūko informacijos, todėl jis balsuojant susilaikė. Komitetams svarstant dėl B. L., jis nedalyvavo. Tarybos posėdyje buvo konstatuoti B. L. padaryti pažeidimai, kalbama apie turto pasisavinimą. Negirdėjo, kad tarybos posėdyje būtų paminėta UAB „duomenys neskelbiami“. Nepamena, ar tarybos posėdyje L.R. ką nors sakė.

Teismo posėdžio metu liudytojas S.D. teismo posėdyje paaiškino, kad dirba UAB „duomenys neskelbiami“ vyr. buhalteriu. Su Sodų pagrindinės mokyklos direktore yra bendravęs, nes bendrovei laimėjus viešųjų pirkimų konkursą, su mokykla buvo pasirašomos sutartys. Jų įmonei prekių užsakymus telefonu teikdavo valgyklos vedėja, o prekes į mokyklą įmonės transportu pristatydavo įmonės vairuotojas. Užsakymus valgyklos vedėja telefonu teikdavo UAB „duomenys neskelbiami“ vedėjai J.D. arba vairuotojui. Mokyklos direktorė prekių neužsakinėjo. Į įmonę valgyklos vedėja atvykdavo, kai reikėdavo pakoreguoti prekių asortimentą. Kartais prekes iš įmonės paimdavo ir valgyklos vedėja. Buvo į įmonę atvykusi ir mokyklos direktorė. Mokyklos direktorės B. L. vaikai nebuvo atvykę į įmonę pasiimti prekių.

Teismo posėdžio metu liudytojas G.G. teismo posėdyje paaiškino, kad dirba Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriuje vyriausiuoju specialistu ir atlieka teisininko funkcijas. Dalyvavo darbo grupėje ruošiant išvadą dėl nuobaudos - atleidimo iš darbo skyrimo Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L.. Darbo grupė buvo sudaryta 2016 m. rugpjūčio mėnesį. Medžiagą rinko ir išvadą parengė darbo grupės pirmininkas N.R., o kiti darbo grupės nariai tik svarstė paruoštą išvadą. Nepamena, ar susirinkusi darbo grupė koregavo N.R. parengtą išvadą. Jo manymu, darbo grupei su išvadamis dėl A. K. paaiškinimų reikėjo palaukti teisės saugos institucijų sprendimų. Darbo grupė išvadoje įrašė turto pasisavinimo požymius, remiantis valgyklos vedėjos A. K. paaiškinimu. Nepamena, ar darbo grupė tikrino A. K. paaiškinime pateiktą informaciją. 2016 m. rugpjūčio 23 d. darbo grupei gavus A. K. paaiškinimą, buvo paprašyta mokyklos direktorės B.L. pateikti paaiškinimą. Jis su A. K. nebendravo, bet skaitė jos paaiškinimą. Mokyklos direktorės paaiškinimą taip pat perskaitė. Taip pat iš audito medžiagos buvo galima daryti prielaidą, kad direktorės veiksmuose buvo turto pasisavinimo požymių. Darbo grupė, remdamasi tuo, kad valgyklos pinigai nebuvo įnešami į mokyklos kasą, išvadoje nurodė, kad direktorės pažeidimai padarė žalą. Mokykloje trūko vidinės kontrolės - dokumentai buvo parengti, tačiau realiai griežta kontrolė nebuvo vykdoma, todėl pinigai, gauti už valgyklos teikiamas paslaugas, nebuvo įnešami į mokyklos kasą. Direktorė netiesiogiai yra atsakinga už padarytą žalą. Darbo grupė išvadą parengė prieš tarybos posėdį. Darbo grupė rekomendavo atleisti mokyklos direktorę iš pareigų, nes jai jau kartą buvo paskirta drausminė nuobauda. Savivaldybės tarybai sprendimo projektą rengė darbo grupės pirmininkas N.R.. Mano, kad darbo grupė paskubėjo išvadoje įrašydama direktorės veiksmuose esant turto pasisavinimo požymių. Direktorė, padarydama pažeidimus, nurodytus išvadoje, buvo praradusi darbdavio pasitikėjimą. Darbo grupė, remdamasi audito išvada, nurodė, kad nebuvo skelbiami valgiaraščiai. Darbo grupės nariai manė, kad tikslinga direktorei skirti griežčiausią nuobaudą - atleidimą iš darbo. Tokią nuomonę darbo grupė susidarė susipažinus su visa turima medžiaga. Direktorės padaryti pažeidimai neatrodė mažareikšmiai. Darbo grupės išvados aptarimas truko apie valandą. Darbo grupės išvada yra rekomendacinė, o dėl sprendimo priėmimo sprendžia taryba. Sprendimo aiškinamojo rašto projektas, jo aiškinamasis raštas yra derinamas su antikorupciniu komitetu, teisės skyriumi ir t. t. Sprendimo projektas turi būti svarstomas bent viename komitete. Sprendimo projektas rengiamas komiteto išvados pagrindu, nes komiteto išvada yra lemiamą, o darbo grupės - tik rekomendacinė. Svarstant dėl B. L., jis porą kartų dalyvavo darbo grupės posėdžiuose.

Darbo grupė neturėjo pagrindo abejoti audito išvada ir ją revizuoti. Meras neturi kompetencijos spręsti dėl direktorės atleidimo iš darbo, tai sprendžia savivaldybės taryba.

Liudytoja A.K. teismo posėdžio metu paaiškino, kad Sodų pagrindinėje mokykloje dirbo vedėja gamybai, tačiau direktorė B.L. ją be priežasties atleido iš darbo. Kadangi ji nepagrįstai buvo atleista iš darbo, ji parašė savivaldybei raštą dėl Sodų pagrindinės mokyklos direktorės. Nesutarimas su direktore įvyko tada, kai ji atsisakė vykdyti direktorės nurodymą - paimti iš UAB „duomenys neskelbiami“ produktus. Jai ir anksčiau direktorė yra davusi nurodymus paimti prekes iš UAB „duomenys neskelbiami“, nes, direktorės paaiškinimu, reikėjo produktų mokykloje vykstant reprezentacijoms, atvykus svečiams, taip pat vykstant egzaminams. UAB „duomenys neskelbiami“ darbuotojos yra sakiusios, kad direktorė atvyksta į bazę prekių. Ji pati taip pat yra ne kartą vykusį į UAB „duomenys neskelbiami“ paimti produktų. UAB „duomenys neskelbiami“ vairuotojas į mokyklą atveždavo sąskaitas ir, iškrovęs prekes, jas palikdavo. Ji, būdama vedėja gamybai, sąskaitas pasirašydavo, perduodavo direktorei, kuri jas užvizuodavo. 2016 m. balandžio 5 d. į jos telefoną, kurio numeris (duomenys neskelbiami), direktorė iš telefono, kurio numeris + (duomenys neskelbiami), atsiuntė žinutę: „Labas iš JAV. Kaip sekasi? Ar gali padaryti pas Sigitą gražuolį vizitą. Šeštadienį vaikai grįžta. Man puikiai sekasi, geros atostogos. Grįšiu 06-09. Lauksiu žinutės“. Sigitas gražuolis - tai Sigitas, dirbantis bazėje (UAB „duomenys neskelbiami“), įmonės vadovas, iš kurios mokykla imdavo prekes. Tai buvo ne pirmas mokyklos direktorės prašymas. Ji iš žinutės turinio suprato, kad rašė direktorė, nes buvo paminėti vaikai, be tojai ne kartą iš šio telefono numerio yra skambinusi direktorė. Ji paskambinusi direktorei atsisakė vykdyti jos SMS žinute gautą nurodymą. Atsisakius vykdyti direktorės nurodymą dėl prekių paėmimo, grįžus direktorei iš atostogų, direktorė jai sutrumpino atostogas, pasakė, kad ji bus atleista iš darbo. Sąskaitose būdavo nurodytos prekės (saldainiai, sausainiai, kava ir pan.), kurių valgykla negaudavo. Nepamena, kiek sąskaitų yra pasirašiusi dėl prekių, kurių neprekiavo valgykloje. Bazėje darbuotojos sakydavo, kad direktorė paėmė prekes ir jos bus įrašytos į sąskaitą. Paklausus direktorės dėl sąskaitoje nurodytų, tačiau valgykloje negautų prekių, direktorė pasakydavo: dirbkite savo darbą, viskas bus sutvarkyta. Ji nebuvo materialiai atsakinga. Direktorė jai nedažnai rašydavo žinutes. Valgykla per savaitę suprekiavdavo apie 20-30 Eur, nes būdavo valgantys 30-35 vaikai. Ji pinigų direktorei neduodavo. Direktorė šventėm imdavo iš UAB „duomenys neskelbiami“ prekes, kurios nebuvo naudojamos maisto gamybai - tai saldainiai, sausainiai, kava. Valgykloje nebuvo galima nusipirkti kavos, saldainių. Šokoladukų „Snickers“, sulčių vaikams duodavo vykstant į ekskursiją. Ateidavo į valgyklą vaikai, kurie pasakydavo, kad jų kitą dieną nebus mokykloje, nes eis pas gydytoją, ar ateidavo nelankančių mokyklos vaikų mamoms, kurios nenorėdavo imti kotletų, todėl nelankantiems mokyklos vaikams ar jų mamoms už talonus atiduodavo prekėmis - saldainiais, sultimis ir pan. Vaikas, savaitei gavęs taloną, atėjęs sakydavo, kad jo kitą dieną nebus mokykloje ir, kad neprapultų talonas, prašydavo duoti ledų, šokoladukų „Snickers“, buteliuką gėrimų, bandelę - ką nors iš sauso daavinio. Sausainių valgykloje nebuvo ir jais neprekiavo. Valgiaraštyje nebuvo nurodytos sausainių, saldainių kainos. Valgykloje nebuvo galima nusipirkti šokoladukų „Snickers“, juos vaikai gaudavo vykdam į ekskursijas. Direktorės žodiniu įsakymus vaikams, vykstantiems į ekskursiją, buvo atiduodamas sausas maisto daavinys. Vaikams, nesantiems mokykloje, prekių atiduodavo už talono vertę, t. y. 1,50 Eur. Dalį šokoladukų „Snickers“ direktorė išsirašydavo sau, o dalis jų likdavo vaikams. Valgykla nėra gavusi saldainių „Raudonoji aguona“. Valgiaraštyje buvo nurodomas maitinimas už talonus. Valgantys už talonus vaikai gaudavo sriubos, miltinių ir kitų gamybinių patiekalų, sulčių, arbatos. Valgiaraščiai buvo kabinami valgyklos skelbimų lentoje. 2015 m. valgiaraščiai nebuvo skelbiami internete, nes to daryti nereikėjo. Valgiaraščiai ir maisto kalkuliacinės kortelės buvo saugomi pas ją valgykloje. Valgiaraščius ji saugodavo metus. Nebuvo reikalaujama valgiaraščius perduoti į archyvą. Ji pati pateikė auditui valgiaraščius, vėliau auditas juos grąžino. Išeidama iš darbo, valgiaraščius paliko valgykloje. Pasitaikė atvejų, kad po pamokų vaikai ištraukdavo iš skelbimo lentos valgiaraščius, todėl dalis valgiaraščių galėjo prapulti. 2015 m. rugsėjo 1 d. buvo atiduoti vaikams talonai ir už rugsėjo 1 d., ir už rugsėjo 2 dieną. Talonus dalino pavaduotoja J.. Mokiniai atostogų metu nėra maitinami mokyklos valgykloje. Nepamena, ar moksleivių atostogų metu buvo sudaromas valgiaraštis. 2015 m. valgiaraščius tvirtindavo Veterinarinė tarnyba. 2016 m. galiojo 2015 m. Veterinarinės tarnybos patvirtinti valgiaraščiai. Mokykloje buvo vykdoma valgiaraščių kontrolė - seselė patikrindavo valgiaraščius ir įrašydavo į sąsiuvinį, ar tos dienos valgiaraštis atitinka Veterinarijos tarnybos patvirtintą valgiaraštį. Kiek valgykloje buvo suprekiaujama, tiek pinigų būdavo įnešama į mokyklos kasą. Įnešus pinigus į kasą, mokyklos sekretorė išrašydavo kvitą. Pinigus įnešdavo ir už tris, ir už dvi dienas. Pinigai į kasą galėjo būti įnešami savaitės pabaigoje. Jai valgyklos darbuotojos pasakojo, kad dabar valgykloje suprekiaujama daugiau. Ji mano, kad valgykloje apyvarta

padidėjo, nes mokykloje nebedirba direktorė B.L.. Jai sakė, kad dabar valgykloje yra kepamos spurgos, čeburėkai, kurie prekiaujami čeburėkinėje, kepami tortai, valgykloje aptarnaujami pašaliniai asmenys. Valgykloje inventorizacija vykdavo kas 4 mėnesius. Ją vykdavo 4-5 žmonės, tarp jų būdavo pavaduotoja J.. Inventorizacija trukdavo 1-1,5 val., nes būdavo nedidelis prekių likutis. Inventorizacijos metu buvo pasveriamos likusios prekės, pvz. morkos. Prekės, kurių valgykla negaudavo, bet būdavo nurodytos sąskaitose, buvo nurašomos. Ji sau prekių neėmė. Ji prieš vasaros atostogas vykdavo į UAB „duomenys neskelbiami“ paimti prekių, nes nenorėjo atostogų metu valgykloje turėti didelį prekių likutį. Prekių-pinigių apyskaita pirmiausia buvo paduodama direktorei, po to - buhalterei. Prekių-pinigių apyskaitoje buvo nurodomas prekių likutis. Prekių pinigų-apyskaitoje trūkumai neatsispindėjo, nes gamybos metu vieno, kito kiaušinio neįmušdavo į kotletą ir tokiu būdu skirtumą išlygindavo. Valgykloje priemonės (kibirius, tualetinį popierių ir pan.) valgyklos darbuotojai pirkdavo iš savo pinigų, taip iš savo pinigų atsiskaitydavo su valytoja. Nesamus valgykloje produktus nurašydavo, kad nebūtų trūkumų. Pinigų-prekių apyskaita buvo vedama ne pagal produktų kiekį, todėl galėjo prekių ir pinigų skirtumą išlyginti. Į prekių -pinigių apyskaitą buvo įtraukiami talonai. Apyskaitoje prie pajamų buvo pridėdamos sąskaitos, o prie išlaidų - į kasą įnešami pinigai ir gauti talonai. Buvo skaičiuojamos bendros pajamos ir išlaidos ir išvedamas prekių likutis. Pajamos ir išlaidos visada sutapdavo, todėl buhalterė trūkumų nematė. Veterinarijos tarnyba reikalavdavo į valgiaraštį įtraukti žuvį, bet vaikai žuvies nevalgė, todėl už tą kainą vaikams patiekdavo kotletus. Ji norėjo dirbti, todėl pakluso direktorės spaudimui, o kai nepakluso, buvo atleista iš darbo. Bazės darbuotojos sakdavo, kad į bazę prekių atvažiuoja direktorės dukra V., kuri gyvena Vilniuje. Ji pati direktorės dukrai V. nėra perdavusi prekių. Ji tik 2004 m. buvo supažindinta su pareigybės aprašymu, su vėlesniais nebuvo supažindinta. Abejoja, ar ant 2004 m. lapkričio 3 d. visiškos materialinės atsakomybės sutarties yra jos parašas, nes parašo galas yra ne toks, koks turi būti - gale ji deda du brūkšnelius. Iš anksto užsiregistravusi savo iniciatyva buvo atvykusi į susitikimą su meru T. ir jam perdavė namuose kompiuteriu parašytą ir atspausdintą 2016 m. liepos 22 d. raštą, adresuotą merui. Raštą paliko merui. Meras pasakė: palikite raštą, mes toliau spėsime. Vėliau ji gavo iš savivaldybės atsakymą, jog dėl paskirtos nuobaudos ji gali kreiptis į darbo ginčų komisiją. Kiek parašė raštų savivaldybei, nepamena. Taip pat ji pati rašė ir 2016 m. rugpjūčio 23 d. paaiškinimą, tačiau nepamena, kam įteikė šį raštą. Jai savivaldybės darbuotojas nediktavo rašto teksto. Nepamena, ar SMS žinutės nuotrauką pateikė su raštu merui, ar N. R.

Liudytoja I.M. teismo posėdžio metu paaiškino, kad pavaduojant savivaldybės merą, pasirašė 2016 m. rugpjūčio 23 d. raštą, adresuotą direktorei B. L., kurį rengė N.R., dėl paaiškinimo dėl A. K. 2016 m. rugpjūčio 23 d. rašto. Prieš pasirašant minėtą raštą, ji susipažino su priėjo pridėta medžiaga. Jai nežinoma, kam A. K. paliko 2016 m. rugpjūčio 23 d. raštą. Direktorė buvo atleista ne vien dėl A. K. rašto, bet ir dėl audito išvados. Yra nusistovėjusi savivaldybėje tvarka, kad prieš tarybos posėdį renkasi tarybos dauguma ir apsvarsto tarybos posėdyje sprendimus klausimus. Ji tarybos posėdyje balsavo už sprendimo projektą atleisti direktorę iš pareigų. Jos apsisprendimui žiniasklaidoje esanti informacija įtakos neturėjo. Komiteto pirmininkas sprendžia, ar reikia kviesti asmenį į tarybos posėdį, dėl kurio bus svarstomas klausimas. Svarstant tarybos sprendimo projektą, prie jo buvo pridėta daug medžiagos.

Liudytoja A.L. teismo posėdyje paaiškino, kad dirba Mažeikių rajono savivaldybės administracijos personalo skyriaus vedėja, dalyvavo darbo grupėje dėl pastabos skyrimo direktorei B.L.. Darbo grupės išvadas rengė darbo grupės vadovė L.S.. L.S. pakvietė visus darbo grupės narius - ją ir A.S.. Visi darbo grupės nariai buvo supažindinti su audito išvada. L. S. išsiuntė direktorei raštą pateikti paaiškinimą. Gavus direktorės paaiškinimą, dar kartą susirinkę darbo grupės nariai apsitarė, ir L. S. parengė išvados projektą, kurį išsiuntė darbo grupės nariams suderinimui. Iki išvadų parengimo darbo grupei buvo įdomu, kodėl direktorė rašte rašė, kad jai nebuvo žinoma salės nuomos ir nuomos mokesčio apskaičiavimo tvarka, kai direktorė 2009 m. sudarė salės nuomos sutartį laikydamasi nustatytos tvarkos. Antrą kartą darbo grupė susirinko gavusi direktorės paaiškinimą. Direktorė atsako savivaldybei dėl naudojimosi mokyklos turtu. Direktorė negalėjo pati priimti sprendimo pakeisti tarybos sprendimą dėl salės nuomos, kai tai turėjo spęsti savivaldybės taryba. Direktorei buvo skirta švelniausia nuobauda - pastaba. Audito išvada galioja ir atgal. Auditas tyrė salės nuomos aplinkybes 2014-2015 metus, kai šiam laikotarpiui galiojo 2009 m. gruodžio 17 d. tarybos sprendimas. Nuobaudos pastabos paskyrimo tikslas buvo, kad ateityje direktorė laikytųsi tvarkos. Pastaba buvo skirta dėl to, kad direktorė nesilaikė 2009 m. gruodžio 17 d. tarybos sprendimo. Ji ruošė mero potvarkį dėl pastabos. Parengtą potvarkį suderinimui siuntė suderinimui į teisės skyrių L.S.. Tik gavusi teisės skyriaus suderinimą, teikė potvarkį tvirtinti merui.

Liudytoja A.K.-M. teismo posėdyje paaiškino, kad ji yra etikos mokytoja ir socialinė pedagogė ir

Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje dirba 17 metų. Ji pietauja mokyklos valgykloje. 2015 m. mokyklos valgykloje buvo prekiaujama bandelėmis, varškės sūreliais, šokoladukais „Bounty“, „Marš“, ledais, kava, vaisvandeniais, šalta arbata, mineraliniu vandeniu. Dabar mokyklos valgykloje taip pat prekiauja ir šokoladukais, ir ledais. 2015 m. šokoladukus, ledus parduodavo valgyklos vedėja ar kita valgyklos darbuotoja.

Liudytoja S.E. teismo posėdyje paaiškino, kad virš 30 metų dirba Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos valgykloje virėja. 2015 m. valgykloje buvo prekiaujama ledais, sūreliais, sultimis, vaisvandeniais, negazuotu mineraliniu vandeniu. Šokoladukais taip pat buvo prekiaujama, tačiau jie dažniausiai buvo pridėdami prie nemokamo maitinimo. Kai gaunantys nemokamą maitinimą vaikai paprašydavo, tai jiems vietoje nepageidaujamo patiekalo duodavo ledų. Sausainius taip pat pridėdavo nemokamą maitinimą gaunantiems vaikams vietoje bandelių. Kavą valgykloje galėjo nusipirkti tik mokytojai. Jei prie nemokamo maitinimo pridėdavo saldinius, šokoladukus, ledus, tai pinigų už šias prekes neimdavo. Saldinius, šokoladukus, sausainius prie nemokamo maitinimo pridėdavo vedėja. Vaikų, gaunančių nemokamą maitinimą ir nelankančių mokyklos, motinos, atėjusios paaimti maisto daavinį, taip pat paprašydavo vietoje kotleto duoti saldumynų. Nematė, kad direktorė pati gaunantiems nemokamą maitinimą vaikams duotų saldumynus. Sulčių, ledų kainos buvo įrašytos valgiaraštyje. Kartą matė valgiaraštyje ir šokoladuko kainą. Valgiaraščius vedėja laikė savo kabinete. Į mokyklą prekes iš UAB „duomenys neskelbiami“ atveždavo buvęs mokinys Sigitas. Kartą vedėja pati važiavo į UAB „duomenys neskelbiami“ parsivežti gėrimų. Mokyklos valgykloje yra šaldytuvas, skirtas ledams laikyti. Mokykloje buvo prekiaujama vandeniu užplikyta kava. Mokyklos valgykloje nebuvo slepiama šokoladukų, ledų prekyba. Direktorė retai ateidavo į valgyklą.

Ieškinys ir prijungtas prie bylos ieškinys tenkintini iš dalies.

Faktinės bylos aplinkybės.

Iš byloje esančių rašytinių įrodymų, šalių, liudytojų paaiškinimų nustatyta, kad ieškovė B.L. Lietuvos Respublikos Mažeikių rajono valdybos Švietimo skyriaus 1994 m. sausio 4 d. įsakymu Nr. 1-K nuo 1994 m. sausio 6 d. paskirta į Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos direktorės pareigas (t. 1, b. 1. 94). 2001 m. balandžio 12 d. ieškovė B.L. ir atsakovė Mažeikių rajono savivaldybė 2001 m. balandžio 12 d. sudarė terminuotą darbo sutartį Nr. 55, kurios pagrindu ieškovė priimta dirbti Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos (sutarties sudarymo metu - Mažeikių Sodų vidurinė mokykla) direktore iki 2004 m. liepos 30 d. Ši sutartis 2004 m. balandžio 1 d. sprendimu Nr. T1-109 pakeista į neterminuotą darbo sutartį (toliau - Darbo sutartis) (t. 1, b. 1. 23-25, 104). Ieškovei dirbant Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, ji ne kartą skatinta padėkos raštais (t. 1, b. 1. 114, t. 2, b. 1. 65-71, 73). Mažeikių rajono savivaldybės 2001 m. gegužės 15 d. administratoriaus įsakymu Nr. 149k ieškovei paskirta drausminė nuobauda - pastaba (t. 1, b. 105). Mažeikių rajono savivaldybės administracijos savivaldybės centralizuotas vidaus skyrius atlikęs ribotos apimties tyrimą dėl Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos patikėjimo teise valdomų patalpų (sporto salės) suteikimo suaugusių sportinei veiklai atitikimo teisės aktų nuostatomis, 2016 m. birželio 6 d. surašė išvadą, kurioje rekomendavo Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriui siūlyti Mažeikių rajono merui įvertinti Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės B.L. veiksmus, nesilaikant Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nustatytos atsiskaitymo tvarkos už teikiamą atlygintą paslaugą, sudarant sąlygas asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ užsiimti sporto veikla mokyklos patikėjimo teise valdomose patalpose (t. 2, b. 1. 114-117). Mažeikių rajono savivaldybės meras 2016 m. birželio 8 d. potvarkiu Nr. R8-2.33.-2968 paprašė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės pateikti pasiaiškinimą dėl veiksmų, nesilaikant Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nustatytos atsiskaitymo tvarkos už teikiamą atlygintą paslaugą, sudarant sąlygas asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ užsiimti sporto veikla mokyklos patikėjimo teise valdomose patalpose (t. 2, b. 1. 121). Ieškovė 2016 m. birželio 15 d. pateikė paaiškinimą Nr. D3-186 į Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 8 d. potvarkį (t. 2, b. 118-120). Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 8 d. potvarkiu Nr. M1-31 sudaryta darbo grupė (t. 2, b. 1. 108), remdamasi 2016 m. birželio 6 d. audito išvada, 2016 m. birželio 21 d. surašė išvadą, kurioje rekomendavo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. DK 237 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu skirti drausminę nuobaudą - pastabą (t. 2, 110-113). Mažeikių rajono savivaldybės meras 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu Nr. M2-71P skyrė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. drausminę nuobaudą -

pastabą (t. 2, b. 1. 109). Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba 2016 m. liepos 28 d. surašė audito ataskaitą Nr. KT9-3 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės 2015 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatų (toliau - 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaita), kurioje rekomendavo Mažeikių rajono savivaldybės merui dėl Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje nustatytų pažeidimų įvertinti įstaigos direktorės veiksmus (t. 4, b. I. 60-70). Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. rugpjūčio 3 d. potvarkiu Nr. M-41 sudaryta darbo grupė (t. 1, b. I. 38), remdamasi 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaita, 2016 m. rugpjūčio 24 d. surašė išvadą, kurioje rekomendavo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L., vadovaujantis DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punktu ir 235 straipsnio 2 dalies 7 punktu, 237 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu, skirti drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo (DK 136 straipsnio 3 dalis) (t. 1, b. 1. 128-131). Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. priėmė sprendimą Nr. Tl-215 Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L., vadovaujantis DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punktu, 7 punktu, 237 straipsnio 1 dalies 3 punkto pagrindu, atsižvelgiant, kad jai taikyta drausminė nuobauda - pastaba, kuri yra galiojanti, skirti drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo (DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą, 2 punktą) (t. 1, b. 1. 16-17). Atsakovė Mažeikių rajono savivaldybė 2016 m. gruodžio 22 d. nutraukė su ieškove B.L. darbo sutartį, vadovaujantis DK 237 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. Tl-215 (t. 5, b. 1. 22).

Dėl Darbo ginčų komisijos 2016 m. spalio 21 d. sprendimo

Ieškovė 2016 m. liepos 21 d. skundu kreipėsi į Šiaulių apygardos administracinę teisumą, prašydama panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkį Nr. M-2-71P, kuriuo jai paskirta drausminė nuobauda - pastaba. Šiaulių apygardos teismas 2016 m. rugpjūčio 1 d. nutartimi B.L. skundą atsisakė priimti ir pasiūlė pareiškėjai kreiptis į Darbo ginčų komisiją (t. 2, b. 1. 32-33). Darbo ginčų komisija 2016 m. spalio 27 d. sprendimu Nr. DGKS-4862 atsisakė nagrinėti ieškovės B.L. prašymą atsakovei Mažeikių rajono savivaldybei dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo, nes reikalavimo nagrinėjimas nepriskiriamas darbo ginčų komisijos kompetencijai.

Darbo ginčų komisija atsisakymą nagrinėti prašymą motyvavo tuo, kad biudžetinės įstaigos vadovo statusas yra dualistinis, iš vienos pusės jis darbuotojas, iš kitos pusės - vienašmenis valdymo organas. Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas (toliau - Biudžetinių įstaigų įstatymas) tiesiogiai nereglamentuoja darbo ginčų tarp biudžetinės įstaigos vadovo bei įstaigos (steigėjo) nagrinėjimo tvarkos, todėl taikytina teisės analogija (DK 9 straipsnio 1 dalis) - šiuo atveju Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo 9 straipsnio 5 dalis ir Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo 37 straipsnio 4 dalies. Darbo ginčų komisija, taikiusi minėtų įstatymų analogiją, konstatavo, kad tiesiogiai teisme nagrinėjami visi darbo ginčai tarp juridinio asmens vadovo bei juridinio asmens. Taip pat pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju ginčas iškilo ne dėl tiesioginių direktorės pareigų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, susijusių su darbo teisės reikalavimais ir nuostatomis, kuriuos reguliuoja DK, o dėl civilinių santykių, t. y. civilinių sutarčių sudarymo tvarkos ir atsiskaitymo, pagal jas galimų pažeidimų (t. 2, b. 1. 10-18).

Darbo kodekso 287 straipsnis (redakcija galiojusi nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2017 m. birželio 30 d.) numatė, kad darbo ginčų komisija yra privalomas ikiteisminis organas, nagrinėjantis individualius darbo ginčus. Darbo kodekso 299 straipsnis (2002 m. birželio 4 d. redakcija galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) iš esmės numatė tik keturis pagrindus, kuriems esant ieškinys paduodamas tiesiogiai teismui nesilaikant ikiteisminės ginčų nagrinėjimo tvarkos: 1) dėl darbuotojo nušalinimo nuo darbo darbdavio iniciatyva; 2) dėl darbuotojo nušalinimo nuo darbo pareigūnų ar organų, kuriems įstatymai suteikia nušalinimo nuo darbo teisę, iniciatyva; 3) dėl darbuotojo atleidimo iš darbo teisėtumo; 4) kitais įstatymų nustatytais atvejais. Tai reiškia, kad tiesiogiai į teismą suinteresuotas asmuo (ieškovas) kreipiasi tada, kai tokia nuostata yra įtvirtinta kitame norminiame akte ir šis norminis aktas yra įstatymas. Pavyzdžiui, Akcinių bendrovių įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje nurodoma, kad darbo ginčai tarp bendrovės vadovo ir bendrovės nagrinėjami teisme. Iš esmės analogiška nuostata yra įtvirtinta ir Viešųjų įstaigų įstatymo 9 straipsnio 5 dalyje.

Pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau - Švietimo įstatymas) 41 straipsnio 2 dalį pagrindinė mokykla yra bendrojo ugdymo mokykla. Minėto įstatymo 43 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mokykla yra viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip biudžetinė arba viešoji įstaiga. Ji savo veikloje vadovaujasi atitinkamai šiuo ir Biudžetinių įstaigų arba Viešųjų įstaigų įstatymais. Mažeikių rajono savivaldybės meras, skirdamas drausminę nuobaudą mokyklos direktorei, veikė šios mokyklos steigėjo Mažeikių rajono savivaldybės tarybos vardu (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio

2 dalies 21 punktą, Švietimo įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 5 punktą). Pažymėtina, kad švietimo įstaigų vadovai yra renkami konkurso būdu ir su jais sudaromos darbo sutartys (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1193 patvirtinto Konkurso valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovų pareigoms eiti tvarkos aprašo 45 punktą).

Pažymėtina, kad nors viešoji įstaiga ir biudžetinė įstaiga yra viešieji juridiniai asmenys, tai iš esmės yra skirtingi juridiniai asmenys, kuriems yra numatytas skirtingas norminis reguliavimas - kiekvienam iš jų taikomas atskiras įstatymas, t. y. viešajai įstaigai - Viešųjų įstaigų įstatymas, o biudžetinei įstaigai - Biudžetinių įstaigų įstatymas. Šiuose įstatymuose yra numatytas skirtingas juridinių asmenų teisinis statusas - jų steigimas, jų finansavimas, atsakomybė ir valdymas. Šiuose įstatymuose skirtingai yra reglamentuojamas ir šių juridinių asmenų vadovo ar valdymo organų teisinis statusas (jų teisės, pareigos, skyrimas ir atleidimas, jų atsakomybė). Viešosios įstaigos vadovas yra vienas iš valdymo organų, kurio teisinis statusas yra reglamentuojamas Viešųjų įstaigų įstatymo 9 straipsnyje. Šiame straipsnyje numatytas vadovo teisinis statusas nėra tapatus biudžetinės įstaigos vadovo teisiniui statusui (Biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnis).

Ieškovei B.L., kuri kreipimosi į Darbo ginčų komisiją metu (2016 m. rugsėjo 27 d.) dar nebuvo atleista iš Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės pareigų, kaip biudžetinės įstaigos vadovei, turėjo būti taikomas specialiai šios rūšies viešajam juridiniam asmeniui skirtas norminis reguliavimas - Biudžetinių įstaigų įstatymas, ir jos atžvilgiu negalėjo būti taikomos nuostatos, reglamentuojančios kitų juridinių asmenų ir jų vadovų teisinį statusą (Akcinijų bendrovių įstatymas ir Viešųjų įstaigų įstatymas). Biudžetinių įstaigų įstatymas nenumato, kad darbo ginčai tarp šios rūšies juridinio asmens vadovo ir paties juridinio asmens nagrinėjami teisme. Biudžetinėje įstaigoje be vienašmenio vadovo kiti valdymo organai neformuojami, o vadovas yra skiriamas steigėjo - valstybės ar savivaldybės.

Taip pat teismas nesutinka su Darbo ginčo komisijos sprendime padaryta išvada, kad ginčas kilo ne dėl tiesioginių mokyklos direktorės pareigų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, susijusių su darbo teisės reikalavimais ir nuostatomis, o dėl civilinių sutarčių sudarymo tvarkos ir atsiskaitymo pagal jas galimų pažeidimų. Priešingai nei sprendime nurodė Darbo ginčų komisija, ieškovė prašyme dėl drausminės nuobaudos panaikinimo neprašė darbo ginčų komisijos spręsti ginčo, susijusio su prievolėmis, kylandčiomis iš sutartinių civilinių santykių, o prašė panaikinti drausminę nuobaudą - jai skirtą pastabą.

Ieškovei kreipiantis į Darbo ginčų komisiją su prašymu dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo, ji nebuvo atleista iš mokyklos direktorės pareigų, todėl Darbo ginčų komisija nepagrįstai nusprendė, kad ieškovės prašymo nagrinėjimas nepriskiriamas darbo ginčų komisijos kompetencijai ir atsisakė nagrinėti ieškovės prašymą. Be to, Šiaulių apygardos administracinis teismas 2016 m. rugpjūčio 1 d. nutartyje ieškovei išaiškino, jog prieš kreipiantis ieškiniu į bendrosios kompetencijos teismą, būtina pasinaudoti išankstine ginčų nagrinėjimo ne teisme tvarka (t. 2, b. 1. 32-33). Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, kad Darbo ginčų komisija nepagrįstai atsisakė nagrinėti ieškovės B.L. prašymą dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo, Darbo ginčų komisijos 2016 m. spalio 27 d. sprendimas N r. DGKS-4862 naikintinas.

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau - ir CPK) 412 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, jeigu darbo ginčo nagrinėjimo institucija anksčiau buvo pripažinusi save nekompetentinga spręsti ginčą, bylą nagrinėja teismas. Darbo ginčų komisijai 2016 m. spalio 27 d. sprendimu, vadovaujantis DK 290 straipsniu atsisakius nagrinėti ieškovės B.L. prašymą dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo, reikalavimas dėl drausminės nuobaudos pastabos panaikinimo nagrinėjamas tiesiogiai teisme.

Dėl drausminės nuobaudos pastabos skyrimo termino

Ieškovė tiek ieškinyje, tiek bylos nagrinėjimo metu nurodė, kad Mažeikių rajono savivaldybė drausminę nuobaudą - pastabą paskyrė praleidusi DK 241 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija, galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) numatytus terminus.

Šioje byloje aktuali DK 241 straipsnio 1 dalies nuostata, kai drausminė nuobauda skiriama tuoj pat paaiškėjus darbo drausmės pažeidimui, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai pažeidimas paaiškėjo, neįskaitant laiko, kurį darbuotojas darbe nebuvo dėl ligos, buvo komandiruotėje arba atostogavo. Taip pat aktuali DK 241 straipsnio 2 dalies nuostata, kai darbo drausmės pažeidimas nustatomas atliekant auditą, piniginių ar kitokių vertybių reviziją (inventorizaciją), drausminė nuobauda gali būti skiriama ne vėliau kaip per dvejus metus nuo pažeidimo padarymo dienos.

Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad DK 241 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas yra procesinės prigimties, nurodantis laikotarpį, per kurį darbdavys turi apsispręsti ir gali skirti drausminę nuobaudą darbuotojui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-518/2014). DK 241 straipsnio 1 dalyje nustatytas vieno mėnesio terminas yra garantija darbuotojui, jog drausminė nuobauda jam gali būti taikoma tik per šį terminą nuo darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo momento. Pagal šią įstatymo nuostatą yra reikšminga ne pažeidimo padarymo diena, o jo paaiškėjimo momentas. Darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo diena laikoma ta diena, kurią apie darbuotojo padarytą pažeidimą tapo žinoma darbdaviui. Darbdaviui sužinojus apie darbuotojo padarytą pažeidimą, prasideda DK 241 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino eiga ir per šį vieno mėnesio terminą darbdavys turi apsispręsti ir gali skirti drausminę nuobaudą darbuotojui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. spalio 4 d. nutartis, civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2011).

Kasacinis teismas yra nurodęs, kai darbdavys yra juridinis asmuo, darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo jam diena laikoma ta diena, kurią apie darbuotojo padarytą pažeidimą tapo žinoma darbdavio atstovams - juridinio asmens vadovui, administracijos pareigūnams (DK 14, 16, 24 straipsniai). Jeigu apie darbo drausmės pažeidimą tapo žinoma darbdavio atstovui, neturinčiam teisės skirti drausminę nuobaudą, jis privalo nedelsdamas apie tai pranešti darbdavio atstovui, turinčiam teisę skirti drausminę nuobaudą (DK 35 straipsnio 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2016 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137-701/2016).

Darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo diena pagal DK 241 straipsnio 1 dalį aiškintina kaip ta diena, kurią darbdaviui arba jo atstovui (DK 14, 16, 24 straipsniai) tapo žinomas šių aplinkybių visetas: a) darbo drausmės pažeidimo faktas; b) darbo drausmės pažeidimą padaręs konkretus darbuotojas. Darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimas, nuo kurio prasideda DK 241 straipsnio 1 dalyje nustatytas vieno mėnesio terminas, reiškia, kad turima informacija nekelia pagrįstų abejonių dėl darbo drausmės pažeidimo fakto ir pažeidėjo asmens. Jeigu turima informacija neleidžia konkrečiai spręsti apie tai, kelia pagrįstų abejonių, gali būti atliekamas tyrimas, tačiau dėl jo atlikimo turi būti apsisprendžiama per protingą laiką. Nepagrįstas delsimas gali būti vertinamas kaip darbdavio pasinaudojimas jam suteikta diskrecijos teise apskritai nepradėti drausminės atsakomybės taikymo procedūrų. <...> Atlikto tyrimo rezultato, pavyzdžiui išvados pateikimo diena laikytina darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo diena, jeigu darbdavys pagrindžia aplinkybes dėl poreikio atlikti tyrimą egzistavimą (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2016 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137-701/2016).

Liudytojas Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Šveitimo skyriaus vedėjas A.S. paaiškino, kad patikrinimas dėl ieškovės veiksmų buvo pradėtas savivaldybei gavus Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos mokytojo V. Š. raštą. Mažeikių rajono savivaldybės administracijos savivaldybės centralizuotas vidaus skyrius, atlikęs ribotos apimties tyrimą dėl Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos patikėjimo teise valdomų patalpų (sporto salės) suteikimo suaugusių sportinei veiklai atitikimo teisės aktų nuostatoms, 2016 m. birželio 6 d. surašė išvadą, kurioje rekomendavo Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriui siūlyti Mažeikių rajono merui įvertinti Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės B.L. veiksmus, jai nesilaikant Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nustatytos atsiskaitymo tvarkos už teikiamą atlygintą paslaugą, sudarant sąlygas asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ užsiimti sporto veikla mokyklos patikėjimo teise valdomose patalpose (t. 2, b. 1. 114-117).

Ieškovė ieškinyje nurodė, kad 2014 m., 2015 m. atsakovė pastabų dėl atsiskaitymo už salės nuomą materialinėmis vertybėmis nereiškė ir tokia atsiskaitymo forma nebuvo ginčijama, nors paramos forma gautas inventorių, rangos darbai atsispindėjo Sodų pagrindinės mokyklos buhalterijoje. Sutiktina su ieškove, kad materialinės paramos forma atsiskaitymas už salės nuomą atsispindėjo mokyklos buhalteriniuose dokumentuose (t. 2, b. 1. 85-89), tačiau byloje nėra duomenų, kad Mažeikių rajono savivaldybė nuo 2014 m. spalio 20 d. iki 2016 m. balandžio 30 d. būtų atlikusi Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje patikrinimą dėl sporto salės nuomos, kurią mokykla valdo patikėjimo teise. Todėl negalima laikyti, kad atsakovei jau nuo 2014 m. spalio 20 d. buvo žinoma apie, pažeidžiant teisės aktus, 2014 m. spalio 20 d. Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos ir asociacijos „Mažeikių teniso klubas“ pasirašytą paslaugų teikimo sutartį, kuri galiojo iki 2015 m. balandžio 30 d. (t. 2, b. 1. 47), ir nuo 2015 m. rugsėjo 30 d. pasirašytą analogišką sutartį, kuri galiojo iki 2016 m. balandžio 30 d. (t. 2, b. 1. 48), bei 2014 m. spalio 20 d. Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos ir asociacijos „Mažeikių teniso klubas“ pasirašytą bendradarbiavimo sutartį (t. 2, b. 1.51).

Nuobauda - pastaba ieškovei buvo skirta remiantis 2016 m. birželio 6 d. audito išvada, kurioje buvo atliekamas tyrimas už laikotarpį nuo 2014 m. spalio 20 d. iki 2016 m. balandžio 30 d., ir joje nurodytomis

rekomendacijomis, todėl teismas daro išvadą, kad darbo drausmės pažeidimo, už kurį Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu paskirta drausminė nuobauda - pastaba, paaiškėjimo diena laikytina 2016 m. birželio 6 d., kai buvo surašyta Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Savivaldybės centralizuoto vidaus skyriaus išvada.

Nustačius, kad atsakovei apie ieškovės daromą pažeidimą (nuo 2014 m. spalio 20 d. iki 2016 m. balandžio 30 d.), tapo žinoma nuo 2016 m. birželio 6 d., darytina išvada, kad Mažeikių rajono savivaldybės meras 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu Nr. M2-71P skyrė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. drausminę nuobaudą - pastabą, nepažeisdamas DK 241 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalyje nustatytų terminų.

Dėl drausminės nuobaudos pastabos skyrimo teisėtumo ir pagrįstumo

Mažeikių rajono savivaldybės meras, atsižvelgdamas į Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2016 m. birželio 7 d. raštą „Dėl rekomendacijų įgyvendinimo“ (t. 2, b. 1. 122), 2016 m. birželio 8 d. potvarkiu Nr. M1-31 sudarė darbo grupę dėl Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės B.L. veiksmų ir nurodė darbo grupei pateikti motyvuotą išvadą iki 2016 m. birželio 23 d. (t. 2, b. 1. 108). Minėtai darbo grupei 2016 m. birželio 21 d. pateikus išvadą, kurioje rekomendavo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. DK 237 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu skirti drausminę nuobaudą - pastabą (t. 2, b. 1. 110-113), Mažeikių rajono savivaldybės meras 2016 m. birželio 22 d. potvarkiu Nr. M2-71P skyrė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. drausminę nuobaudą - pastabą (t. 2, b. 1. 109).

Drausminė nuobauda pastaba ieškovei skirta, atsižvelgiant į Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Savivaldybės centralizuotas vidaus audito skyrius 2016 m. birželio 6 d. išvadą (toliau-2016 m. birželio 6 d. audito išvada) ir Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 8 d. potvarkiu Nr. M1-31 sudarytos darbo grupės 2016 m. birželio 21 d. išvadą „Dėl B.L. darbo drausmės pažeidimo“ (toliau - 2016 m. birželio 21 d. darbo grupės išvada), už tai, kad ji, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, savo veiksmais dėl nežinojimo ir nerūpestingumo pažeidė reikalavimą darbe vadovautis Lietuvos Respublikos įstatymais, Mažeikių rajono savivaldybės sprendimais ir reikalavimą nustatyta tvarka analizuoti ir vertinti materialinius išteklius, teisės aktų nustatyta tvarka valdyti, naudoti Mokyklos lėšas ir jomis disponuoti, rūpintis materialiniais finansiniais ištekliais bei užtikrinti optimalų jų valdymą ir naudojimą, rūpintis patikėto turto apsauga, tinkamu jo naudojimu ir laikytis Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų nuostatų.

2015 m. birželio 6 d. audito išvadoje nurodyta, kad Sodų pagrindinės mokyklos direktorė B.L. nesilaikė Mažeikių savivaldybės tarybos nustatytos tvarkos už teikiamą atlygintą paslaugą, sudarant sąlygas asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ užsiimti sporto veikla mokyklos patikėjimo teise valdomose patalpose (sporto salė ir kitos, sujus naudojimu susijusios patalpos). Kadangi mokyklai už nuomojamas patalpas buvo atlyginta kaip ekvivalentas materialinėmis vertybėmis, kurių suminė vertė atitiko sumai, kuri turėjo būti sumokėta už patalpų nuomą, darytina išvada, kad žala nepadaryta.

2016 m. birželio 21 d. darbo grupės išvadoje nurodyta, kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės nežinojimas apie tai, kad mokykloje negalimas nuomojamų patalpų atlyginimas kaip ekvivalentu materialinėmis vertybėmis, nors atsiskaitymas pinigine išraiška buvo numatytas Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimo Nr. T1-385 1 punkte ir vertė sąlyginai atitiko sumai, kuri turėjo būti sumokėta už patalpų nuomą, traktuotinas kaip formalus darbo drausmės pažeidimas, t. y. nėra nustatyta konkrečių neigiamų pasekmių (materialinė žala nepadaryta).

Taigi, ieškovei drausminė nuobauda - pastaba paskirta dėl to, kad direktorė nesilaikė Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime Nr. T1-385 numatytos už salės nuomą atsiskaitymo tvarkos.

Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimo Nr. T1-385 1 punkte nustatė sąlygas Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos (dabar Sodų pagrindinė mokykla) teikiamai atlygintinai paslaugai, sudarant sąlygas asociacijai „Mažeikių teniso klubas“, užsiimti sporto veikla (žaisti lauko tenisą) mokyklos patikėjimo teise valdomose patalpose (sporto salė ir kitos sujus naudojimo susijusios patalpos) ne daugiau kaip 10 valandų per savaitę, 300 valandų per metus, kai tos patalpos laisvu nuo patalpų naudojimo pagal tiesioginę paskirtį laiku nenaudojamos- 26,66 Lt už 1 valandą (t. 2, b. 1. 34). Vadovaujantis minėtu sprendimu mokykla, atstovaujama direktorės B.L., ir asociacija „Mažeikių teniso klubas“ 2009 m. gruodžio 21 d. sudarė atlygintinų paslaugų teikimo sutartį, kurios 4 dalies 1 punkte numatė paslaugos kainą - 26,66 Lt už 1 valandą. Taip pat šios sutarties VI dalies 1 punkte numatė, kad sutartis įsigalioja jos pasirašymo dieną ir galios penkis metus iki 2014 m. balandžio (t. 2, b. 1. 35-36).

Ieškovė tiek prijungtame ieškinyje, tiek bylos nagrinėjimo metu teigė, kad 2009 m. gruodžio 21 d. atlygintinių paslaugų teikimo sutartis baigė galioti 2014 m. balandžio 1 d., taip pat nuo šio termino nebegaliojo ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimas Nr. Tl-385, todėl mokykla turėjo teisę sudaryti naujas sutartis.

Teismas atkreipia dėmesį, kad 2009 m. gruodžio 21 d. atlygintinių paslaugų teikimo sutarties VI dalies 1 punkte nėra nurodyta konkreti sutarties pabaigos diena, todėl, atsižvelgiant į 2013 m. rugsėjo 30 d. pasirašytą minėtos sutarties priedą Nr. 1, kuriame nurodyta, kad mokykla leidžia asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ naudotis sporto sale ir su sporto sale susijusiomis patalpomis nuo 2013 m. spalio 1 d. iki 2014 m. balandžio 30 d. (t. 2, b. 1. 46), laikytina, kad sutartis baigėsi m. balandžio 30 d., o ne kaip nurodė ieškovė 2014 m. balandžio 1 d.

Teismas nesutinka su ieškovės argumentais, kad Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimas Nr. Tl-385, pasibaigus 2009 m. gruodžio 21 d. atlygintinių paslaugų teikimo sutarčiai, taip pat neteko galios.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad savivaldybės tarybos priimtus teisės aktus gali sustabdyti, pakeisti ar panaikinti pati savivaldybės taryba.

Pažymėtina, kad pačiame Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime Nr. Tl-385 nėra nurodytas jo galiojimo terminas, taip pat byloje nėra duomenų, kad savivaldybės taryba būtų pripažinusi šį sprendimą negaliojančiu, todėl teismas daro išvadą, kad minėtas sprendimas yra galiojantis.

Esant galiojančiam Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendimui Nr. Tl-385, 2014 m. spalio 20 d. Mažeikių Sodų vidurinė mokykla sudarė su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ paslaugų teikimo sutartį dėl mokyklos valdomų patikėjimo teise patalpų (sporto salės ir kitų sujus naudojimu susijusių patalpų) naudojimo nuo 2014 m. spalio 20 d. iki

2014 m. balandžio 30 d. (sutarties 1 punktas), kurios 2 punkte numatė, kad asociacija „Mažeikių teniso klubas“ už naudojimąsi sporto sale suteikia mokyklai pagal nustatytą valandinį mokestį - sporto inventorių, baldus, dažus, kėdes ir kitus daiktus ar paslaugas, pasirašant prekių perdavimo ir priėmimo aktą (t. 2, b. 1. 47). Taip pat 2014 m. spalio 20 d. minėtos sutarties šalys pasirašė bendradarbiavimo sutartį (t. 2, b. 1. 51). Be to, 2015 m. rugsėjo 30 d. Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla ir asociacija „Mažeikių teniso klubas“ sudarė paslaugų teikimo sutartį dėl sporto salės ir su sporto sale susijusių patalpų naudojimo nuo 2015 m. spalio 1 d. iki 2016 m. balandžio 30 d. (sutarties 1 punktas), kurios 2 punkte numatė, kad asociacija „Mažeikių teniso klubas“ už naudojimąsi sporto sale suteikia mokyklai pagal nustatytą valandinį mokestį - sporto inventorių, baldus, dažus, kėdes ir kitus daiktus, pasirašant prekių perdavimo ir priėmimo aktą (t. 2, b. 1. 48).

Sutiktina su ieškove, kad 2014 m. spalio 20 d. ir 2015 m. rugsėjo 30 d. mokyklai pasirašant su asociacija „Mažeikių teniso klubas“ minėtas paslaugų teikimo sutartis, nebuvo Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus 2016 m. gegužės 3 d. rašto Nr. Nr. ŠV5-159, kuriame išaiškinta, kad ugdymo įstaigų sporto sales galima suteikti panaudos pagrindais ir/ar nuomoti tik vadovaujantis Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. kovo 25 d. sprendimu Nr. Tl-80 „Dėl sporto salių ir kitų patalpų suteikimo panaudos pagrindais ir /ar nuomai ugdymo įstaigose“ (t. 2, b. 1. 37). Tačiau šio rašto atsiradimas neįrodo, kad anksčiau nebuvo teisės aktais nustatytos tvarkos dėl patikėjimo teise valdomo savivaldybės turto nuomos.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau - Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas) 12 straipsnio (redakcija įsigaliojusi nuo 2014 m. spalio 1 d.) 1 dalyje įtvirtinta, kad savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto savininko funkcijas, vadovaudamasi įstatymais, įgyvendina savivaldybių tarybos. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kitos savivaldybių institucijos, savivaldybės įmonės, įstaigos ir organizacijos joms patikėjimo teise perduotą savivaldybių turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo pagal įstatymus savivaldybių tarybų sprendimuose nustatyta tvarka. Taip pat Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 12 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad kiti juridiniai asmenys, kuriems savivaldybės turtas perduotas pagal turto patikėjimo sutartį, negali šio turto <...> išnuomoti, suteikti panaudos pagrindais ar perduoti jį kitiems asmenims naudotis kitu būdu.

Apibendrinant minėtas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 12 straipsnyje įtvirtintas nuostatas, teismas daro išvadą, kad Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla negalėjo išnuomoti ar kitokiu būdu perleisti jos patikėjimo teise valdomo turto asociacijai „Mažeikių teniso klubas“ be savivaldybės tarybos sprendimo bei numatyti kitokią atsiskaitymo už naudojimosi patalpomis formą, nei buvo numatyta savivaldybės tarybos sprendime.

Pažymėtina, kad 2014 m. spalio 20 d. mokyklai pasirašant paslaugų teikimo sutartį galiojo Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 31 d. sprendimu Nr. Tl-26 (panaikintas 2015 m sausio 30 d.) patvirtinta Mažeikių rajono savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarka, kurios 54 punkte numatyta, jog sprendimus dėl Savivaldybės nekilnojamojo turto nuomos priima Savivaldybės taryba. Minėtos tvarkos 84 punkte buvo numatyta, kad priimant sprendimą išnuomoti laisvą Savivaldybės turta, nuompinigių dydį nustato Savivaldybės taryba.

Mokyklai 2015 m. rugsėjo 30 d. pasirašant paslaugų teikimo sutartį galiojusio Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. Tl-20 patvirtinto Mažeikių rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo 54 punkte nustatyta, kad sprendimus dėl Savivaldybės turto nuomos priima Savivaldybės taryba. Šio aprašo 84 punkte numatyta, kad priimant sprendimą išnuomoti laisvą Savivaldybės turta, nuompinigių dydį nustato Savivaldybės taryba.

Taigi, be minėto Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo, patikėjimo teise valdomo savivaldybės turto nuomojimo tvarkos, 2014 m. spalio 20 d. ir 2015 m. rugsėjo 30 d. mokyklai pasirašant paslaugų teikimo sutartis, galioję Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 31 d. sprendimas Nr. Tl-26 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos patvirtinimo ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 30 d. sprendimas Nr. Tl-20 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo numatė sprendimų dėl savivaldybės turto nuomos ir nuomos mokesčio nustatymo tvarką.

Ieškovė 2016 m. birželio 15 d. paaiškinime Nr. D3-186 nurodė, kad neaišku, kokios Mažeikių rajono savivaldybės tarybos nustatytos atsiskaitymo tvarkos nesilaikė direktorė (t. 2, b. 1. 118-120). Pastebėtina, kad ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, privalėjo vadovautis Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. A1-2509 patvirtintu Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos direktoriaus pareigybės aprašymu (toliau - Pareigybės aprašymas), kuriame numatyta, kad mokyklos direktorius teisės aktų nustatyta tvarka valdo, naudoja mokyklos turta, lėšas ir jais disponuoja (Pareigybės aprašymo 4.16 punktas), rūpintis patikėto turto apsauga, tinkamu jo naudojimu (Pareigybės aprašymo 7.5. punktas) (t. 2, 92-94). Ieškovė, būdama mokyklos direktore, turėjo pareigą teisės aktų nustatyta tvarka disponuoti mokyklos patikėjimo teise valdomu nekilnojamoju turta ir vadovaudamasi Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 31 d. sprendimu Nr. Tl-26 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos patvirtinimo ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. Tl-20 Dėl Mažeikių rajono savivaldybės ir valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos aprašo patvirtinimo be savivaldybės tarybos sprendimo neturėjo teisės išnuomoti ar kitu būdu perleisti tretiesiems asmenims naudotis patikėjimo teise valdomų patalpų bei neturėjo teisės nustatyti kitokį atsiskaitymo būdą ar formą, nei buvo numatyta Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime Nr. Tl-385.

Ieškovė ieškinyje nurodė, kad mokykla ir asociacija „Mažeikių teniso klubas“ 2014 m. spalio 20 d. ir 2015 m. rugsėjo 30 d. sudarė ne nuomos, o atlygintinų paslaugų sutartis, todėl šioje byloje būtina nustatyti minėtų sudarytų sutarčių rūšį.

Pagal kasacinio teismo jurisprudenciją, kai kyla šalių ginčas dėl konkrečios sutarties turinio, jos sąlygų, sutartis turi būti aiškinama nustatant tikruosius sutarties dalyvių ketinimus, atsižvelgiant į sutarties sąlygų tarpusavio ryšį, sutarties esmę, tikslą, jos sudarymo aplinkybes, į šalių derybas dėl sutarties sudarymo, šalių elgesį po sutarties sudarymo ir kitas konkrečiu atveju reikšmingas aplinkybes. Sutarties sąlygos turi būti aiškinamos taip, kad aiškinimo rezultatas nereikštų nesąžiningumo vienos iš šalių atžvilgiu. Be to, aiškinant sutartį, būtina vadovautis ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau - CK) 1.5 straipsnyje įtvirtintais bendraisiais teisės principais. Teismas turi kiek įmanoma tiksliau išsiaiškinti šalių valią, išreikštą joms sudarant sutartis ir prisiimant iš tokių sutarčių kylančius įsipareigojimus. Reikšminga CK 6.193 straipsnio 5 dalyje nustatyta bendroji taisyklė, kad sutarties aiškinimui svarbu ir faktinės aplinkybės, susijusios su sutarties sudarymu, vykdymu, kitokiais šalių veiksmais, nes faktiniai šalių veiksmai reikšmingi siekiant nustatyti tikruosius šalių ketinimus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. kovo 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-120/2013).

CK 6.716 straipsnio 1 dalyje pateiktas paslaugų sutarties apibrėžimas: paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas

sumokėti. Atlygintinų paslaugų teikimo sutartį nuo kitų giminingų sutarčių tiksliausiai leidžia atriboti sutarties dalykas - nematerialaus pobūdžio (intelektinės) ar kitokios paslaugos, nesusijusios su materialaus objekto sukūrimu, t. y. šios paslaugos gali ir neturėti objektyvios išraiškos. Pagal atlygintinų paslaugų sutartį jų teikėjas įsipareigoja rūpestingai (atidžiai) atlikti tam tikrą veiklą. Tam tikrais atvejais, priklausomai nuo paslaugų rūšies (paslaugų sutartys savo pobūdžiu, dalyku gali būti labai įvairios), gali būti susitarta dėl tam tikro nematerialaus rezultato pasiekimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-118-248/2016).

CK 6.477 straipsnio 1 dalyje atskleista nuomos sutarties samprata - pagal nuomos sutartį viena šalis (nuomotojas) įsipareigoja duoti nuomininkui daiktą laikinai valdyti ir naudotis juo už užmokestį, o kita šalis (nuomininkas) įsipareigoja mokėti nuomos mokesť.

Nuomos sutarties dalykas gali būti bet kokie nesunaudojami daiktai (CK 6.477 straipsnio 2 dalis).

Pagal pastatų, statinių ir įrenginių nuomos sutartį nuomininkas įsipareigoja už užmokestį perduoti nuomininkui laikinai valdyti ir naudoti pastatą, statinį ar įrenginį, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomos mokesť (CK 6.530 straipsnio 1 dalis).

Analizuojant Sodų pagrindinės mokyklos ir asociacijos „Mažeikių teniso klubas“ sudarytas paslaugų teikimo sutartis, nustatyta, kad sutarties šalys sutartyje sutarė dėl patikėjimo teise valdomų patalpų (sporto salės ir kitos, su jos naudojimu susijusios patalpos) naudojimo. Šiose sutartyse sutarties šalys nėra išreiškusios valios dėl kitokių paslaugų teikimo, todėl vien netikslus sutarties rūšies įvardijimas negali pakeisti tikrosios sutarties esmės. Atsižvelgiant į tai, teismas daro išvadą, kad sutarties šalys buvo sutarusios dėl patikėjimo teise valdomų patalpų (sporto salės ir kitos, su jos naudojimu susijusios patalpos) nuomos.

DK 234 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija, galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) numatyta, kad darbo drausmės pažeidimas yra darbo pareigų nevykdymas arba netinkamas jų vykdymas dėl darbuotojo kaltės. Darbo drausmės pažeidimui konstatuoti ir drausminei atsakomybei taikyti turi būti nustatyta darbo drausmės pažeidimo sudėtis, t. y. subjektas (prasižengęs darbuotojas), objektas (tam tikroje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje nustatyta darbo tvarka), objektyvieji požymiai (neteisėta darbuotojo veika, t. y. darbo pareigų, nustatytų norminių teisės aktų, neatlikimas arba netinkamas jų atlikimas); subjektyvieji požymiai (pažeidusio darbo drausmę darbuotojo kaltė).

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalies 4 ir 5 punktuose numatyta, kad švietimo įstaigos vadovas analizuoja švietimo įstaigos veiklos ir valdymo išteklių būklę ir atsako už švietimo įstaigos veiklos rezultatus bei atlieka kitas funkcijas, nustatytas mokyklos įstatuose ir švietimo įstaigos vadovo pareigybės aprašyme.

Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje numatytos biudžetinės įstaigos vadovo pareigos: organizuoti biudžetinės įstaigos darbą, kad būtų įgyvendinami biudžetinės įstaigos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos (1 punktas); užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ir biudžetinės įstaigos nuostatų (2 punktas); užtikrinti racionalų ir taupų lėšų bei turto naudojimą, veiksmingą biudžetinės įstaigos vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą (6 punktas).

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. Tl-140 patvirtintuose Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos nuostatuose numatyta, kad direktorius teisės aktų nustatyta tvarka valdo, naudoja mokyklos turtą, lėšas ir jais disponuoja; rūpinasi intelektualiais, materialiniais, finansiniais, informaciniais ištekliais, užtikrina jų optimalų valdymą ir naudojimą (30.13. punktas); vykdo kitas teisės aktuose ir pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas (30.19. punktas); mokyklos direktorius atsako už Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi mokykloje (31 punktas); mokykla valdo patikėjimo teise perduotą savivaldybės turtą, naudoja ir disponuoja juo pagal įstatymus Mažeikių rajono savivaldybės tarybos sprendimų nustatyta tvarka (53 punktas).

Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. A1-2509 patvirtintame Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktoriaus pareigybės aprašymo 7.5, ir 10 punktuose numatyta, kad mokyklos direktorius teisės aktų nustatyta tvarka valdo, naudoja mokyklos turtą, lėšas ir jais disponuoja (4.16 punktas); rūpinasi materialiniais, finansiniais ištekliais, užtikrina jų optimalų valdymą ir naudojimą (4.17 punktas) bei vykdo kitas teisės aktuose ir pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas (4.23 punktas); atsako už Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi mokykloje (5 punktas); rūpintis patikėto turto apsauga (7.5 punktas); už netinkamą pareigų vykdymą direktorius atsako įstatymų nustatyta tvarka (10 punktas) (t. 1, b. 1. 116-117).

Nagrinėjamoje byloje 2016 m. birželio 21 d. darbo grupės išvadoje pagrįstai konstatuota, kad ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, neužtikrino tinkamo Mažeikių rajono savivaldybės tarybos mokyklai patikėto turto naudojimo, laikantis Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime Nr. Tl-385 nustatytos atsiskaitymo už naudojimąsi patalpomis tvarkos.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad atsakovė turėjo pagrindą drausminei atsakomybei taikyti.

DK 240 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija, galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) numatyta tam tikra drausminės nuobaudos skyrimo tvarka: prieš skirdamas drausminę nuobaudą, darbdavys turi raštu pareikalauti, kad darbuotojas raštu pasiaiškintų dėl darbo drausmės pažeidimo; jei per darbdavio arba administracijos nustatytą terminą be svarbių priežasčių darbuotojas nepateikia pasiaiškinimo, drausminę nuobaudą galima skirti ir be pasiaiškinimo; įstatymų nustatytais atvejais prieš skiriant drausminę nuobaudą reikia gauti išankstinį atitinkamo organo sutikimą; drausminė nuobauda skiriama darbdavio arba administracijos įsakymu (nurodytu) ir darbuotojui apie tai pranešama pasirašytinai.

Teismas nenustatė, kad skiriant ieškovei drausminę nuobaudą - pastabą būtų pažeista drausminių nuobaudų skyrimo tvarka. Ieškovės 2016 m. birželio 8 d. Mažeikių rajono savivaldybės mero potvarkiu buvo paprašyta pasiaiškinti dėl darbo drausmės pažeidimo (t. 2, b. 1. 121). Ieškovei buvo sudaryta galimybė pateikti paaiškinimus ir nurodyti visas svarbias aplinkybes, susijusias su darbo drausmės pažeidimu. Ieškovė 2016 m. birželio 15 d. pateikė paaiškinimą dėl galimo darbo drausmės pažeidimo (t. 2, b. 1. 118-120). Skiriant drausminę nuobaudą buvo atsižvelgta į ieškovės pedagoginio darbo stažą, vadovavimo mokyklai laiką, į jai skirtus skatinimus, į tai, kad per metus laiko iki nuobaudos skyrimo jai nebuvo taikyta drausminė nuobauda, į tai, kad padarytas pažeidimas nesukėlė sunkių neigiamų pasekmių, nes mokyklai už nuomojamas patalpas buvo atlyginta kaip ekvivalentas materialinėmis vertybėmis, kurių vertė atitiko sumai, kuri turėjo būti sumokėta už patalpų nuomą.

DK 238 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija, galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) nustatyta, kad, skiriant drausminę nuobaudą, turi būti atsižvelgiama į darbo drausmės pažeidimo sunkumą ir sukeltus padarinius, darbuotojo kaltę, į aplinkybes, kuriomis šis pažeidimas buvo padarytas, į tai, kaip darbuotojas dirbo anksčiau. DK 237 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija, galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) nurodyta, kad už darbo drausmės pažeidimą gali būti skiriamos drausminės nuobaudos: pastaba, papeikimas, atleidimas iš darbo pagal DK 136 straipsnio 3 dalį. Už darbo drausmės pažeidimą, kurį darbdavys nekvalifikavo šurkščiu, ieškovei buvo skirta drausminė nuobauda - pastaba. Išanalizavęs visas bylos aplinkybes, teismas sprendžia, kad atsakovės paskirta drausminė nuobauda - pastaba, kuri yra švelniausia, atitinka padaryto pažeidimo sunkumą ir yra teisinga.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovė padarė darbo drausmės pažeidimą - nesilaikė Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2009 m. gruodžio 17 d. sprendime Nr. T1-385 numatytos už salės nuomą atsiskaitymo tvarkos, todėl jai pagrįstai ir teisėtai buvo paskirta drausminė nuobauda - pastaba. Atsižvelgiant į tai, ieškovės prašymas panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. birželio 22 d. potvarkį Nr. M2-71P ir juo paskirtą drausminę nuobaudą - pastabą atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl drausminės nuobaudos atleidimo iš darbo skyrimo termino

Ieškovė ieškinyje ir bylos nagrinėjimo metu teigė, kad atsakovė jai skyrė nuobaudą dėl to, kad 2015 m. Mažeikių Sodų pagrindinėje mokyklos internetinėje svetainėje nebuvo skelbiami valgiaraščiai, neužtikrintas valgiaraščių saugojimas ir sudarinėjimas. Valgiaraščių skelbimas internetinėje erdvėje yra susijęs su viešumu, todėl atsakovė drausminę nuobaudą paskirti galėjo jau 2015 m., tačiau to nepadarė. Taip pat nurodė, kad 2015/2016 metais mokinius maitinti pagal 2014 m. patvirtintus perspektyvinius 15 dienų valgiaraščius, kurie buvo patvirtinti Telšių visuomenės centro Mažeikių filialo, leido Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, kas sudaro pagrindą laikyti, kad mokykloje buvusi situacija buvo žinoma atsakovei, todėl Mažeikių rajono savivaldybei laikant, kad ieškovė netinkamai atliko savo pareigas, atsakovė dar 2015 m. turėjo teisę ir pareigą atlikti tyrimą ir paskirti drausminę nuobaudą dėl darbo drausmės pažeidimo. Atsakovė paskyrė nuobaudą suėjus DK 241 straipsnio 1 dalyje numatytiems naikinamiesiems terminams.

DK 241 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad drausminė nuobauda skiriama tuoj pat paaiškėjus darbo drausmės pažeidimui, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai pažeidimas paaiškėjo, neįskaitant laiko, kurį darbuotojas darbe nebuvo dėl ligos, buvo komandiruotėje arba atostogavo. DK 241 straipsnio 2 dalies įtvirtinta, kai darbo drausmės pažeidimas nustatomas atliekant auditą, piniginių ar kitokių vertybių reviziją (inventorizaciją), drausminė nuobauda gali būti skiriama ne vėliau kaip per dvejus metus nuo pažeidimo padarymo dienos.

Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad DK 241 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas yra procesinės prigimties, nurodantis laikotarpį, per kurį darbdavys turi apsispręsti ir gali skirti drausminę nuobaudą darbuotojui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-518/2014).

Ieškovė teigia, kad atsakovei apie valgiaraščių pažeidimus buvo žinoma 2015 m., tačiau nepateikė į bylą įrodymų, kad 2015 m. Mažeikių rajono savivaldybė Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai būtų reiškusį pastabas dėl valgiaraščių ar tais metais būtų buvęs atliktas patikrinimas ir nustačius pažeidimus atsakovė būtų nereagavusi į esamą situaciją ir nieko nedariusi.

Nuobauda - atleidimas iš darbo ieškovei skirta remiantis Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. rugpjūčio 3 d. potvarkiu Nr. M-41 sudarytos darbo grupės išvada, kurioje rekomenduota ieškovei skirti drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo. Darbo grupė tyrimą atliko atsižvelgdama į Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitą Nr. KT9-3 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės 2015 m. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ (toliau - 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaita), kurioje vertintas 2015 m. Biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkiniuose pateiktų duomenų teisingumas bei valstybės ir savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumas. Atsižvelgiant į tai, kad minėtoje audito ataskaitoje vertintas 2015 m. laikotarpis ir byloje nėra duomenų, kad atsakovė būtų iki audito ataskaitos surašymo fiksavusi Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje daromus pažeidimus, susijusius su mokinių maitinimu, todėl teismas daro išvadą, kad darbo drausmės pažeidimai, už kuriuos Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. ieškovei paskyrė drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo, atsakovei tapo žinomi 2016 m. liepos 28 d., kai buvo surašyta audito ataskaita (t. 4, b. 1. 60-70).

Atlikto tyrimo rezultato, pavyzdžiui išvados pateikimo diena laikytina darbo drausmės pažeidimo paaiškėjimo diena, jeigu darbdavys pagrindžia aplinkybes dėl poreikio atlikti tyrimą egzistavimą (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2016 m. kovo 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-137-701/2016).

Nustačius, kad atsakovei apie ieškovės daromus pažeidimus, susijusius su mokinių maitinimu, tapo žinoma nuo 2016 m. liepos 28 d., teismas daro išvadą, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. priėmė sprendimą Nr. Tl-215 skirti Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo, nepažeisdamas DK 241 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalyje nustatytų terminų.

Dėl drausminės nuobaudos - atleidimas iš darbo skyrimo ieškovės laikino nedarbingumo metu

Ieškovė ieškinyje nurodė, kad ji nuo 2016 m. rugpjūčio 24 d. buvo laikinai nedarbinga, todėl atsakovė laikino nedarbingumo laikotarpiu neturėjo teisės svarstyti ir jai skirti griežčiausios drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo.

DK 131 straipsnio 1 dalies 1 punkte (2011 m. birželio 23 d. redakcija, įsigaliojusi nuo 2011 m. rugsėjo 1 d., galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) numatytas draudimas įspėti apie darbo sutarties nutraukimą ir atleisti iš darbo darbuotoją laikino nedarbingumo laikotarpiu (Kodekso 133 straipsnis), taip pat jo atostogų metu, išskyrus šio Kodekso 136 straipsnio 1 dalyje nustatytus atvejus.

Lietuvos Aukščiausias teismas yra išaiškinęs, jeigu darbo sutartis nutraukiama drausminės nuobaudos taikymo tvarka, tai DK 131 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata turi būti taikoma atsižvelgiant į drausminių nuobaudų skyrimo tvarką ir įstatymais nustatytas sankcijas ar kitokias pasekmes, kurios taikomos už nustatytos tvarkos pažeidimą. Drausminės nuobaudos skyrimas yra teisinės atsakomybės taikymas. Teisinės atsakomybės neišvengiamumo principas reikalauja, kad negali būti išvengiama teisinės atsakomybės už padarytą pažeidimą. Darbuotojo ligos atveju darbuotojas yra ginamas tiek taikant drausminę atsakomybę, tiek nustatant teisinės darbo santykių tęstinumo garantijas. Skiriant drausminę nuobaudą atleidimą iš darbo pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą reikia laikytis drausminės nuobaudos skyrimo taisyklių (DK 136 straipsnio 4 dalis). Pagal vieną iš jų, nustatytą DK 241 straipsnio 1 dalyje, drausminė nuobauda skiriama per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai pažeidimas paaiškėjo, neįskaitant laiko, kai darbuotojas nebuvo darbe dėl ligos. Dėl darbuotojo ligos pratęsiamas įspėjimo terminas (DK 130 straipsnio 4 dalis), o jeigu atleidimas įvyksta nepasibaigus įspėjimo terminui, tai atleidimo iš darbo data perkeliama (DK 130 straipsnio 5 dalis). Tokios garantijos taikomos darbuotojams, kurie padarė pažeidimus ir jiems taikoma drausminė atsakomybė, bet jie serga tuo metu, kai priimamas sprendimas dėl drausminės atsakomybės taikymo. Tokios garantijos taikomos tiems darbuotojams, kurie atleidžiami iš darbo su įspėjimu. Tuo tarpu, jeigu darbuotojas padaro tokį darbo drausmės pažeidimą, kad yra pagrindas jį atleisti iš darbo be įspėjimo, tai būtų neteisinga naudotis tokios pat apimties teisine gynyba dėl ligos, kuria naudojasi darbuotojas, jeigu jis atleidžiamas be įspėjimo ir ne dėl darbo drausmės pažeidimo, t. y. ne drausminės nuobaudos taikymo tvarka. Tai neatitiktų teisingumo principo, nes teisė negali ginti pažeidėjo daugiau, negu nieko nepažeidusio asmens. <...> Jeigu sprendimas dėl darbuotojo atleidimo iš darbo už padarytą darbo drausmės pažeidimą priimtas darbuotojo ligos metu, tai darbuotojo atleidimo iš darbo data turi būti perkeliama iki to laiko, kada turėjo

pasibaigti laikinas nedarbingumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-542/2008).

Ieškovė buvo laikinai nedarbinga nuo 2016 m. rugpjūčio 24 d. iki 2016 m. gruodžio 21 d. (įskaitytinai). Atsakovės 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1 -215 5 punktu nusprendė atleisti iš darbo Sodų pagrindinės mokyklos direktorę B.L., pasibaigus jos nedarbingumo laikotarpiui.

Atsižvelgiant į DK 131 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir DK 130 straipsnio 5 dalyje (2008 m. gegužės 13 d. redakcija, įsigaliojusi nuo 2008 m. liepos 1 d., galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.) įtvirtintą teisinį reglamentavimą ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą praktiką, kad DK nedraudžia darbdaviui priimti sprendimo dėl darbuotojo atleidimo iš darbo už padarytą darbo drausmės pažeidimą darbuotojui, esant laikinai nedarbingam, perkeliant atleidimo iš darbo datą iki to laiko, kada pasibaigs laikinas nedarbingumas, ieškovei esant laikinai nedarbingai, Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. T1 -215 turėjo teisę paskirti ieškovei griežčiausią nuobaudą, perkeliant atleidimo iš darbo datą iki to laiko, kada pasibaigs ieškovės laikinas nedarbingumas. Pažymėtina, kad atsakovė su ieškove darbo sutartį nutraukė 2016 m. gruodžio 22 d. pasibaigus laikino nedarbingumo laikotarpiui (t. 5, b. 1. 23). Esant šioms nustatytoms aplinkybėms, ieškovės argumentai, kad jai esant laikinai nedarbingai dėl ligos, Mažeikių rajono savivaldybės taryba neturėjo teisės jai skirti griežčiausios nuobaudos - atleidimo iš darbo, atmestini kaip nepagrįsti.

Dėl paskirtos drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo procedūrinių pažeidimų

Ieškovė teigė, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba sprendimą dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo skyrimo priėmė 2016 m. rugpjūčio 26 d. įvykusiame tarybos posėdyje, todėl sprendimo projektas privalėjo būti pateiktas, įregistruotas ir paskelbtas vėliausiai iki 2016 m. rugpjūčio 22 d. Mažeikių rajono savivaldybės meras 2016 m. rugpjūčio 22 d. potvarkiu Nr. M1-44 paskelbė apie 2016 m. rugpjūčio 26 d. vyksiantį tarybos posėdį. Prie potvarkio pridėtoje darbotvarkėje tarp 22 numatytų sprendinių klausimų, nebuvo projekto Dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L.. Šis projektas darbotvarkėje atsirado tik Mažeikių rajono savivaldybės merui 2016 m. rugpjūčio 25 d. priėmus potvarkį Nr. M1-45 Dėl tarybos posėdžio darbotvarkės papildymo.

Mažeikių rajono savivaldybės taryba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos ir kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais, taip pat kitais Savivaldybės veiklą reglamentuojančiais teisės aktais ir Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu) (Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. liepos 1 d. sprendimu Nr. T1-192 patvirtinto Mažeikių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamento (toliau - Reglamentas) 2 punktas) (t. 7, b. 1. 67-90).

Reglamento 10 punkte numatyta, kad Taryba savo įgaliojimus įgyvendina kolegialiai Tarybos posėdžiuose. Jiems klausimus rengia Tarybos komitetai (toliau - komitetai) ir komisijos savo posėdžiuose, Tarybos narių frakcijos ir grupės pasitarimuose, Tarybos nariai, Savivaldybės kontrolierius, Meras ir Savivaldybės administracijos direktorius. Taryba svarstomais klausimais priima sprendimus ir kontroliuoja jų įgyvendinimą.

Reglamento 17 punkte numatyta, kad Tarybos posėdyje svarstytinus klausimus kartu su sprendimų projektais Merui pateikia 10 punkte įvardyti subjektai. Tarybos posėdžiuose svarstomi tik tie klausimai, dėl kurių Reglamento ir kitų teisės aktų privalomų nuostatų nustatyta tvarka yra pateikti, registruoti ir skelbti sprendimų projektai. Alternatyvūs to paties klausimo sprendimo projektai svarstomi kartu. Pateikti sprendimų projektai registruojami Savivaldybės administracijos skaitmeniniame registre ir, ne vėliau kaip artimiausią darbo dieną po registracijos, kartu su lydimaisiais dokumentais skelbiami Savivaldybės interneto svetainėje ir Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (toliau - Teisės aktų informacinė sistema).

Reglamento 21 punkte numatyta, kad Tarybos posėdžio darbotvarkę sudaro Meras savo potvarkiu. Ne vėliau kaip prieš 4 darbo dienas iki Tarybos posėdžio svarstytinus klausimus kartu su įregistruotais sprendimų projektais Meras privalo įtraukti į darbotvarkę. Jei Meras to nepadarė, dėl jų įtraukimo į darbotvarkę sprendžia Taryba.

Reglamento 34 punkte nustatyta, kad Tarybos posėdžio darbotvarkė gali būti papildyta ar pakeista Tarybos sprendimu, Mero, komiteto, komisijos, kurios veikla susijusi su nagrinėjamu klausimu, frakcijos ar 1/3 dalyvaujančių posėdyje Tarybos narių, kitų, 10 punkte įvardytų subjektų, siūlymu, jei dėl šių siūlymų sprendimų projektai įregistruoti Reglamento 17-20 punktuose nustatyta tvarka ne vėliau kaip prieš 24

valandas iki posėdžio pradžios.

Nagrinėjama atveju nustatyta, jog prie Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. rugpjūčio 22 d. potvarkio Nr. MI-44, kuriuo buvo šaukiamas 2016 m. rugpjūčio 26 d. Mažeikių savivaldybės tarybos posėdis, pridėtoje posėdžio darbotvarkėje nėra įtrauktas klausimas dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. (www.mazeikiai.lt). Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. rugpjūčio 25 d. potvarkiu Nr. MI-45 buvo papildyta 2016 m. rugpjūčio 26 d. Mažeikių rajono savivaldybės tarybos posėdžio darbotvarkė, į kurią papildomai įtraukti trys klausimai, tarp kurių klausimas dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. (www.mazeikiai.lt).

2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 projektas parengtas Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komiteto iniciatyva (t. 4, b. 1. 4), kurį rengė Viešosios tvarkos skyriaus vedėjo pavaduotojas N.R., 2016 m. rugpjūčio 25 d. 10:11:14 vai. užregistruotas Teisės aktų informacinėje sistemoje (www.lrs.lt). Savivaldybės tarybos posėdis, kuriame buvo svarstomas minėto sprendimo projektas įvyko 2016 m. rugpjūčio 26 d. 10.00 vai.

Vadovaujantis Reglamento 34 punkto nuostatomis sprendimo projektas turėjo būti įregistruotas likus 24 valandoms iki tarybos posėdžio pradžios, t. y. iki 2016 m. rugpjūčio 25 d. 10.00 vai., tačiau projektas buvo įregistruotas Savivaldybės administracijos registre 2016 m. rugpjūčio 25 d. 10:11:14 vai., t. y. 11 minučių vėliau. Pažymėtina, kad savivaldybės taryba yra kolegialus organas, kuri, priimdama sprendimus, išreiškia savo kaip kolegialaus organo valią, todėl esminiu sprendimo dėl ieškovės atleidimo iš darbo priėmimo procedūros trūkumu nelaikytina tai, kad 11 minučių buvo pavėluota Savivaldybės administracijos registre įregistruoti sprendimo Dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L. projektą ir toks neesminis pažeidimas neriboja savivaldybės tarybos teisės spęsti dėl savivaldybės tarybos kaip darbdavio pasitikėjimą praradusio darbuotojo atleidimo iš darbo.

Ieškovė teigė, kad iš Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. posėdžio protokolo vaizdo įrašė užfiksuoto tarybos nario A.B. pasisakymų turinio dėl drausminės nuobaudos skyrimo ieškovei, sprendimo projektas buvo pateiktas be ieškovei inkriminuojamus darbo drausmės pažeidimus pagrindžiančios medžiagos, o sprendimo projektą pristatęs pranešėjas N.R. nesugebėjo atsakyti į užduodamus klausimus ir atskleisti nagrinėjimo sprendimo esmę, kas galėjo lemti savivaldybės tarybos narių apsisprendimą priimti nepagrįstą sprendimą - atleisti ieškovę iš darbo.

Su tokia ieškovės nuomone teismas nesutinka. Peržiūrėjus vaizdo įrašą nustatyta, kad 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos posėdžio metu tarybos narys A.B. kėlė klausimą dėl įrodymų, jog buvo įvykdyta vagystė, pakankamumo. A.B. tarybos posėdžio metu teigė, jog prie sprendimo projekto nėra jokių ataskaitų, tačiau vėliau nurodė, kad vartė kontrolės ir audito ataskaitą. A.B., apklaustas teisme liudytoju, paaiškino, kad, perskaitęs sprendimo projektą, suprato, kaip balsuos tarybos posėdyje, todėl jam kiti dokumentai nebebuvo svarbūs. Liudytojas tarybos narys L.M. paaiškino, kad jis tarybos posėdžio metu, balsuojant dėl direktorės B.L. atleidimo, susilaikė, nes jam trūko informacijos. Peržiūrėjus tarybos posėdžio vaizdo įrašą ir išklausus liudytojų tarybos narių A.B. ir L.M. paaiškinimų, darytina išvada, kad jiems nepakako informacijos dėl vagystės fakto, tačiau šie liudytojai nenurodė, kad prie sprendimo projekto nebuvo pridėta medžiaga. Byloje nėra rašytinių įrodymų, kokie dokumentai tarybos nariams buvo pateikti kartu su sprendimo projektu, nes, kaip paaiškino atsakovės atstovas Michailas Norbutas, tokia informacija nėra išlikusi duomenų bazėje. Apklausta liudytoja tarybos narė I.M. paaiškino, kad, svarstant sprendimo projektą, prie jo buvo pridėta daug medžiagos. Taip pat nurodė, kad savivaldybės tarybos dauguma prieš tarybos posėdį susirinkę apsvarsto posėdžio metu svarstytinus klausimus. Apibendrinant liudytojų A.B., L.M., I.M. paaiškinimus, akivaizdu, kad kartu su sprendimo projektu atleisti ieškovę iš darbo buvo pridėta papildoma medžiaga, kurios nepakako tik dviem tarybos nariams iš 23 dalyvavusių posėdyje tarybos narių. Kaip jau minėta, savivaldybės taryba yra kolegialus organas, priimantis sprendimus, todėl ieškovės ir savivaldybės tarybos narių daugumos valios nesutapimas negali lemti savivaldybės tarybos sprendimo neteisėtumo. Be to, kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad net ir tuo atveju, jeigu buvo padaryti formalūs drausminės nuobaudos skyrimo pažeidimai, tai savaime nėra pakankamas pagrindas naikinti paskirtą drausminę nuobaudą, būtina vertinti padarytą darbo drausmės pažeidimą ir paskirtos drausminės nuobaudos atitikimą pažeidimo sunkumui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. sausio 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-93/2008).

Ieškovė bylos nagrinėjimo metu teigė, kad ji nebuvo pakviesta į savivaldybės tarybos posėdį, kai buvo sprendžiama dėl drausminės nuobaudos skyrimo, ir jai nebuvo suteikta galimybė pasiaiškinti.

Teismas su tokia ieškovės nuomone nesutinka. Iš byloje esančios medžiagos matyti, kad ieškovė du

kartus, t. y. 2016 m. rugpjūčio 22 d. (t. 1, b. 1. 43¹⁶) teikė paaiškinimą merui dėl audito ataskaitoje nurodytų pažeidimų ir 2016 m. rugpjūčio 24 d. raštu pateikė paaiškinimus dėl A.K. 2016 m. rugpjūčio 23 d. rašto (t. 1, b. 1. 47).

Kaip jau minėta, apie 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės posėdyje svarstytiną klausimą dėl nuobaudos skyrimo ieškovei buvo paskelbta viešai, be to, ieškovė bylos nagrinėjimo metu neneigė, kad jai buvo žinoma apie tai, kad 2016 m. rugpjūčio 26 d. tarybos posėdyje bus svarstomas klausimas dėl nuobaudos skyrimo. Esant šioms nustatytoms aplinkybėms, darytina išvada, kad ieškovė turėjo galimybę teikti paaiškinimus, sprendžiant dėl drausminės atsakomybės ir tokia galimybe pasinaudojo, teikdama paaiškinimus raštu. Savivaldybės posėdžiai yra vieši, todėl ieškovė, suvokdama sprendžiamo klausimo dėl nuobaudos skyrimo aktualumą, turėjo teisę pati atvykti į tarybos posėdį ir jį stebėti, o tarybos nariams paprašius atsakyti į klausimus, ji būtų turėjusi galimybę papildomai paaiškinti dėl susidariusios situacijos mokykloje.

Dėl drausminės nuobaudos atleidimo iš darbo pagrįstumo

Mažeikių rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į 2016 m. rugpjūčio 3 d. savivaldybės mero potvarkiu Nr. M1-41 sudarytos darbo grupės išvadą, 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. T1-215 pripažino, kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorė padarė šiurkščius darbo drausmės pažeidimus, numatytus DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas), 7 punkte ir 11 punkte bei buvo atleista iš darbo pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir 2 punktą (t. 1, b. 1. 124-125).

Darbuotojo drausminės atsakomybės taikymo pagrindas yra darbo drausmės pažeidimas, t. y. darbo pareigų nevykdymas arba netinkamas jų vykdymas dėl darbuotojo kaltės (DK 234 str.). Viena drausminių nuobaudų rūšių - atleidimas iš darbo (DK 237 straipsnio 1 dalies 3 punktas). Nagrinėjamoje byloje ieškovė atleista iš darbo DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punkto ir 2 punkto pagrindu, t. y. už šiurkščius darbo drausmės pažeidimus. Šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo samprata pateikta DK 235 straipsnio 1 dalyje, o DK 235 straipsnio 2 dalyje nustatyti šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo atvejai, šis sąrašas nėra baigtinis. Šiurkštus darbo pareigų pažeidimas - tai darbo pareigų pažeidimas, kuriuo šiurkščiai pažeidžiamos tiesiogiai darbuotojo darbą reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų nuostatos arba kitaip šiurkščiai nusižengiama darbo pareigoms ir nustatyta darbo tvarkai. Sprendžiant klausimą, ar darbo drausmės pažeidimas priskirtinas prie šiurkščių, būtina analizuoti darbo drausmės pažeidimo objektyviuosius ir subjektyviuosius požymius - darbuotojo neteisėto elgesio pobūdį, dėl šio pažeidimo atsiradusius nuostolius bei kitokius neigiamus padarinius, darbuotojo kaltę ir jos formas, kitų asmenų veiksmų įtaką šiam pažeidimui bei kitas svarbias aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-59/2006). Kai už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą atleistas darbuotojas teisme ginčija darbo sutarties nutraukimo teisėtumą, įrodymus (teisinius argumentus), pagrindžiančius darbuotojo nusižengimo kvalifikavimą kaip šiurkštaus, turi pateikti darbdavys, o teismas, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes, kiekvienu atveju turi įvertinti, ar darbdavys padarytą nusižengimą pagrįstai kvalifikavo kaip šiurkštų darbo pareigų pažeidimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-424/2011).

Kasacinis teismas išaiškino, kad darbo sutarčiai pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą nutraukti būtina tokių juridinių faktų sudėtis: faktas, kad darbuotojas yra padaręs darbo drausmės pažeidimą; faktas, kad darbo drausmės pažeidimas padarytas po to, kai darbuotojui nors kartą per paskutiniuosius dvylika mėnesių buvo skirta drausminė nuobauda; faktas, kad darbuotojui buvo pranešta apie ankstesnę drausminę nuobaudą (DK 240 straipsnio 3 dalis); faktas, kad pakartotinio darbo drausmės pažeidimo įvykdymo dieną ankstesnė drausminė nuobauda yra galiojanti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-380/2012).

Pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 2 punktą darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį su darbuotoju, vieną kartą šiurkščiai pažeidusiu darbo pareigas.

Tam, jog būtų konstatuotas šiurkštus darbo drausmės pažeidimas, ne visais atvejais būtina, kad darbdavys dėl darbuotojo neteisėtų veiksmų patirtų realius nuostolius. Padariniai (pvz., nuostoliai, kliento netekimas, prarasta reputacija, prarastas pasitikėjimas darbuotoju ir pan.) yra vienas iš požymių, leidžiančių spręsti dėl taikytos griežčiausios drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo dėl šiurkštaus darbo drausmės pažeidimo - darbuotojui pagrįstumo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-254-248/2017).

Dėl pažeidimų, kvalifikuotų pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punktą (savivaliavimas) ir 11 punktą (2005 m. gegužės 12 d. redakcija, įsigaliojusi nuo 2005 m. gegužės 28 d., galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.)

Mažeikių rajono savivaldybės taryba, atsižvelgdama į 2016 m. rugpjūčio 3 d. savivaldybės mero potvarkiu Nr. MI-41 sudarytos darbo grupės išvadą, 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. TI-215 pripažino, kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorė padarė šurkščius darbo drausmės pažeidimus, numatytus DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas) ir 11 punkte, nes savo veiksmais pažeidė Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalies 4 punktą, 5 punktą, Biudžetinių įstaigų įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 1 punktą, 2 punktą ir 6 punktą, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. V-964 „Dėl maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“ 8 punktą ir 23.1 punktą, Sodų pagrindinės mokyklos nuostatų, patvirtintų Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 29 d. sprendimu Nr. TI-140 30.13, 30.19 ir 31 punktus, direktoriaus pareigybės, patvirtintos Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2013 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. A1-2509 4.17, 7.1, 7.2 punktų reikalavimus, nes Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m. nebuvo skelbiami einamosios savaitės valgiaraščiai, neužtikrintas valgiaraščių saugojimas, niekam nepavesta valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų bei surenkamų pajamų kontrolė, ne visi pinigai už parduotus maisto produktus buvo įnešami į mokyklos kasą, nevykdyta paskesnioji finansų kontrolė: neatlikta vidaus kontrolės priežiūra, nevertintas kontrolės funkcionavimas, todėl buvo sudarytos sąlygos piktnaudžiavimui, neteisėtam lėšų pasisavinimui ir neskaidriam savivaldybės biudžeto pajamų surinkimui, kurie nurodyti Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos 2016 m. liepos 28 d. ataskaitoje Nr. KT9-3 „Dėl Mažeikių rajono savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ 4.3.7 dalyje „Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla“ (t. 1, b. 1. 124-125).

Pagal kasacinio teismo praktiką DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkto prasme savivaliavimas aiškinamas kaip akivaizdus teisės aktais nustatytos pareigų vykdymo arba teisių įgyvendinimo tvarkos nepaisymas, pavyzdžiui, darbuotojo veikimas akivaizdžiai ir nepateisinamai nepaisant nustatytos jo kompetencijos, veiksmų atlikimas ignoruojant privalomą jų atlikimo tvarką ir pan. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-139/2010; 2013 m. sausio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2013; kt.).

Darbuotojas privalo laikytis ne tik darbo sutartyje ar vidaus tvarkos taisyklėse nustatytų reikalavimų, bet ir dirbti dorai bei sąžiningai, laikytis įstatymų ir darbo drausmės, tausoti darbdavio turtą, laikytis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principų, nepažeisti darbdavio teisių ir įstatymų saugomų interesų (DK 35, 228 straipsniai) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. sausio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-107/2013).

Aiškindamas ir taikydamas DK 235 straipsnio 2 dalies 11 punkto normą, kasacinis teismas konstatavo, kad šurkščiais pažeidimais gali būti laikomi ir sąraše nenurodyti atvejai, todėl dėl konkretaus pažeidimo pobūdžio sprendžia darbdavys (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 m. kovo 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-208/2004). Pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 11 punktą šurkščiu darbo pareigų pažeidimu gali būti laikomas: a) kituose norminiuose arba lokaliniuose teisės aktuose, profesinės etikos kodeksuose ir taisyklėse nurodytas ir šurkščiu įvardytas nusižengimas, kuriuo šurkščiai pažeidžiama darbo tvarka; b) kitas nusižengimas, kuris, atsižvelgiant į DK 235 straipsnio 2 dalies 1-10 punktuose išdėstytą įstatymo leidėjo poziciją dėl šurkščių darbo drausmės pažeidimų vertinimo, pagal savo pobūdį, padarinius, darbuotojo kaltės laipsnį ir kitas reikšmingas aplinkybes kvalifikuotinas kaip nusižengimas, kuriuo šurkščiai pažeista darbo tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144/2009). Iš DK 235 straipsnyje nustatyto reglamentavimo ir atskirai šio straipsnio 2 dalies 11 punkto nuostatą bei formuojamos teismų praktikos darytina išvada, kad darbdaviui nesuteikta teisė vien savo subjektyvia nuožiūra bet kokias darbuotojo veikas (neveikimą) priskirti prie kitų šurkščių darbo tvarkos pažeidimų, nes pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 2 punktą darbuotojui taikoma griežčiausia drausminė nuobauda - atleidimas iš darbo, ir ji taikoma būtent už vienkartinį darbo drausmės pažeidimą (DK 237 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 136 straipsnio 3 dalis). Prie tokių galima priskirti kitas veikas (neveikimą), neišvardytas DK 235 straipsnio 2 dalies 1-10 punktuose, kurių padarymas yra aiškiai nesuderinamas su jų padariusio darbuotojo darbo pareigų netinkamu atlikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-201/2012).

Teismas pažymi, kad atsakovė nei ieškinyje, nei bylos nagrinėjimo metu nepateikė paaiškinimo, kokius 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos sprendimo 2 punkte nurodytus pažeidimus priskiria

numatytiems DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas), kokius numatytus DK 235 straipsnio 2 dalies 11 punkte (kiti pažeidimai).

Dėl 2015 m. neskelbti einamosios savaitės valgiaraščių

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 1 punkte nurodyta, kad Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m. nebuvo skelbiami einamosios savaitės valgiaraščiai. Ieškovė nesutiko su šiuo pažeidimu ir teigė, kad einamosios savaitės valgiaraščiai buvo skelbiami kiekvieną dieną mokyklos valgykloje esančioje skelbimų lentoje. Kad einamosios savaitės valgiaraščiai buvo skelbiami, patvirtino teismo posėdžio metu apklausti liudytojai O.J., A.K., V.P.. 2016 m. rugpjūčio 3 d. savivaldybės mero potvarkiu Nr. M1-41 sudarytos darbo grupės pirmininkas N.R., apklaustas teisme liudytoju, paaiškino, kad darbo grupė nesiaiškino, kur turėjo būti skelbiami valgiaraščiai, ji savo išvadoje rėmėsi audito ataskaita. Darbo grupė 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvadoje nurodė, kad 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje konstatuota, kad Sodų pagrindinėje mokykloje nebuvo skelbiami einamosios savaitės valgiaraščiai. 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitos 4.3.7. dalyje „Mokinių maitinimo paslaugų teikimas“ nurodyta, kad „peržiūrėjus Sodų pagrindinės mokyklos interneto svetainę, nustatyta, kad joje nėra skelbiami valgiaraščiai. Pažymėtina, kad mokykloje atliekant auditą buvo tiriamas 2015 m. laikotarpis. Vaikų maitinimo organizavimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymas Nr. V-964 (redakcija, galiojusi nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2015 m. birželio 30 d. ir nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d.), kurio patvirtinto aprašo Dėl maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos 23.1 punkte numatyta, kad Mokyklos valgykloje ar kitoje patalpoje, kurioje maitinami vaikai, matomoje vietoje turi būti skelbiama einamosios savaitės valgiaraščiai (nurodant tik patiekalus). Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugpjūčio 27 d. įsakymo Nr. V-998 Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. V-964 „Dėl maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo, kuris įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d., 1.12 punktu buvo nustatyta, kad „23.4. Tvarkos aprašas ir valgiaraščiai turi būti skelbiami mokyklos interneto svetainėje, jeigu ją turi.“ Taigi, vadovaujantis Maitinimo tvarkos 23.4. punktu, mokykla tik nuo 2016 m. sausio 1 d. turėjo pareigą valgiaraštį skelbti mokyklos interneto svetainėje.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad atsakovė neįrodė, jog 2015 m. Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje nebuvo skelbiami einamosios savaitės valgiaraščiai, todėl laikytina, kad ieškovė, būdama mokyklos direktore, nepažeidė Maitinimo tvarkos 23.1 punkto reikalavimų.

Dėl neužtikrintų valgiaraščių saugojimo

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 1 punkte nurodyta, kad Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m. neužtikrintas valgiaraščių saugojimas. Darbo grupė 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvadoje nurodė, kad 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje nurodyta, jog neužtikrintas valgiaraščių saugojimas. 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitos 4.3.7. dalyje „Mokinių maitinimo paslaugų teikimas“ konstatuota, kad mokykloje neužtikrintas valgiaraščių saugojimas, nes per 2015 m. rugsėjo - lapkričio mėnesius nepateikti septynių dienų nemokamo maitinimo valgiaraščiai. Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2016 m. balandžio 1 d. dokumento išvadoje nurodyta, kad Mažeikių Sodų mokykloje nėra 2015 m. rugsėjo 1-4 ir 17 dienoms bei lapkričio 6 ir 30 dienoms nemokamo maitinimo valgiaraščių (t. 5, b. 1. 13-14).

Liudytoja V.P. paaiškino, kad Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje valgiaraščiai buvo saugojami pas vedėją maisto gamybai A.K.. Liudytoja A.K. patvirtino, kad ji, būdama vedėja maisto gamybai, saugojo valgiaraščius. Juos saugodavo vienerius metus. Nebuvo reikalaujama valgiaraščius perduoti archyvu.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos 2016 m. dokumentacijos plane nėra numatytas valgiaraščių saugojimas (t. 5, b. 1. 50-58).

Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ir įmonės, nevalstybinės organizacijos ir privatūs juridiniai asmenys veiklos dokumentų saugojimo terminus nustato vadovaudamiesi įstatymų ir kitų teisės norminių aktų reikalavimais. Jei šie reikalavimai nėra nustatyti, dokumentų saugojimo terminai nustatomi atsižvelgiant į valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir įmonių, nevalstybinių organizacijų, privačių juridinių asmenų

ir kitų susijusių asmenų prievoles ir teisėtus interesus.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro 2011 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-100 patvirtintoje Bendrųjų dokumentų saugojimo terminų rodyklėje nėra numatytas valgiaraščių saugojimo terminas, Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla taip pat 2015-2016 metais nebuvo numaciusi valgiaraščių saugojimo tvarkos. Tačiau bylos nagrinėjimo metu ieškovė paaiškino, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi, mokykloje buvo nusistovėjusi tvarka valgiaraščius, mokymo planus, budėjimo grafikus, kabinetų užimtumo tvarkaraščius ir kitus dokumentus, kurių saugojimo terminas nenustatytas, saugoti vienerius mokslo metus.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. V-457 patvirtintų 2015-2016 ir 2016-2017 mokslo metų pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų (redakcija, galiojusi nuo 2015 m. birželio 17 d. iki 2015 m. gruodžio 24 d., redakcija, galiojusi nuo 2015 m. gruodžio 24 d. iki 2016 m. rugsėjo 1 d.) 5.1 punkte nurodyta, kad 2015-2016 mokslo metai prasideda 2015 m. rugsėjo 1 d., baigiasi 2016 m. rugpjūčio 31 d.

Iš ieškovės, liudytojos A.K. paaiškinimų nustatyta, kad valgiaraščiai buvo segami į segtuvą „Meniu valgiaraščiai“ ir saugomi vienerių mokslo metų laikotarpiui vedėjos maisto gamybai kabinete. Liudytojos V.P ir S.F., kuri dirba valgykloje virėja, taip pat paaiškino, kad valgiaraščiai buvo saugomi vedėjos maisto gamybai kabinete.

Apibendrinat minėtų liudytojų paaiškinimus ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi, darytina išvada, kad Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje pagal nusistovėjusią tvarką valgiaraščiai, kaip ir kiti dokumentai, kurių saugojimo terminas nenustatytas, buvo saugojami vienerius mokslo metus, todėl valgiaraščiai, sudaryti nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d., turėjo būti saugomi iki mokslo metų pabaigos, t. y. 2016 m. rugpjūčio 31 d.

Vedėja maisto gamybai A.K. 2016 m. birželio 10 d. paaiškiniame nurodė, kad rugsėjo 2, 3, 4 dienų valgiaraščiai (nemokamo maitinimo) nebuvo pateikti, kadangi talonai buvo išduodami rugsėjo 1 d. už visas tris dienas, todėl nebuvo įmanoma surašyti dvigubus valgiaraščius ir mokiniai buvo maitinami pagal laisvo pasirinkimo valgiaraščius už 1,51 Eur (t. 1, b. 1. 35).

Dėl rugsėjo 2, 3, 4 dienos nerastų valgiaraščių tikslinga palyginti liudytojos pavaduotojos ūkio reikalams O.J. duotus paaiškinimus su liudytojos vedėjos maisto gamybai A.K. paaiškinimais. Liudytoja O.J. bylos nagrinėjimo metu paaiškino, kad ji pirmadienį išduoda moksleiviams visos savaitės nemokamo maitinimo talonus. Vedėja maisto gamybai paaiškino, kad rugsėjo 2, 3, 4 nemokamo maitinimo valgiaraščiai nebuvo pateikti, kadangi talonai buvo išduodami rugsėjo 1 d. už visas tris dienas. Iš tokio A.K. paaiškinimo darytina išvada, kad rugsėjo 2, 3, 4 nemokamo maitinimo valgiaraščiai apskritai nebuvo sudaromi, nes rugsėjo 1 d. (antradienį), t. y. pirmąją mokslo metų dieną, nemokamo maitinimo talonai buvo išduoti ir už likusias tos savaitės dienas, t. y. rugsėjo 2 (trečiadienį), 3 (ketvirtadienį), 4 (penktadienį) dienas. Jei tikėti A.K. paaiškinimu, tai tokiu atveju apskritai nemokamo maitinimo valgiaraštis būtų sudaromas tik einamosios savaitės pirmadienį, o likusias savaitės dienas nemokamą maitinimą gaunantys vaikai būtų maitinami pagal valgiaraštį, iš kurio patiekalus renkasi už pinigus besimaitinantys moksleiviai.

Bylos nagrinėjimo metu apklausta liudytoja A.K. paaiškino, kad būdavo atvejų, kai valgyklos skelbimų lentoje pakabinti valgiaraščiai dingdavo, t. y. juos nuplėsdavo vaikai. Teismas atkreipia dėmesį, kad byloje nėra duomenų, jog dėl valgiaraščių dingimo būtų buvę surašyti aktai, todėl liudytojos A.K. paaiškinimas dėl valgiaraščių dingimo aplinkybių nelaikytinas pakankamu įrodymu valgiaraščių dingimo aplinkybėms pagrįsti.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, į Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje nusistovėjusią dokumentų, kurių saugojimo terminas nenustatytas, saugojimo tvarką, teismas daro išvadą, kad Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje iki 2016 m. rugpjūčio 31 d., t. y. 2015-2016 mokslo metų pabaigos, nebuvo išsaugoti 2015 m. rugsėjo 1-4 ir 17 dienos bei lapkričio 6 ir 30 dienos nemokamo maitinimo valgiaraščiai.

Ieškovė teigė, kad sprendžiant iš 2016 m. birželio 10 d. vedėjos maisto gamybai paaiškinimo, 7 nemokamo maitinimo valgiaraščiai nebuvo išsaugoti, nes jie iš viso nebuvo sudaryti, nors pagal Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos vedėjo maisto gamybai pareigybės parašymo Nr. 14 51.2. punktą vedėja maisto gamybai yra atsakinga už valgiaraščių sudarymą.

Teismas atkreipia dėmesį, kad nors už valgiaraščių sudarymą, vadovaujantis Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos vedėjo maisto gamybai pareigybės parašymo Nr. 14 51.2. punktu, yra atsakinga vedėja maisto gamybai, tačiau Maitinimo tvarkos 8 punkte numatyta, kad mokyklos vadovas yra atsakingas už vaikų maitinimo organizavimą ir šio tvarkos aprašo nuostatų įgyvendinimą. Ieškovė, būdama mokyklos direktore, vykdydama nemokamo maitinimo organizavimo kontrolę, tvirtindavo kiekvienos dienos

valgiaraštį, todėl jei, kaip teigė ieškovė, vedėja maisto gamybai nebuvo sudariusi trūkstančių valgiaraščių, tai ieškovė, būdama mokyklos vadove, turėjo pasidomėti, kodėl jai nebuvo pateikti tvirtinti 2015 m. rugsėjo 1-4 ir 17 dienų bei lapkričio 6 ir 30 dienų nemokamo maitinimo valgiaraščiai ir priimti sprendimus dėl susidariusios padėties.

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad neužtikrintas septynių dienų nemokamo maitinimo valgiaraščių išsaugojimas, kai likę sudaryti 2015 m. rugsėjo - lapkričio mėnesiais nemokamo maitinimo valgiaraščiai buvo išsaugoti, nesudaro pagrindo tokį pažeidimą laikyti šiurkščiu, atitinkančiu DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas) numatytus darbo drausmės pažeidimo požymius.

Dėl niekam nepavestos valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolės

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 1 punkte nurodyta, kad Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m. niekam nepavesta valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolė. 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitos 4.3.7. dalyje „Mokinių maitinimo paslaugų teikimas“ konstatuota, kad mokykloje niekam nepavesta valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų bei surenkamųjų pajamų kontrolė, todėl sudarytos sąlygos piktnaudžiavimui, neteisėtam lėšų pasisavinimui ir neskaidriam biudžeto surinkimui.

Maitinimo tvarkos 40 punkte nustatyta, jog vaikų maitinimo valgiaraščiai turi būti sudaromi atsižvelgiant į rekomenduojamas paros energijos ir maistinių medžiagų normas vaikams bei į vaikų buvimo Mokykloje <...> trukmę. Maitinimo tvarkos 41 punkte nurodyta, kad mokyklose valgiaraščiai sudaromi ne mažiau kaip 15 dienų laikotarpiui. Šios tvarkos 42 punkte numatyta, kad bendrojo ugdymo mokyklų valgiaraščiuose prie kiekvieno patiekalo turi būti nurodytas jo kiekis (g). Valgiaraščiuose nurodytų patiekalų receptūros ir gamybos technologiniuose aprašymuose turi būti nurodyti naudojami maisto produktai, jų sudėtis, bruto ir neto kiekiai (g), gamybos būdas (virimas vandenyje ar garuose, kepimas ir pan.).

Mokyklos savarankiškai sudaryti valgiaraščiai iki 2015 m. liepos 1 d. turėjo būti derinami su visuomenės sveikatos centru apskrityje (Maitinimo tvarkos 45 punktas (redakcija galiojusi nuo 2014 m. lapkričio 1 d. iki 2015 m. liepos 1 d.), o nuo 2015 m. liepos 1 d. - derinami Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatyta tvarka (Maitinimo tvarkos 45 punktas (redakcija galiojusi nuo 2015 m. liepos 1 d. iki 2016 m. sausio 1 d.). Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktorius 2015 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. B1-610 patvirtinto Vaikų ugdymo įstaigų, vaikų socialinės globos įstaigų ir vaikų poilsio stovyklų valgiaraščių derinimo tvarkos aprašo 5 punkte numatyta, kad įmonė arba įstaiga valgiaraščius derina su atitinkamu Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritoriniu padaliniu. Šio įsakymo 6 punkte nurodyta, jog siekianti suderinti valgiaraštį įmonė arba įstaiga turi kreiptis į savo veikimo vietoje esantį Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos teritorinį padalinį.

Bylos nagrinėjimo metu tiek ieškovė, tiek liudytojai V.P., A.K. patvirtino, kad 2015 m. Veterinarinė tarnyba leido mokinius maitinti pagal 2014 m. Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių filialo patvirtintus perspektyvinius 15 d. valgiaraščius.

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje nurodyta, kad palyginus, ar bendrieji valgiaraščiai atitinka perspektyvinį 15 dienų valgiaraštį, nustatyta, Sodų pagrindinėje mokykloje bendrai maitinamų vaikų valgiaraščiai neatitinka perspektyvinio 15 dienų valgiaraščio, suderinto su Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių filialu, kadangi, pvz. 2015 m. rugsėjo 2 d. (trečiadienis) buvo pagaminta žirnių sriuba, kiaulienos kepsnys, šnicelis, makaronai su dešrelėmis ir virtinukai su varške, o pagal perspektyvinį valgiaraštį numatyta gaminti pupelių sriubą, ypatingą paukštienos kotletą, paukštienos šnicelį ir keptą kiaulienos filė; rugsėjo 3 d. (ketvirtadienį) pagaminta barščiai su bulvėmis, paukštienos kepsnys, natūralus kiaulienos kotletas ir tarkuotų bulvių cepelinai, o pagal perspektyvinį valgiaraštį turėjo būti gaminama raugintų kopūstų sriuba, kepti varškėčiai, varškės apkepas ir virti varškėčiai ir t. t. Perspektyviniame valgiaraštyje 2-osios savaitės 2 dieną sudarytas valgiaraštis su jautiena, tačiau per audituotus tris mėnesius jautiena nebuvo piršta. Valgiaraštyje nurodyta patiekalo kaina kai kuriais atvejais nepagrįsta skaičiavimu apie patiekalo sąnaudas, nes technologinėse kortelėse nurodyti tik produktų kiekiai, kurie turi būti sudėti į patiekalą.

Liudytoja buvusi Sodų pagrindinės mokyklos vedėja maisto gamybai A.K. paaiškino, kad ne visada laikėsi perspektyvinio valgiaraščio, nes vaikai nemėgo valgyti žuvies, todėl ją keisdavo kitu produktu, pavyzdžiui kiaulienos kotletu. Pažymėtina, kad tokia situacija, kai mokykla sudaro valgiaraščius, nederinama jų su perspektyvinių 15 dienų valgiaraščiu, nesutampa su Maitinimo tvarkos 3 punkte numatytu tikslu - sudaryti sąlygas sveikatai palankiai vaikų mitybai, užtikrinti geriausią maisto saugą ir kokybę,

patenkinti vaikų maisto medžiagų fiziologinius poreikius, ugdyti sveikos mitybos įgūdžius.

Pažymėtina, kad mokykla, valgiaraščių nederindama su perspektyvinių 15 dienų valgiaraščiu, nesudarė palankių sąlygų sveikatai palankiai vaikų mitybai, vaikų maisto medžiagų fiziologinių poreikių patenkinimui, sveikos mitybos įgūdžių ugdymui.

Maitinimo tvarkos 8 punkte numatyta, kad mokyklos vadovas yra atsakingas už vaikų maitinimo organizavimą ir šio tvarkos aprašo nuostatų įgyvendinimą.

Taip pat nemokamo maitinimo tvarką numato Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2011 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. Tl-261 patvirtintas Mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašas (toliau - Mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašas) (t. 5, b. 1. 107—110), kurio 3 punkte numatyta, kad bendrojo lavinimo mokyklose už mokinių nemokamo maitinimo organizavimą atsakingi mokyklos vadovai.

Ieškovė nesutinka, kad jos vadovaujamoje mokykloje nebuvo pavesta valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolė. Nurodė, kad mokinių maitinimo organizavimo priežiūrą, mokinių sveikos mitybos įgūdžių formavimą, sveikos mitybos skatinimą mokykloje 2015 vykdė Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos priežiūros specialistė, o už valgiaraščių sudarymą atsakinga vedėja maisto gamybai.

Apklausta liudytoja Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro sveikatos priežiūros specialistė V.P. paaiškino, kad ji nėra atsakinga už maitinimo organizavimą, tačiau ji atlieka mokinių maitinimo organizavimo priežiūrą, t. y. prižiūri, kad mokiniams būtų tiekiamas karštas, šviežias maistas, darbuotojai laikytųsi higienos reikalavimų ir pan. Mokyklose valgiaraščių kontrolę atlieka mokyklų vadovai.

Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla ir Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2014 m. sausio 8 d. sudarytos bendradarbiavimo sutarties 2.4 punkte numatyta, kad Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras įsipareigoja dalyvauti organizuojant mokinių maitinimo priežiūrą (t. 5, b. 1. 81-82).

Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro mokyklos visuomenės sveikatos priežiūros specialisto pareiginių nuostatų 7.5 punkte numatyta, kad sveikatos priežiūros specialistas dalyvauja organizuojant mokinių maitinimo priežiūrą, skatinant sveiką mitybą bei sveikos mitybos įgūdžių formavimą (t. 4, b. 1. 90-91).

Pažymėtina, kad Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras minėta sutartimi neįsipareigojo vykdyti valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolę, todėl sveikatos priežiūros specialistė taip pat neturėjo pareigos atlikti tokios kontrolės, kuri taipogi nenumatyta ir jos pareiginiuose nuostatuose.

Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos vedėjos maisto gamybai pareigybės aprašyme, patvirtintame 2011 m. sausio 3 d. Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos direktoriaus įsakymu, numatyta, kad vedėja maisto gamybai privalo kiekvieną dieną sudaryti vaikų maitinimo valgiaraštį ir pateikti tvirtinti įstaigos vadovui (11 punktas), stebėti, kad valgiaraštyje maisto normos vienam vaikui atitiktų rekomenduojamas normas (14 punktas), taip pat numatyta, kad vedėjas maisto gamybai atsako už valgiaraščių, perspektyvinių valgiaraščių sudarymą (51.2 punktas) (t. 5, b. 1. 45-49). Iš vedėjos maisto gamybai pareigybės aprašymo matyti, kad vedėjai nebuvo numatyta pareiga kontroliuoti valgiaraštį ir juose nurodytus patiekalus, juo labiau, kad vedėja maisto gamybai pati sudarydavo valgiaraštį, kurį tvirtindavo mokyklos direktorė.

Maitinimo tvarkos 48 punkte (redakcija, galiojusi nuo 2014 m. lapkričio 1 d.) įtvirtinta, kad mokyklos visuomenės sveikatos priežiūros specialistas (jo nesant - kitas vadovo įgaliotas asmuo) pagal kompetenciją prižiūri, kad vaikų maitinimas būtų organizuojamas pagal Tvarkos aprašo reikalavimus. Šis specialistas kartą per savaitę pildo Valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalą (Tvarkos aprašo 2 priedas), nustatęs neatitikimų, juos užregistruoja Valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnale, nedelsdamas raštu apie tai informuoja maitinimo paslaugos teikėją ir pranešimo kopiją pateikia vadovui. Maitinimo paslaugos teikėjas atsako už tai, kad nustatyti vaikų maitinimo organizavimo trūkumai būtų pašalinti nedelsiant. Mokyklose, kuriose maitinimo paslaugas teikia pati mokykla, valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnalo pildyti nereikia.

Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla pati teikė maitinimo paslaugas, todėl 2015 m. visuomenės sveikatos priežiūros specialistė neturėjo pareigos tikrinti, ar nemokamą maitinimą gaunantiems moksleiviams pateikiami patiekalai atitinka valgiaraštį ir patikrinusi nustatytus faktus užfiksuoti Valgiaraščių ir vaikų maitinimo atitikties patikrinimo žurnale. Tačiau mokyklos direktorė turėjo pareigą paskirti atsakingą asmenį arba pati atlikti valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolę.

Vadovaujantis Mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašo 4 punktu, Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos direktoriaus 2011 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. V1 -14 patvirtinto Mažeikių Sodų

vidurinės mokyklos mokinių nemokamo maitinimo tvarkos aprašo 14 punkte (t. 5, b. 1. 88-91) numatyta, kad mokyklos direktorius įsakymu paskiria asmenis, atsakingus už mokinių nemokamo maitinimo organizavimą mokykloje.

Ieškovė paaiškino, kad už nemokamo maitinimo organizavimą yra atsakinga direktorė ūkiui O.J.. Iš Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės 2013 m. rugsėjo 1 d. įsakymo Nr. V1-31 nustatyta, kad direktoriaus pavaduotoja ūkiui O.J. yra atsakinga už mokinių nemokamo maitinimo talonų išdavimą ir apskaitą (t. 5, b. 1. 74). Taip pat iš Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotojo neformaliajam (papildomajam) ugdymui pareigybės nuostatų aprašymo nustatyta, kad direktoriaus pavaduotojas neformaliajam ugdymui (papildomajam) ugdymui J.T. numatyta atsakomybė už laiku teikiamų dokumentų ir duomenų teisingumą, organizuojant nemokamą mokinių maitinimą (6.4 punktas), taip pat už nemokamo maitinimo dokumentų tvarkymą (12.2 punktas) (t. 5, b. 1. 76-78). Akivaizdu, kad direktoriaus pavaduotojo neformaliajam (papildomajam) ugdymui pareigybėse taip pat nebuvo numatyta pareiga kontroliuoti valgiaraščius ir juose nurodytus patiekalus. Ieškovė 2016 m. rugpjūčio 22 d. paaiškinime dėl Mažeikių rajono savivaldybės mero 2016 m. rugpjūčio 22 d. potvarkio Nr. M1-41 taip pat nenurodė, kam buvo mokykloje pavesta valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolė.

Maitinimo tvarkos 42 punkte numatyta, kad Bendrojo ugdymo mokyklų valgiaraščiuose nurodytų patiekalų receptūros ir gamybos technologiniuose aprašymuose turi būti nurodyti naudojami maisto produktai, jų sudėtis, bruto ir neto kiekiai (g), gamybos būdas (virimas vandenyje ar garuose, kepimas ir pan.).

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje pastebėta, kad perspektyviniame valgiaraštyje yra numatyti patiekalai kaip kepsnys „Svogūnėlis“ (išeiga 100), kepsnys „Kmynelis“ (išeiga 75), kepsnys „Turistas“, o nemokamo maitinimo valgiaraščiuose, nors ir nurodytas tas pats pavadinimas, bet technologinė kortelė naudojama su pavadinimu „Kiaulienos kepsnys“. Kai kurios technologinės kortelės nepatvirtintos įstaigos vadovo parašu, be to, naudojamos kortelės, kuriose neišskaičiuota patiekalo maistinė vertė.

Liudytoja V.P. paaiškino, kad nuo 2015 m. sausio 1 d. technologines korteles tikrina pati mokykla. Iš Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos vedėjos maisto gamybai pareigybės aprašymo 10 punkto nustatyta, kad vedėjas maisto gamybai sudaro patiekalų, gaminių technologines korteles, tačiau byloje nėra duomenų, kad mokykloje būtų paskirtas asmuo, atsakingas už technologinių kortelių tikrinimą.

Iš liudytojų visuomenės sveikatos specialistės V.P., vedėjos maisto gamybai A.K., švietimo skyriaus vedėjo A.S. paaiškinimų nustatyta, kad 2015 m. nebuvo gauta nusiskundimų iš mokinių tėvų dėl maitinimo organizavimo, maisto kokybės Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje.

Byloje nustačius, kad 2015 m. Sodų pagrindinės mokykloje direktorė nebuvo paskyrusi darbuotojo, atsakingo už valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolę, darytina išvada, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimu Nr. T1-215 pagrįstai pripažino, kad ieškovė padarė darbo drausmės pažeidimą niekam nepavesdama valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolės, tačiau nusiskundimų iš mokinių tėvų dėl maitinimo organizavimo, maisto kokybės nebuvo gauta, todėl toks pažeidimas nelaikytinas šurkščiu, atitinkančiu DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas) numatytus darbo drausmės pažeidimo požymius.

Dėl niekam nepavestos surenkamų pajamų kontrolės, ne visų pinigų, gautų už parduotus maisto produktus, įnešimo į mokyklos kasą

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 1 punkte nurodyta, kad Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m. niekam nepavesta surenkamų pajamų kontrolė, ne visi pinigai, gauti už parduotus maisto produktus, įnešami į mokyklos kasą.

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitos 4.3.7. dalyje „Mokinių maitinimo paslaugų teikimas“ nurodyta, kad penkis mėnesius (sausis, vasaris, kovas, gegužė, birželis) už maisto produktus buvo apmokama tik iš nemokamam maitinimui skirtų lėšų. Valgykloje prekių, skirtų pardavimui, kaip ledai, šokoladiniai batonėliai, saldainiai, mineralinis vanduo, kava, sausainiai, kurios nenaudojamos gamyboje, o jų naudojimas mokinių nemokamam maitinimui nenumatytas perspektyviniuose valgiaraščiuose, 2014 m. rugsėjo 16 d. suderintuose su Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių filialu, kurių bendra suma 2311,48 Eur, per 2015 metus turėjo būti parduotos už grynuosius pinigus, nes nemokamo maitinimo valgiaraščiuose jos nebuvo nurodytos (2015 m. gruodžio 31 d. maisto produktų žiniaraštyje nurodytas šių prekių likutis 3,65 Eur). Įvertinus tai, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2006 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T1-336 „Dėl nemokamo maitinimo organizavimo bendrojo lavinimo mokyklose“ yra nustačiusi 20 proc. atkainį

prekėms (T. 5, b. 1. 105), kurios nenaudojamos gamyboje, pardavus minėtas prekes, turėjo būti gautas 462,30 Eur antkainis, todėl bendra pardavimo suma sudarytų 2773,78 Eur. Per 2015 m. parduota pagamintų patiekalų suma kartu su 40 proc. antkainiu sudaro 1642,44 Eur. Vien analizei naudotų prekių ir gaminių pardavimo suma turėjo sudaryti 4416,22 Eur, o iš viso į mokyklos kasą per 2015 m. įnešta tik 1955,44 Eur. Skirtumas 2460,78 Eur, kuris turėjo likti vedėjos maisto gamybai žinioje. Atlikus tyrimą nustatyta, kad kiaulienos nugarinės (-2,728 kg), paukštienos (-0,460 kg) ir žuvies (-21,4 kg) sunaudota nemokamam maitinimui daugiau negu mokyklos valgykla gavo iš viso. Preliminariai paskaičiuota, kad pinigine išraiška mėsos produktų, žuvies ir pirktinių pirkinių prekių, kurios nedalyvauja gamyboje, be antkainio per 2015 m., rugsėjo - lapkričio mėnesiais turėjo būti įnešta į kasą 1487,45 Eur, o paskaičius su 20 ir 40 proc. patiekalų antkainiu - 1940,26 Eur. Faktiškai per minėtą laikotarpį įnešta į kasą tik 735 Eur. Tokiu būdu 1205,26 Eur skirtumas turėtų likti vedėjos maisto gamyboje žinioje. Įvertinus tai, kad valgykla per metus dirba 9 mėnesius, o per tris mėnesius neįnešta į kasą apie 1200 Eur, tai per 9 mėnesius - 3600 Eur. Per dieną į kasą įnešama dienos apyvarta praktiškais pastovi ir sudaro 10 Eur. Šios dvi aptartos analizės rodo, kad ne visi pinigai gauti už parduotus maisto produktus įnešami į mokyklos kasą.

Ieškovė, nesutikdama su tokia audito išvada, bylos nagrinėjimo metu paaiškino, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 17 d. nutarimu Nr. 370, direktorės įsakymu buvo sudaryta trijų asmenų komisija valgyklos inventorizacijai atlikti kartą per ketvirtį, tačiau inventorizacijos metu prekių trūkumai nebuvo nustatyti, ir vyresniosios buhalterės, nei valgyklos vedėjos dokumentuose neatsispindėjo lėšų trūkumas, todėl jai būnat mokyklos vadove, negalėjo kilti įtarimų dėl netikslumų buhalterijoje.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1070 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. birželio 3 d. nutarimo Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintų inventorizacijos taisyklių (toliau - Inventorizacijos taisyklės) 8.2. punkte numatyta, kad viešojo sektoriaus subjektai privalo inventorizuoti maisto produktus <...> ne rečiau kaip kartą per ketvirtį. Šių taisyklių 13 punkte nurodyta, kad inventorizacijai atlikti subjekto vadovo sprendimu sudaroma inventorizacijos komisija. Inventorizacijos taisyklių 15.2. punkte numatyta, kad komisiją turi sudaryti ne mažiau kaip du asmenys.

Iš byloje esančių inventorizavimo aprašo-sutikrinimo žiniaraščių nustatyta, kad inventorizacijos komisija, sudaryta Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės 2014 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. VI-14, kurią sudarė direktorės pavaduotoja J.T., direktorės pavaduotoja ūkiui O.J., bibliotekininkė I.D., dalyvaujant materialiai atsakingam asmeniui vedėjai maisto gamybai A.K., 2015 m. kovo 30 d. ir 2015 m. lapkričio 30 d. atliko valgyklos prekių inventorizaciją, kurios metu trūkumai neužfiksuoti (t. 6, b. 1. 77-82).

Teismo posėdžio metu apklausta liudytoja inventorizacijoje dalyvavusi O.J. paaiškino, kad inventorizacijų metu nebuvo nustatyta trūkumų. Jos metu suskaičiuodavo rastų valgykloje produktų likučius. Nebuvo tikrinama, kiek gamybos metu buvo sunaudota maisto produktų. Liudytojos vedėja maisto gamybai A.K. ir vyriausioji buhalterė A.D. taip pat patvirtino, kad inventorizacijos metu buvo skaičiuojami rastų valgykloje prekių likučiai. Taip pat liudytoja A.K. paaiškino, kad maisto prekės, kurias pirkė mokykla, tačiau valgykla jų negaudavo, būdavo nurašomos, todėl inventorizacijos metu trūkumų nebūdavo, trūkumai prekinėje-piginėje apyskaitoje taip pat neatsispindėjo, nes patiekalų gamybos metu trūkumai buvo išlyginami, nepanaudojant maisto gamyboje, pavyzdžiui, reikiamo kiaušinių kiekio.

Iš sąskaitos apyvartai nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d. nustatyta, kad į Sodų pagrindinės mokyklos kasą beveik pastoviai buvo įnešama po 10 Eur (t. 1, b. 1. 79-81). Liudytojos E.K., kuri mokykloje 2015 m. dirbo sekretore-kasininke, vedėja maisto gamybai A.K. paaiškino, kad vedėja maisto gamybai į mokyklos kasą įnešdavo po 10- 20 Eur. Iš liudytojos A.K. paaiškinimo nustatyta, kad valgykloje už pinigus valgydavo 30-35 vaikai, kiek valgykloje buvo parduodama prekių, tiek pinigų būdavo įnešama į mokyklos kasą. Valgykloje nebuvo galima nusipirkti kavos, saldinių, šokoladukų „Snickers“. Sulčių ir šokoladukus „Snickers“ direktorės žodiniu įsakymu duodavo vaikams, vykstantiems į ekskursiją, kurie maitindavosi už talonus. Taip pat vaikams, kurie pranešdavo, kad kitą dieną nebus mokykloje, ir mamoms, kurios ateidavo už nelankančius mokyklos vaikus paimti sausio davinio, už talono vertę (1,50 Eur) duodavo ledų, šokoladukų „Snickers“, buteliuką gėrimo, bandelę. Prekės, kurių valgykla negaudavo, bet jos būdavo nurodytos sąskaitose, buvo nurašomos, kad nebūtų trūkumų. Prekių-p pinigų apyskaitoje trūkumas neatsispindėjo, nes gamybos metu į gaminamą maistą neįdėjus vieno kito produkto reikiamo kiekio, pinigų skirtumą išlygindavo. Prekių-p pinigų apyskaita buvo vedama ne pagal produktų kiekį, todėl galėjo prekių ir pinigų skirtumą išlyginti. Apyskaitoje prie pajamų būdavo pridėdamos sąskaitos, o prie išlaidų į kasą įnešami pinigai ir gauti talonai, suskaičiuojamos bendros pajamos ir išlaidos ir išvedamas prekių likutis, Pajamos ir

išlaidos visada sutapdavo, todėl buhalterė trūkumų nematė.

Mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašo 32.1 punkte įtvirtinta, kad bendrojo lavinimo mokyklų vadovai atsako už valstybės biudžeto lėšų tikslingą panaudojimą ir apskaitą.

Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos direktorė 2011 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VI-13 „Dėl nemokamo maitinimo“, vadovaudamasi Mokinių nemokamo maitinimo mokyklose tvarkos aprašo 14, 32.2, 32.3, 32.4, 32.5, 32.8 punktais paskyrė vyresniąją buhalterę A.D. teikti duomenis ir ataskaitas už nemokamo maitinimo mokinių panaudotas lėšas; direktoriaus pavaduotoją ūkiui O.J. atsakinga už nemokamo moksleivių maitinimo mokykloje talonų išdavimą ir kiekvieną dieną vedamus nemokamai maitinamų mokinių apskaitos žiniaraščius (t. 5, b. 1. 75), su vedėja maisto gamybai 2004 m. lapkričio 3 d. sudarė pilnutinės asmeninės materialinės atsakomybės sutartį Nr. 23, kurios 3.1 punktu vedėja maisto gamybai prisiėmė visišką materialinę atsakomybę jai patikėtų materialinių ir piniginių vertybių saugojimą (t. 4, b. I. 57).

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vyresniojo buhalterio pareigybės aprašymo Nr. 3 24 punkte numatyta pareiga vyresniajam buhalteriu dalyvauti materialinių vertybių ir piniginių lėšų inventorizacijose, atlikti kontrolinius piniginių lėšų perskaičiavimus (t. 5, b. 1. 32-36).

Liudytojas Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus vedėjas A.S. ir liudytoja savivaldybės kontrolierė A.K. paaiškino, kad visose rajono mokyklų valgyklose nėra naudojami kasos aparatai, todėl mokyklos, tame tarpe ir Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla, veda ne kiekinę, o suminę apskaitą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 13 d. nutarimu Nr. 1283 patvirtinto Kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos aprašo (redakcija galiojusi nuo 2014 m. spalio 25 d. iki 2017 m. sausio 13 d.) 10.15 papunktyje numatyta, kad nereikalaujama naudoti kasos aparatų ir pirkėjui nereikalaujant išduoti pinigų priėmimo kvitų arba kitų vietoj jų naudojamų apskaitos dokumentų: bendrojo lavinimo mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo bei profesinio mokymo įstaigose - jų vykdomos veiklos įplaukoms apskaityti, taip pat ir ūkio subjektams - įplaukoms už jų teikiamas viešojo maitinimo paslaugas bendrojo lavinimo mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo bei profesinio mokymo įstaigų patalpose apskaityti. Teisės aktuose nesant įtvirtintam reikalavimui bendrojo lavinimo mokyklose naudoti kasos aparatus, Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje buvo prekiaujama nenaudojant kasos aparato ir vedama suminė apskaita.

Bylos nagrinėjimo metu iš ieškovės, liudytojų A.K., E.K., A.D., A.K. paaiškinimų nustatyta, kad vedėja maisto gamybai A.K., o jei jos nebūdavo darbe, valgykloje dirbanti virėja gautus grynuosius pinigus už parduotas prekes ir pagamintus patiekalus kas dvi ar tris dienas įnešdavo į mokyklos kasą. Pinigus į kasą priėmusi sekretorė-kasininkė E.K. išrašydavo kasos pajamų orderį, kurį pasirašydavo sekretorė-kasininkė ir vedėja maisto gamybai. Sekretorė-kasininkė vieną orderio egzempliorių atiduodavo vedėjai maisto gamybai, kitas likdavo kasoje. Per mėnesį išrašytus kasos pajamų orderius nešdavo tvirtinti direktorei, kuri tokiu būdu atlikdavo kontrolę. Kasininkė pinigus į banko sąskaitą, jei suma nesiekdavo 300 Eur, pervesdavo kartą per mėnesį. Pagal Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos sąskaitos apyvartą nuo 2015 m. sausio d. iki 2015 m. gruodžio 31 d., mokyklos valgykloje 2015 m. rugsėjo-lapkričio mėniais buvo parduota prekių ir pagaminta patiekalų už 735,00 Eur, t. y. 2015 m. rugsėjo mėnesį - 260,00 Eur, 2015 m. spalio mėnesį - 160,00 Eur, 2015 m. lapkričio mėnesį - 315,00 Eur (t. 1, b. 1. 80-81).

Kaip minėta, Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje 2015 m., kaip ir kituose miesto mokyklose, buvo vedama suminė prekių apskaita, todėl inventorizacijos metu nebuvo galima nustatyti, kiek kokių produktų valgykla sunaudojo maisto gamybai, kiek pardavė ir koks turėtų būti jų likutis, juo labiau, kad dalis gautų prekių buvo nurašoma. Be to, byloje esantys rašytiniai įrodymai patvirtina liudytojos A.K. paaiškinimą, kad prekinėje-piniginėje apyskaitoje trūkumai neatsispindėjo (t. 6, b. 1. 83-109). Akivaizdu, kad ieškovė, nors būdama mokyklos direktore tvirtindavo inventorizavimo aprašo sutikrinimo žiniaraštį, piniginę-prekinę apyskaitą, tačiau, nesant inventorizacijos metu nustatytų trūkumų bei jų nesimatant piniginėje-prekinėje apyskaitoje, neturėjo pagrindo įtarti, kad visiškai materialiai atsakinga valgyklos vedėja maisto gamybai netinkamai pildė prekinę-piniginę apyskaitą ir valgykloje yra susidaręs pinigų trūkumas, juo labiau, kad jokių neatitikimų nepastebėjo ir mokyklos vyriausioji buhalterė A.D., nors ji, vadovaujantis pareigybės aprašymo Nr. 3 24 punktu (t. 5, b. I. 32-36) atlikdavo kontrolinius piniginių lėšų perskaičiavimus.

Pažymėtina, kad 2016 m. rugpjūčio 8 d. Šiaulių apygardos prokuratūros Telsių apylinkės prokuratūroje buvo pradėtas ikiteisminis tyrimas Nr. 05-2-00270-16 pagal požymius nusikalstamos veikos, numatytos Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 straipsnio 1 dalyje (turto pasisavinimas) pagal Mažeikių rajono savivaldybės administracijos audito tarnybos kontrolierės A.K. 2016 m. gegužės 31 d. audito ataskaitoje Nr. KT8-42 konstatuotas aplinkybes, kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos

valgykloje, organizuojant mokinių maitinimą, preliminariu skaičiavimu, į mokyklos kasą 2015 m. rugsėjo-lapkričio mėnesiais už realizuotus maisto produktus turėjo būti įnešta 1940,26 Eur, faktiškai įnešta į kasą 735 Eur, 1205,26 Eur skirtumas likęs vedėjo maisto gamybai A.K. žinioje, galimai pasisavintas. Ikiteisminis tyrimas Šiaulių apygardos prokuratūros Telšių apylinkės prokuratūros prokuroro 2017 m. liepos 11 d. nutarimu buvo nutrauktas, nesant veikos, turinčios nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo požymių. Ikiteisminio tyrimo metu atliktas specialisto tyrimas preliminarių Mažeikių rajono savivaldybės administracijos audito tarnybos kontrolierės A.K. 2016 m. gegužės 31 d. audito ataskaitoje Nr. KT8-42 konstatuotų aplinkybių nepatvirtino (t. 9, b. 1. 95- 100). Teismas atkreipia dėmesį, kad 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje buvo atlikti preliminarūs paskaičiavimai, kas yra pažymėta pačioje ataskaitoje, todėl audito ataskaitoje nurodytos pinigų pasisavinimo aplinkybės yra vertinamos atsižvelgiant į minėto ikiteisminio tyrimo metu nustatytas aplinkybes. Pažymėtina, kad minėto ikiteisminio tyrimo metu pagal tyrimui pateiktus Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos buhalterinės apskaitos dokumentus nenustatyta Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo ir kitų norminių aktų nesilaikymo, tvarkant mokyklos buhalterinę apskaitą.

Ikiteisminio tyrimo metu nepasitvirtinus aplinkybėms, jog vedėja maisto gamybai pasisavindavo dalį iš valgyklos veiklos gautų pinigų už parduotas prekes ir pagamintus patiekalus, nėra pagrindo daryti išvadai, kad ne visi pinigai už parduotus maisto produktus buvo įnešami į mokyklos kasą. Be to, už pinigų, gautų iš valgyklos veiklos įnešimą į mokyklos kasą, vadovaujantis 2004 m. lapkričio 3 d. pilnutinės asmeninės materialinės atsakomybės sutartimi (t. 4, b. 1. 57), visiškai materialiai buvo atsakinga vedėja maisto gamybai A.K..

Atsižvelgiant į šias nustatytas aplinkybes, teismas daro išvadą, kad mokykloje, vedant suminę apskaitą, realiai buvo vykdoma surenkamų pajamų kontrolė, nors vykdant kiekybinę apskaitą, ji būtų buvusi efektingesnė, tačiau tokios apskaitos vedimas 2015 metais nebuvo privalomas bendrojo lavinimo mokykloms ir nei vienoje rajono mokykloje nevedamas, be to, bylos nagrinėjimo metu nustatė, kad už pinigų, gautų iš valgyklos veiklos, įnešimą į mokyklos kasą buvo visiškai materialiai atsakinga vedėja maisto gamybai, darytina išvada, kad atsakovė neįrodė, jog ieškovė, būdama mokyklos direktore, niekam nebūtų pavedusi surenkamų pajamų kontrolės ir kad ne visi pinigai, gauti už parduotus maisto produktus, buvo įnešami į mokyklos kasą.

Dėl nevykdytos paskesniosios finansų kontrolės

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 1 punkte nurodyta, kad Sodų pagrindinėje mokykloje nevykdyta paskesnioji finansų kontrolė: neatlikta vidaus kontrolės priežiūra, nevertintas kontrolės funkcionavimas.

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitos 4.3.7. dalyje „Mokinių maitinimo paslaugų teikimas“ konstatuota, kad nevykdoma paskesnioji finansų kontrolė. Ją privalo atlikti įstaigos vadovas, nes nepaskirti už paskesniąją finansų kontrolę kiti darbuotojai. Mokyklos vadovė privalėjo nuolat atlikti vidaus kontrolės priežiūrą, t. y. vertinti kontrolės funkcionavimą. Audito metu nustatyti trūkumai rodo neužtikrintą savivaldybės ir valstybės (nemokamo maitinimo) lėšų teisėtą ir ekonomišką valdymą, naudojimą, įgyvendinant moksleivių maitinimo organizavimą, taigi, vidaus kontrolės sistema nepakankama ir neveiksminga, nors dokumentai, reikalingi jai vykdyti, patvirtinti.

Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo (toliau - Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas) 4 dalies 3 punkte numatyta, kad paskesnioji finansų kontrolė - kontrolė po viešojo juridinio asmens sprendimų dėl valstybės ir savivaldybės turto panaudojimo ir įsipareigojimų tretiesiems asmenims vykdymo, kurios metu tikrinama, kaip yra atlikti veiksmai. Jos paskirtis - patikrinti, ar teisėtai ir pagal paskirtį naudojamos materialiosios, nematerialiosios ir finansinės vertybės, ar nebuvo teisės aktų, vadovų nurodymų pažeidimų bei piktnaudžiavimų. Paskesnioji finansų kontrolė numato priemones jos metu nustatytiems trūkumams pašalinti. Šios kontrolės negali atlikti valstybės tarnautojas ar darbuotojas, atsakingas už išankstinę finansų kontrolę.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktoriaus 2015 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. VI-27 patvirtintose Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių (toliau - Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklės) 10.3. punkte numatyta, kad paskesnioji kontrolė atliekama po sprendimų dėl ūkinių operacijų ar įsipareigojimų tretiesiems asmenims įvykdymo, panaudojus lėšas. Šios kontrolės metu tikrinami jau atlikti susiję veiksmai, siekiant nustatyti, ar teisėtai ir pagal paskirtį panaudotos lėšos ir materialinės vertybės, ar nebuvo įstatymų pažeidimų, piktnaudžiavimų (t. 5, b. 1. 84-87).

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 3 dalyje įtvirtinta, kad viešojo juridinio asmens vadovas, vadovaudamasis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintais minimaliais finansų kontrolės reikalavimais, sukuria ir prižiūri finansų kontrolės veikimą viešajame juridiniame asmenyje bei patvirtina viešojo juridinio asmens finansų kontrolės taisykles. Šio įstatymo 4 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad už išankstinę, einamąją ir paskesniąją finansų kontrolę yra atsakingi viešojo juridinio asmens vadovo paskirti valstybės tarnautojai arba darbuotojai.

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje nurodyta, kad Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje nevykdoma išankstinė ir einamoji finansų kontrolė, kurią turi atlikti vyriausiasis buhalteris.

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 1 punkte numatyta, kad išankstinė finansų kontrolė - kontrolė, atliekama priimant arba atmetant sprendimus, susijusius su valstybės ir savivaldybės turto panaudojimu ir įsipareigojimais tretiesiems asmenims, prieš juos tvirtinant viešojo juridinio asmens vadovui. Išankstinės finansų kontrolės funkcija turi būti atskirta nuo sprendimų inicijavimo ir vykdymo.

Analogiškai išankstinė finansų kontrolė yra apibrėžta ir Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 10.1 punkte.

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 2 punkte numatyta, kad einamoji finansų kontrolė - kontrolė, kurios paskirtis - užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų vykdomi viešojo juridinio asmens sprendimai dėl valstybės ir savivaldybės turto panaudojimo ir įsipareigojimų tretiesiems asmenims.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 10.2 punkte numatyta, kad einamoji finansų kontrolė - tai lėšų naudojimo metu atliekam kontrolė. Jos paskirtis - užtikrinti, kad tinkamai ir laiku būtų vykdomi įsipareigojimai tretiesiems asmenims, kad lėšos ir materialinės vertybės būtų naudojamos pagal paskirtį, tinkamai saugomos.

Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 6 dalies 3 punkte numatyta, kad viešojo juridinio asmens vyriausiasis buhalteris (buhalteris) arba apskaitos tarnybos vadovas atsako už išankstinę finansų kontrolę, kurios metu nustatoma: ar ūkinės operacijos bus atliekamos neviršijant patvirtintų sąmatų ir ar atitinka patvirtintus asignavimus; ar ūkinės operacijos dokumentai yra tinkamai parengti ir ar ūkinė operacija yra teisėta. Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta, kad vyriausiasis buhalteris (buhalteris) arba apskaitos tarnybos vadovas, vykdydamas išankstinę finansų kontrolę, pasirašo arba atsisako pasirašyti atitinkamus dokumentus, leidžiančius atlikti ūkinę operaciją.

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje nurodyta, kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vyresnioji buhalterė nepasirašo ant maisto produktų pirkimo sąskaitų, ant prekinių-piniginių apyskaitų, tuo patvirtindama, kad ūkinė operacija yra teisėta, dokumentai susiję su ūkinės operacijos atlikimu, yra tinkamai parengti.

Kad Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vyresnioji buhalterė nevykdė išankstinės ir einamosios kontrolės, kaip tai buvo numatyta daryti Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 4 straipsnio 6 dalies 3 punkte, 7 punkte ir Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 10.1 punkte bei 10.2 punkte, patvirtina vyresniosios buhalterės A.D. 2016 m. birželio 1 d. paaiškinimas, kuriame ji nurodė, kad nepasirašinėjo ant nemokamo maitinimo pirkimo sąskaitų (t. 1, b. 1. 30). Teisino posėdžio metu A.D. taip pat paaiškino, kad iki audito atlikimo nereikėdavo pasirašyti ant gautų sąskaitų, tik pasirašydavo - sąskaita apmokėta ar neapmokėta. Po audito atlikimo ji ant sąskaitų parašo „išankstinę kontrolę atlikau“.

Nors mokyklos vyriausioji finansininkė nepasirašydavo ant maisto produktų pirkimo- pardavimo sąskaitų, ant prekinių-piniginių apyskaitų, tuo patvirtindama, kad ūkinė operacija yra teisėta ir kad dokumentai, susiję su ūkinės operacijos atlikimu, yra tinkamai parengti, bylos nagrinėjimo metu nebuvo nustatyta, kad dėl to būtų buvusi padaryta žala, nes realiai vyresnioji buhalterė, prieš tvirtindama sąskaitos apmokėjimą, atlikdavo jos išankstinę kontrolę, tik tokio veiksmo atlikimo nepatvirtindavo parašu. Tačiau iš šios aplinkybės darytina išvada, kad ieškovė, būdama mokyklos direktore, nepakankamai kontroliavo vyresniosios finansininkės atliekamus veiksmus ir neužtikrino, kad mokyklos vyresnioji buhalterė, atlikdama savo funkcijas, vadovautųsi teisės aktais.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 22 punkte numatyta, kad už einamąją finansų kontrolę atsakingas direktoriaus pavaduotojas ūkio reikalams ar kitas paskirtas asmuo, t. y. šiuo atveju einamąją finansų kontrolę vykdė direktoriaus pavaduotoja ūkiui O.J.. Byloje nėra duomenų, kad 2015 m. direktoriaus pavaduotoja ūkiui einamosios kontrolės metu būtų nustatęsi neatitiktųjų ar trūkumų (pateikti netinkami dokumentai, pateiktos nekokybiškos prekės ar paslaugos, neatitinka prekių keikis ir pan.), kurių nebūtų buvę galima ištaisyti ir apie tai būtų žodžiu informuota mokyklos direktorė, kaip numatyta Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 24 punkte. Pažymėtina,

kad audito metu nebuvo nustatyti einamosios kontrolės pažeidimai.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 15 punkte numatyta, kad mokyklos direktorius privalo organizuoti ir prižiūrėti finansų kontrolės eigą, nuolat analizuoti jos efektyvumą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi šiose taisyklėse nurodytų reikalavimų.

Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisyklių 25 punkte įtvirtinta, kad paskesniąją finansų kontrolę vykdo mokyklos direktorius.

Bylos duomenimis nustatyta, kad ieškovė, vykdydama paskesniąją kontrolę, patvirtino darbuotojų, susijusių su finansų valdymu, pareiginius nuostatus, kuriuose numatė šių darbuotojų funkcijas ir atsakomybę (vyresniojo buhalterio pareigybės aprašymas Nr. 3, vedėjos maisto gamybai pilnutinės asmeninės materialinės atsakomybės sutartis Nr. 23), 2013 m. rugsėjo 23 d. įsakymu Nr. VI-31 paskyrė direktoriaus pavaduotoją ūkiui O.J. atsakinga už mokinių nemokamo maitinimo talonų išdavimą ir apskaitą (t. 5, b. 1. 74), 2011 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VI-13 paskyrė vyresniąją buhalterę A.D. teikti duomenis ir ataskaitas už nemokamo maitinimo panaudotas lėšas (t. 5, b. 1. 75), 2015 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. VI-27 patvirtino Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos vidaus ir finansų kontrolės taisykles (t. 5, b. 1. 84- 87), patvirtino Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos apskaitos politiką (t. 6, b. 1. 110-150, t. 7, b. 1.1- 58), patvirtino 2011 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. VI-14 Mažeikių Sodų vidurinės mokyklos mokinių nemokamo maitinimo tvarkos aprašą (t. 5, b. 1. 88-91). Taip pat ieškovė tvirtindavo gautas PVM sąskaitas faktūras (t. 8, b. 1. 77-91, 93-150, t. 9, b. 1. 1-51), inventorizavimo aprašus-sutikrinimo žiniaraščius (t. 6, b. 1. 77-82), prekines-pinigines apyskaitas (t. 6, b. 1. 83-109).

Taip pat 2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje konstatuota, kad Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla nevykdė Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T1- 356 patvirtintų biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių (toliau - Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklės) 99 punkto reikalavimų.

Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punkte įtvirtinta, kad biudžetinės įstaigos gautas pajamas už teikiamas paslaugas kaupia atskiroje sąskaitoje ir ne rečiau kaip kartą per mėnesį perveda į asignavimų valdytojo tam tikslui atidarytą sąskaitą. Asignavimų valdytojais pervestas pajamas įmoka į Savivaldybės biudžetą 2 kartus per mėnesį - 3 ir 18 dienomis, o jeigu šios pajamos viršija 300 (trys šimtai) eurų - per 5 darbo dienas (kai šios dienos sutampa su švenčių arba poilsio dienomis, mokėjimo terminas perkeliamas į artimiausią darbo dieną).

2016 m. liepos 28 d. audito ataskaitoje nurodyta, kad audito metu nustatyta, kad Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje pajamos buvo gautos 9 mėnesius per metus, o mokykla į savivaldybės biudžetą pervedė tik penkis kartus.

Liudytoja E.K., kuri 2015 m. Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje vykdė sekretorės-kasininkės pareigas, paaiškino, kad kartą per mėnesį gautus grynuosius pinigus įnešdavo į banką. Kasoje galėjo laikyti pinigų likutį (iki 2000 Lt), todėl gautų pinigų kiekvieną dieną buhalterei nenešė. Liudytoja Mažeikių Sodų pagrindinėje mokyklos vyriausioji buhalterė A.D. paaiškino, kad mokykla banko sąskaitoje (spec. programos sąskaita - už maitinimą gauti grynieji pinigai) neturėdavo pinigų, todėl negalėdavo pervesti į savivaldybės sąskaitą. Mokykla neįnešdavo į banko sąskaitą pinigų, nes kasoje galėjo būti laikoma iki 300 Eur. Jei kasoje būdavo 300 Eur suma, tai pagal tvarką buvo būtina per 5 dienas pervesti pinigus į banko sąskaitą. Kasoje surinkus 300 Eur sumą, pinigai visada buvo pervedami į banką. Mokykla per mėnesį iš mokamo maitinimo gaudavo po 160-170 Eur.

Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla yra biudžetinė įstaiga, kurios steigėjas yra Mažeikių rajono savivaldybės taryba (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 21 punktą, Švietimo įstatymo 42 straipsnio 1 dalies 5 punktą), todėl mokyklai yra privalomi savivaldybės tarybos priimti teisės aktai. Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla gautas pajamas, jei jos neviršijo 300 Eur sumos, privalėjo pervesti į savivaldybės biudžetą 2 kartus per mėnesį - 3 ir 18 dienomis (Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punktą), o ne mėnesyje kartą ar dar rečiau. Tačiau byloje nebuvo nustatyta, jog dėl to, kad mokykla gautas lėšas iš valgyklos veiklos įnešė į banką, pažeidžiant Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punkte nustatytą tvarką, būtų buvusi atsakovei padaryta žala.

Teismas pažymi, kad Mažeikių rajono savivaldybės administracijoje veikia Finansų skyrius, kurio vienas iš uždavinių tvarkyti Savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų bei skolintų lėšų apskaitą (Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. AI-2783 patvirtintų Mažeikių rajono savivaldybės administracijos finansų skyriaus veiklos nuostatų 9.4. punktą), tačiau iki audito atlikimo (2016 m. liepos 28 d.), nei šiam Finansų skyriui, nei Buhalterijos skyriui nekilo klausimų ir abejonių dėl Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos 2015 metais pervedamų į savivaldybės biudžetą lėšų. Ši

aplinkybė rodo, jog pati atsakovė Mažeikių rajono savivaldybė 2015 metais aplaidžiai vykdė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos pervedamų lėšų kontrolę ir raštu nepareiškė Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorei pastabos, jog mokyklos gautos pajamos pervedamos į savivaldybės biudžetą pažeidžiant Biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių 99 punkte nustatytą tvarką bei neįžvelgė savivaldybės biudžetui daromos žalos.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, teismas daro išvadą, kad ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, vykdė paskesniąją finansų kontrolę, t. y. vidaus kontrolės priežiūrą, vertino kontrolės funkcionavimą, tačiau nepakankamai. Atsakovė neįrodė, jog ieškovė, būdama mokyklos direktore, nevykdė paskesniosios kontrolės ir sudarė sąlygas piktnaudžiavimui, neteisėtam lėšų pasisavinimui ir neskaidriam savivaldybės biudžeto pajamų surinkimui.

Vien tai, jog ieškovė, būdama mokyklos vadove, nepakankamai efektyviai vykdė paskesniąją kontrolę, nesudaro pagrindo tokį pažeidimą laikyti šurkščiu, atitinkančiu DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punkte (savivaliavimas) numatyto darbo drausmės pažeidimo požymius.

Dėl darbuotojo (ieškovės) veiksmu/ kvalifikavimo pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 4 punktą ir 11 punktą

Ieškovės atstovas Michailas Norbutas bylos nagrinėjimo metu nurodė, kad 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos sprendimo 2 punkte įvardinti darbo drausmės pažeidimai kiekvienas atskirai nelaikytinas šurkščiu, tačiau šių pažeidimų visuma daro juos šurkščiais.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas vienoje iš nutarčių nurodė, jog padarytų kitokio pobūdžio darbo drausmės ar pareigų neatlikimai savo kiekybe nekeičia pažeidimo kokybės, t. y. jų visuma, nesant bent vieno šurkštaus darbo drausmės ar pareigų neatlikimo, nedaro pažeidimo šurkštaus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-201/2012).

Nagrinėjamu atveju teismas, tirdamas 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos sprendimo 1 punkte nurodytus ieškovės padarytus darbo drausmės pažeidimus, nustatė, kad ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, neužtikrino valgiaraščių saugojimo, niekam nepavedė valgiaraščių ir juose nurodytų patiekalų kontrolės, nepakankamai vykdė paskesniąją finansų kontrolę, tačiau teismas nenustatė, kad bent vienas ieškovės padarytas darbo drausmės pažeidimas atitiktų šurkštų darbo drausmės pažeidimą ir dėl jų atsakovei būtų buvusi padaryta žala. Tarp nustatytų ieškovės padarytų pažeidimų, nesant bent vieno šurkštaus darbo drausmės pažeidimo, šių pažeidimų daugėtas netampa šurkščiu darbo drausmės pažeidimu.

Minėtų pavienių pažeidimų padarymas, esant per dvylika mėnesių taikytai drausminei nuobaudai - pastabai, ir įvertinus tai, kad ieškovė daugiau kaip 22 metus vadovavo Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai, daugkartiniai buvo įvertinta, skatinta padėkos raštais (2 t., b. 1. 57-73) ir per ilgametį darbą tik kartą - 2001 m. gegužės 15 d., jai buvo paskirta drausminė nuobauda - pastaba (t. 1, b. 1. 105), bei į tai, kad ieškovei, kaip mokyklos vadovei, taikomi aukštesni atsakomybės standartai, nesudaro pagrindo taikyti ieškovės atžvilgiu griežčiausią drausminę nuobaudą, numatytą DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punkte - atleidimą iš darbo.

Dėl DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkto taikymo

Pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 2 punktą (2005 m. gegužės 12 d. redakcija, įsigaliojusi nuo 2005 m. gegužės 28 d.) darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį su darbuotoju, vieną kartą šurkščiai pažeidusiu darbo pareigas. DK 235 straipsnio 1 dalyje pateikta šurkštaus darbo pareigų pažeidimo sąvoka: tai darbo drausmės pažeidimas, kuriuo šurkščiai pažeidžiamos tiesiogiai darbuotojo darbą reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų nuostatos arba kitaip šurkščiai nusižengiama darbo pareigoms ar nustatytai darbo tvarkai.

Pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punktą šurkščiu darbo pareigų pažeidimu gali būti laikomos veikos, turinčios vagystės, sukčiavimo, turto pasisavinimo arba iššvaistymo, neteisėto atlyginimo paėmimo požymių, nors už šias veikas darbuotojas ir nebuvo traukiamas baudžiamojon atsakomybėn.

Pagal kasacinio teisinio formuojamą praktiką tokia veika šurkščiu darbo pareigų pažeidimu laikoma tada, kai vienu metu yra visos drausminės atsakomybės sąlygos: konkretūs darbuotojo neteisėti veiksmai arba neveikimas, žalingi padariniai, priežastinis darbuotojo neteisėtų veiksmų ar neveikimo ir žalingų padarinių ryšys, darbuotojo kaltė. Konstatuojant darbo pareigų pažeidimą DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkto pagrindu, reikia nustatyti darbuotojo valią be teisėto pagrindo užvaldyti svetimą turtą. Neteisėtiems

veiksmams nustatyti nėra būtinas teismo nuosprendis arba administracinės atsakomybės taikymo tam darbuotojui aktas; jo neteisėti veiksmai gali būti įrodinėjami visomis CPK nustatytomis įrodinėjimo priemonėmis, kurių visuma turi lemti neabejotiną išvadą, kad darbuotojas tokius veiksmus atliko (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-562/2011).

Pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punktą nustatomi konkretūs, turintys nusikalstamų veikų požymių, šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo atvejai. Pažymėtina, kad veikų samprata, numatyta baudžiamojoje ar administracinėje teisėje, reikšminga aiškinantis šiurkštų darbo pareigų pažeidimą, nors baudžiamosios ar administracinės atsakomybės taikymas nėra darbo drausmės pažeidimo kvalifikavimo pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punktą sąlyga (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-265/2012).

Teismas, sprenddamas, ar darbdavys tinkamai įvykdė įrodinėjimo pareigą, privalo atsižvelgti į bendruosius įrodymų pakankamumo ir patikimumo civiliniame procese principus, taip pat į bylos materialinį teisinį pobūdį, šiuo atveju - darbo bylos specifiką, kuri gali nulemti teisinio parinktus įrodymų pakankamumo kriterijus (CPK 176 straipsnio 1 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-303/2011).

Pažymėtina, kad DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinta norma reiškia, kad darbuotojas yra atleidžiamas iš darbo už veiksmus, kurie turi nusikaltimo požymių. Atleidimas šiuo pagrindu reiškia ne tik darbo santykių pasibaigimą, tačiau gali turėti įtakos darbuotojo būsimai darbinei veiklai, jo reputacijai artimųjų, visuomenės akyse bei sukelti kitų neigiamų padarinių. Dėl šių priežasčių Aukščiausiojo Teismo praktikoje akcentuojama, kad tai, jog darbuotojas atliko veiksmus, turinčius vagystės ar kito nusikaltimo, numatyto DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkte, požymių, turi būti įrodyta tokiu laipsniu, kad neliktų jokių pagrįstų abejonių šio fakto egzistavimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-265/2012).

Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 2 punktu konstatuota, jog nuspręsta pripažinti, kad B.L., eidama Sodų pagrindinės mokyklos direktorės pareigas ir tomis pareigomis pasinaudodama, įvykdė veiką, turinčią turto pasisavinimo požymių, t. y. ji pati ar su jos žinia kiti asmenys imdavo maisto prekes, kurios priklausė Sodų pagrindinei mokyklai, iš prekybinėje bazėje esančios įmonės UAB „duomenys neskelbiami“, tokiais savo tyčiniiais veiksmais, pasisavinant svetimą turtą, mokyklos direktorė B.L. padarė šiurkštų darbo drausmės pažeidimą, numatytą DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkte.

Atsakovės atstovas Michailas Norbutas paaiškino, kad šio savivaldybės tarybos sprendimo projektas buvo parengtas remiantis 2016 m. rugpjūčio 3 d. mero potvarkiu sudarytos darbo grupės 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvada, 2016 m. liepos 28 audito ataskaita. Pažymėtina, kad sprendžiant dėl 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo Nr. T1-215 2 punkto pagrįstumo yra aktuali minėtos darbo grupės 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvada. Minėtoje audito ataskaitoje nėra duomenų apie tai, kad ieškovė B.L. galimai pasisavinė svetimą turtą. Darbo grupės 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvada surašyta remiantis buvusios vedėjos maisto gamybai A.K. 2016 m. rugpjūčio 23 d. paaiškinimu ir 2016 m. rugpjūčio 24 d. mokyklos direktorės B.L. paaiškinimu. Pažymėtina, kad ieškovės 2016 m. rugpjūčio 22 d. paaiškinimas, sprendžiant klausimą dėl galimo svetimo turto pasisavinimo, nėra aktualus.

Darbo grupės 2016 m. rugpjūčio 24 d. išvadoje nurodyta, kad darbo grupė 2016 m. rugpjūčio 23 d. gavo buvusios Sodų pagrindinės mokyklos vedėjos maisto gamybai A.K. paaiškinimą, jog direktorė kartu su šeimos nariais ilgą laiką imdavo prekes mokyklos sąskaita iš prekybinėje bazėje, esančioje Mažeikių m., Skuodo g., UAB „duomenys neskelbiami“. 2016 m. rugpjūčio 24 d. paaiškiniame direktorė nurodė, kad A.K. nurodytos aplinkybės apie maitinimąsi iš UAB „duomenys neskelbiami“ ir sąskaitų ėmimo neatitinka tikrovės. Jokių maisto produktų ji mokyklos sąskaita nėra ėmusi.

Atsakovės atstovai bylos nagrinėjimo metu Mažeikių savivaldybės tarybos apsisprendimą skirti ieškovei drausminę nuobaudą DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkto pagrindu grindė A.K. 2016 m. rugpjūčio 23 d. paaiškiniame nurodytomis aplinkybėmis ir SMS žinutės tekstu.

2016 m. rugpjūčio 23 d. paaiškiniame, skirtame darbo grupei, A.K. nurodė, kad ilgą laiką mokyklos direktorė B.L. ir jos šeimos nariai imdavo prekes mokyklos sąskaita iš UAB „duomenys neskelbiami“, esančios prekybinėje bazėje. Kartu su prekėmis mokyklos valgyklai, ji būdama vedėja maisto gamybai, gaudavo sąskaitas faktūras, pagal kurias prekės į mokyklos valgyklą nebūdavo pateikiamos, tačiau prekės jau būdavo direktorės ir jos šeimos narių paimtos iš UAB „duomenys neskelbiami“. Šias sąskaitas ji privalėdavo pasirašyti ir pateikti B.L. patvirtinti. Sąskaitose buvo nurodomi maisto produktai, kurie nedalyvavo mokyklos valgykloje maisto gamybai. Būdama atostogose, 2016 m. balandžio 5 d. 19.33 vai., B.L. jai

atsiuntė SMS pranešimą iš savo telefono Nr. +37068724432: „Labas iš JAV. Kaip sekasi? Ar gali padaryti pas Sigitą gražuolį vizitą. Šeštadienį vaikai grįžta“. A.K. minėtame paaiškinime nurodė, kad „Sigitas gražuolis“ - tai S.D., dirbantis UAB „duomenys neskelbiami“. Ji, atsisakiusi vykdyti direktorės nurodymą, užsitraukė nemalonę. Grįžusi direktorė iš atostogų ją nedelsiant atleido iš darbo, motyvuodama audito išvadomis. Šiame paaiškinime vienas iš A.K. prašymų buvo imtis priemonių inicijuojant Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės B.L. tinkamumo vadovauti, kompetencijos ir veiklos tyrimą (t. 1, b. 1. 40-42).

Bylos nagrinėjimo metu apklausta liudytoja A.K. paaiškino, kad ji, gavusi SMS žinutę su prašymu paimti iš UAB „duomenys neskelbiami“ prekes, supratusi, jog žinutę rašė direktorė, nes buvo paminėti direktorės vaikai, be to, jai iš šio telefono numerio buvo ne kartą skambinusi direktorė.

Ieškovė tiek ieškinyje, tiek bylos nagrinėjimo metu teigė, kad telefonas, iš kurio buvo siųsta SMS, priklauso Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai. Ieškovė bylos nagrinėjimo metu teigė, kad ji buvo rašiusi šią SMS žinutę ir paaiškino, kad žinutė nebuvo skirta A.K..

Iš byloje esančio 2016 m. spalio 18 d. apžiūros protokolo nustatyta, kad iš telefono Nr. + (duomenys neskelbiami) buvo siųsta liudytojos A.K. paaiškinime nurodyto turinio SMS žinutė (t. 8, b. 1. 56-58).

Bylos nagrinėjimo metu apklausus liudytoju UAB „duomenys neskelbiami“ darbuotą S.D., kuris, anot A.K., SMS pranešime yra įvardintas kaip „Sigitas gražuolis“, jis paaiškino, kad ieškovė, būdama mokyklos direktore, prekių neužsakinėjo, tačiau į įmonę yra buvusi atvykusi. Vedėja maisto gamybai kartais atvykdavo pati paimti prekių, taip pat atvykdavo, kai reikėdavo pakoreguoti prekių asortimentą. Prekių užsakymus telefonu teikdavo vedėja maisto gamybai.

Bylos nagrinėjimo metu apklausus liudytoju UAB „duomenys neskelbiami“ darbuotoją S.V., jis paaiškino, kad jam mokyklos direktorė nėra siuntusi SMS žinučių, ar skambinusi telefonu. Prekes mokykla užsakydavo elektroniniu paštu. Mokyklos direktorė kartą buvo atvyksi į įmonę, galbūt, pasikalbėti su buhalteriu.

Iš byloje esančio Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos savivaldybės kontrolierės A.K. 2016 m. gegužės 31 d. rašto nustatyta, kad audito tarnyba, nustačiusi ieškovės vadovaujamoje mokykloje pažeidimus, atsižvelgiant į tai, kad atlikus preliminarinius skaičiavimus, nustatyta, kad ne visi pinigai už parduotus maisto produktus įnešami į mokyklos kasą, pasiūlė įvertinti vedėjos maisto gamybai veiksmus ir iki 2016 m. birželio 23 d. pateikti informaciją apie rašte nurodytą rekomendaciją įgyvendinimą (t. 1, b. 1. 26-29). Ieškovė, vykdydama Kontrolės ir audito tarnybos rekomendacijas, 2016 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. PI-42 P skyrė vedėjai maisto gamybai A.K. drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo dėl Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybos nustatytų pažeidimų, jog bendrieji valgiaraščiai neatitinka 15 dienų perspektyvinių valgiaraščių, neužtikrintas valgiaraščių saugojimas, už maisto produktus, kurie nedalyvauja maisto gamybai, 2015 m. rugsėjo-lapkričio mėnesiais neįnešta į kasą 1205,24 Eur suma, turinčios vagystės, sukčiavimo, turto pasisavinimo ar iššvaistymo, neteisėto atlyginimo paėmimo požymių, nors už šias veikas darbuotojas ir nebuvo traukiamas baudžiamojon ar administracinėn atsakomybėn (t. 4, b. 1. 137). Taip pat apie priimtas priemones ieškovė 2016 m. birželio 22 d. pranešimu informavo Mažeikių rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnybą (t. 1, b. 1. 37).

Apibendrinant liudytojos A.K. ir ieškovės paaiškinimus dėl minėtos SMS žinutės, teismas daro išvadą, kad minėtas telefono numeris 2015 m. balandžio 5 d. priklausė Mažeikių Sodų pagrindinei mokyklai. Šiuo telefono numeriu naudojosi ieškovė. Bylos nagrinėjimo metu nustatyta, kad minėtą SMS žinutę rašė ieškovė, tačiau nenustatyta, kad SMS pranešimas buvo skirtas vedėjai maisto gamybai A.K.. Taipogi laikytina, kad teismas negali spėlioti, koks gi buvo tikrasis šios žinutės turinys ir negali suteikti šiam turiniui spėliojamą prasmę apie galimą nurodymą paimti mokyklai skirtas prekes mokyklos direktorei. Vien tai, kad vedėja maisto gamybai A.K. 2016 m. liepos 18 d. įsakymu buvo atleista iš darbo, neįrodo šios liudytojos nurodytų aplinkybių, jog jos atleidimą iš vedėjos maisto gamybai pareigų lėmė atsisakymas vykdyti 2016 m. balandžio 5 d. direktorės nurodymą, gautą SMS žinute, juo labiau, kad ieškovė, būdama mokyklos direktore, privalėjo imtis priemonių įvertinant vedėjos maisto gamybai veiksmus, nurodytus Kontrolės ir audito tarnybos savivaldybės 2016 m. gegužės 31 d. rašte.

Iš liudytojų darbo grupės vadovo N.R., narių A.S., G.G., Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komiteto pirmininko R.V. paaiškinimų, Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komiteto 2016 m. rugpjūčio 23 d. posėdžio garso įrašo (t. 6, b. 1. 40) nustatyta, jog nei 2016 m. rugpjūčio 3 d. Mažeikių rajono savivaldybės mero potvarkiu sudaryta darbo grupė, nei Mažeikių rajono savivaldybės tarybos Švietimo, kultūros ir sporto komitetas 2016 m. rugpjūčio 23 d. posėdyje, kurio metu buvo priimtas sprendimas siūlyti administracijos direktoriui paruošti sprendimo

projektą dėl drausminės nuobaudos - atleidimo taikymo ieškovei (t. 1, b. I. 137), netyrė aplinkybių dėl 2016 m. balandžio 5 d. SMS žinutės, o apsiriboję 2016 m. rugpjūčio 23 d. A.K. rašytiniu paaiškinimu. Iš garso įrašo (t. 4, b. 1. 101) nustatyta, kad Savivaldybės tarybai 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendžiant dėl sprendimo atleisti ieškovę iš direktorės pareigų priėmimo, taip pat buvo apsiribota rašytiniu buvusios vedėjos maisto gamybai A.K. paaiškinimu bei darbo grupės išvada, nekviečiant į posėdį nei ieškovės, nei A.K.. Pažymėtina, kad vietinėje spaudoje buvo publikuojama eilė straipsnių, kuriuose negatyviai rašoma apie Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorę B.L. ir tikėtina, kad jie taip pat turėjo įtakos savivaldybės tarybai svarstant ieškovės atleidimo iš direktorės pareigų klausimą.

Kaip jau minėta, buvusi vedėja maisto gamybai A.K. 2016 m. rugpjūčio 23 d. pranešime nurodė, jog kartu su prekėmis mokyklos valgyklai gaudavo sąskaitas faktūras, pagal kurias prekės į mokyklos valgyklą nebūdavo pateikiamos. Sąskaitose buvo nurodomi maisto produktai, kurie nedalyvavo mokyklos valgykloje maisto gamybai.

Iš byloje esančių PVM sąskaitų nustatyta, kad Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla pirko iš tiekėjo UAB „duomenys neskelbiami“ šokoladukus „Snickers“ (t. 8, b. 1. 75, 78-79, 114-116, 122, 124, 138-139, t. 9, b. 1. 4, 9, 27, 36), saldinius „Ananasiniai“ (t. 8, b. 1.114), saldinius „Raudonoji aguona“ (t. 8, b. 1. 123, 140, t. 9, b. 1. 3), kavą „Jacobs“ (t. 8, b. 1. 139, t. 9, b. 1. 4, 9, 25, 36), sausainių „Gaidelis“ (t. 9, b. 1. 25) o iš UAB „Unilever Lietuva distribucija“ ledus (t. 8, b. 1. 79-81, 105-106, 119-121, 148, t. 9, b. 1. 5, 22-24, 28-29, 39-40).

Pabrėžtina, kad šiose sąskaitose paminėtos prekės, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. V-964 „Dėl maitinimo organizavimo ikimokyklinio ugdymo, bendrojo ugdymo mokyklose ir vaikų socialinės globos įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“ 17 punktu, priskiriamos prie draudžiamų naudoti mokinių maitinimui produktų ir užkandžių.

Bylos nagrinėjimo metu apklausta liudytoja A.K. negalėjo nurodyti, kada ir kiek tokių sąskaitų faktūrų buvo pateikta mokyklos valgyklai. Apklausti liudytojais UAB „duomenys neskelbiami“ darbuotojai A.V. ir S.D. nepatvirtino liudytojos A.K. nurodytų aplinkybių, jog mokyklos direktorė B.L. imdavo savo poreikiams prekes iš UAB „duomenys neskelbiami“ ir šios prekės būtų įrašomos į mokyklai skirtas sąskaitas.

Ieškovė tiek ieškinyje, tiek bylos nagrinėjimo metu patvirtino, kad ji kartą 2014 m. buvo nuvykusi į UAB „duomenys neskelbiami“ pirkti saldainių mokinių karnavalo apdovanojimui, ir 2015 m. gruodžio 16 d. iš individualios įmonės „duomenys neskelbiami“ pirko saldinius kalėdiniam renginiui. Už šias prekes buvo apmokėta iš mokyklos paramai skirtų 2 procentų sąskaitos lėšų. Tarp byloje esančių pateiktų PVM sąskaitų faktūrų, kurios buvo pateiktos valgyklai už prekes, nėra 2015 m. gruodžio 16 d. individualios įmonės „duomenys neskelbiami“ išrašytos sąskaitos. 2015 m. gruodžio 16 d. individualios įmonės „duomenys neskelbiami“ išrašytoje sąskaitoje pirkėju nurodyta Mažeikių Sodų pagrindinė mokykla ir ją apmokėjimui tvirtino ieškovė (t. 5, b. 1. 148), todėl tikėtina, kad mokykla už ieškovės mokyklai pirktus saldinius atsiskaitė iš už paramą gautų lėšų.

Taip pat liudytojos A.K. bylos nagrinėjimo metu nurodytas aplinkybes, jog mokyklos valgykloje nebuvo prekiaujama ne maisto gamybai skirtomis prekėmis, kaip šokoladukai, kava, saldainiai, ledai, paneigė duodama paaiškinimus liudytoja A.K.-M., kuri mokykloje dirba etikos mokytoja ir socialinė pedagogė. Liudytoja nurodė, jog 2015 m. mokyklos valgykloje buvo prekiaujama šokoladukais „Bounty“, „Mars“, ledais, kava, o šias prekes parduodavo valgyklos vedėja arba kita valgyklos darbuotoja. Taip pat liudytoja S.E., kuri Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos valgykloje dirba virėja, patvirtino, kad 2015 m. valgykloje buvo prekiaujama ledais, šokoladukais, kava (tik darbuotojams). Nurodė, kad šokoladukai dažniausia buvo pridedami prie nemokamo maitinimo.

Nors tiek nemokamo maitinimo, tiek bendrame valgiaraštyje nėra nurodyti draudžiami mokinių maitinimui naudoti maisto produktai (t. 9, b. 1. 52-93), tačiau tai nepaneigia liudytojų nurodytos aplinkybės, jog minėtais produktais mokyklos valgykloje buvo prekiaujama ir juos parduodavo pati vedėja maisto gamybai A.K.. Taip pat pati vedėja maisto gamybai A.K. 2016 m. birželio 10 d. rašytiniame paaiškinime (t. 4, b. 1. 132-135) ir bylos nagrinėjimo metu apklausta liudytoja patvirtino, kad ji vaikams, gaunantiems nemokamą maitinimą, jų prašymu vietoje valgiaraštyje nurodytų maisto gaminių, duodavo maisto gamyboje nedalyvaujančių prekių, kaip šokoladukai, ledai.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad atleidimas iš darbo DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkto pagrindu gali turėti rimtų padarinių dėl tolimesnės darbuotojo galimybės įsidarbinti, darbinės reputacijos ir kita, todėl atleidimas tokiu pagrindu laikytinas teisėtu, kada darbo pareigų pažeidimas, turintis nusikalstamos veikos požymių, yra įrodytas tokiu laipsniu, kad nebelieka jokių pagrįstų abejonių šio fakto

buvimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2004 spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-513/2004). Šioje byloje Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad turėtina omenyje, jog DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkte nurodomi veiksmai, kurie turi nusikaltimo požymių, todėl asmuo yra kaltinamas padaręs veiksmus, kurie vertintini ne tik privatinės, bet ir viešosios teisės požiūriu. Konstitucijos 31 straipsnio 1 dalis įtvirtina nekaltumo prezumpcija. Nors DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punktas ir nereikalauja, kad darbuotojo neteisėti veiksmai būtų patvirtinti įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu, ir juos galima įrodinėti kitomis įrodinėjimo priemonėmis, tačiau kitų įrodinėjimo priemonių visuma turi suformuoti neabejotiną išvadą, jog darbuotojas tuos veiksmus tikrai atliko. Įrodymų pakankamumo klausimas tokiose bylose turi būti sprendžiamas taikant labai griežtus kriterijus, suformuluotus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartyse, priimtose nagrinėjant bylas, susijusias su viešo intereso gynimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 1999 m. gruodžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-943/1999).

Atsakovės atstovai bylos nagrinėjimo metu be buvusios vedėjos maisto gamybai paaiškinimų nepateikė kitų įrodymų pagrindžiančių, jog ieškovė, būdama mokyklos direktore, pasisavino mokyklos turta, t. y. ji pati ar sujus žinia kiti asmenys iš UAB „duomenys neskelbiami“ imdavo maisto prekes, kurios priklausė Sodų pagrindinei mokyklai.

Atsakovė į bylą pateikė įrodymus, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje nuo 2016 m. rugpjūčio 19 d. yra atliekamas ikiteisminis tyrimas ieškovės B.L. atžvilgiu pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 straipsnio 2 dalį ir 228 straipsnio 2 dalį dėl to, kad mokyklai pagal PVM sąskaitas faktūras buvo tiekiamos vedėjos maisto gamybai A.K. neužsakytos prekės ir šios prekės buvo realizuojamos mokyklos valgykloje ir galimai buvo nurašomos mokyklos direktorės B.L. nurodymu. Tačiau tai, kad atsakovė kreipėsi dėl ieškovės traukimo baudžiamajon atsakomybėn ir tokio kreipimosi pagrindu yra pradėtas ikiteisminis tyrimas, nereiškia, jog šios bylos nagrinėjimo metu yra įrodytas turto pasisavinimas.

Nesant nustatytų drausminei nuobaudai pagal DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punktą taikyti sąlygų, teismas daro išvadą, kad atsakovė neįrodė, jog ieškovė būdama mokyklos direktore, padarė šiurkštų darbo drausmės pažeidimą, numatytą DK 235 straipsnio 2 dalies 7 punkte, t. y. turintį turto pasisavinimo požymių.

Dėl pedagogo vardo diskreditavimo

Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo 3 punkte nurodė, jog ieškovė savo elgesiu diskreditavo pedagogo vardą. Ieškovė tiek ieškinyje, tiek bylos nagrinėjimo metu paaiškino, kad ji Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje dirbo direktore, tačiau nedirbo pedagoginio darbo - nevedė pamokų, todėl ji negalėjo diskredituoti pedagogo vardo.

Švietimo įstatymo 2 straipsnio (redakcija galiojusi nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2016 m. rugpjūčio 31 d.) 20 dalyje pateiktas pedagogo sąvokos išaiškinimas - pedagogas - asmuo, įgijęs aukštąjį (aukštesnįjį, įgytą iki 2009 metų, arba specialųjį vidurinį, įgytą iki 1995 metų) išsilavinimą ir pedagogo kvalifikaciją. Šio straipsnio 21 dalyje nurodyta, jog pedagogo kvalifikacija - Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažįstama asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų mokiniams ugdyti, visuma.

Švietimo įstatymo 59 straipsnio 5 dalyje (2011 m. kovo 17 d. redakcija) numatyta, jog švietimo įstaigos vadovas: vadovauja švietimo įstaigos strateginio plano ir metinių veiklos planų, švietimo programų rengimui, juos tvirtina, vadovauja jų vykdymui (1 punktas); nustatyta tvarka skiria ir atleidžia mokytojus, kitus ugdymo procese dalyvaujančius asmenis ir aptarnaujantį personalą, tvirtina jų pareigybių aprašymus (2 punktas); atsako už šio įstatymo 26 straipsnyje nurodytos informacijos skelbimą, demokratinį švietimo įstaigos valdymą, užtikrina bendradarbiavimą grįstus santykius, mokytojo etikos normų laikymąsi, skaidriai priimamus sprendimus, bendruomenės narių informavimą, pedagoginio ir nepedagoginio personalo profesinį tobulėjimą, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto, prievartos apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką (3 punktas); analizuoja švietimo įstaigos veiklos ir valdymo išteklių būklę ir atsako už švietimo įstaigos veiklos rezultatus (4 punktas); atlieka kitas funkcijas, nustatytas mokyklos įstatuose ir švietimo įstaigos vadovo pareigybės aprašyme (5 punktas); kartu su mokyklos taryba sprendžia, ar leisti ant mokyklos pastatų ar mokyklos teritorijoje statyti judriojo (mobiliojo) ryšio stotis įstatymų nustatyta tvarka (6 punktas); už mokinio elgesio normų pažeidimą gali skirti mokiniui drausmines auklėjamojo poveikio priemones, numatytas Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (7 punktas); Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka kreipiasi į savivaldybės administracijos direktorių dėl minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių vaikui skyrimo (8 punktas).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1194 patvirtinto Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo 4.2 punkte (redakcija galiojusi nuo 2015 m. birželio 29 d. iki 2016 m. gruodžio 2 d.) numatyta, kad švietimo įstaigos vadovas privalo atitikti bent vieną iš šių reikalavimų: turėti pedagogo kvalifikaciją ir ne mažesnę kaip 3 metų pedagoginio darbo stažą (4.2.1 punktą), turėti magistro laipsnį, pedagogo kvalifikaciją ir ne mažesnę kaip 2 metų pedagoginio darbo stažą (4.2.2 punktą).

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407 patvirtinto Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo (redakcija galiojusi nuo 2010 m. rugpjūčio 27 d. iki 2016 m. rugsėjo 16 d.) 2.6 punkte numatyta, kad bendrojo lavinimo mokyklos direktoriaus darbas yra pedagoginis.

Apibendrinat minėtas Švietimo įstatymo ir Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo, Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo nuostatas, teismas daro išvadą, kad bendrojo lavinimo mokyklos vadovas turi būti įgijęs pedagogo kvalifikaciją, turi turėti pedagoginį darbo stažą, tačiau dirbdamas ugdymo įstaigos direktoriumi, jis atlieka vadovo funkcijas, todėl ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, savo veikimu ar neveikimu galėjo pažeminti mokyklos vadovo, o ne pedagogo vardą. Pažymėtina, kad pedagogo sąvoka yra abstrakti ir aiškinama plečiamai. Lietuvių kalbos žodyne pateikiamas žodžio „pedagogas“ paaiškinamas - (lot. paedagogus, gr. paidagogos - mokytojas, auklėtojas): 1. mokytojas, dėstytojas, auklėtojas; 2. pedagogikos specialistas; 3. ist. antikos laikais: vergas, lydintis šeimininko vaikus į mokyklą, vėliau vergas tampa gerbiamu namų mokytoju (<http://www.lietuviuzodynas.lt/terminai/Pedagogas>). Mažeikių rajono savivaldybės taryba, 2016 m. rugpjūčio 16 d. sprendimo 3 punkte nurodydama, jog ieškovė pažemino pedagogo vardą, pasirinko abstrakčią sąvoką. Bylos nagrinėjimo metu atsakovės atstovai neatskleidė šios sąvokos reikšmės, o apsiribojo tik teiginiu, kad ieškovė dirbo pedagoginį darbą, todėl pažemino pedagogo vardą. Pažymėtina, kad 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos sprendime nurodyti ieškovės pažeidimai nėra susiję su jos mokytojos atliekamomis funkcijomis, netinkamu bendravimu su mokiniais, tačiau jie siejasi su ieškovės, kaip mokyklos vadovo funkcijomis, organizuojant ir kontroliuojant mokyklos veiklą. Esant šioms nustatytoms aplinkybėms, teismas daro išvadą, kad atsakovė neįrodė, jog ieškovė, būdama mokyklos direktore, savo veiksmais diskreditavo pedagogo vardą.

Dėl darbdavio pasitikėjimo praradimo

Mažeikių rajono savivaldybės taryba 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo 3 punkte nurodė, jog ieškovė savo elgesiu prarado darbdavio pasitikėjimą.

Darbuotojo pareigų pažeidimas kvalifikuotinas kaip šiurkštus, jei dėl tokio pažeidimo darbdavio interesai iš esmės pažeidžiami ir jis pagrįstai praranda pasitikėjimą darbuotoju, t. y. jo sugebėjimu ateiptyje tinkamai atlikti pavestas darbo funkcijas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. gruodžio 12 d. nutartis civilinėje Nr. 3K-3-565/2007). Pasitikėjimo darbuotoju praradimas dėl darbo drausmės pažeidimo yra kriterijus, teismui vertinant, ar toks pažeidimas pripažintinas šiurkščiu, dėl kurio darbdavys turėjo teisę skirti griežčiausią drausminę nuobaudą - darbo sutarties nutraukimą.

Vadovaujantis Švietimo įstatymo 59 straipsnio 1 dalimi valstybinės švietimo įstaigos (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovo pareigybės aprašymą tvirtina, vadovą konkurso būdu į pareigas skiria ir iš jų atleidžia savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (dalyvių susirinkimas) ar jos įgaliotas asmuo.

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo (redakcija galiojusi nuo 2016 m. birželio 28 d. iki 2016 m. lapkričio 1 d.) 16 straipsnio 2 dalies 21 punktu, išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija, be kita ko, yra savivaldybės mokymo ir auklėjimo įstaigų vadovų skyrimas į pareigas ir atleidimas iš jų teisės aktų nustatyta tvarka.

Nagrinėjamu atveju ieškovė atleista iš mokyklos vadovo pareigų kolegialaus organo - savivaldybės tarybos, turinčios išimtinę teisę skirti į švietimo įstaigos vadovo pareigas ir atleisti iš jų, todėl šiuo atveju teismas remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje suformuotu išaiškinimu dėl akcinės bendrovės vadovą ir jį išrinkusio organo siejančių fiduciarinių santykių.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje yra išaiškinta, kad kaltės buvimas ar nebuvimas sprendžiant bendrovės vadovo atšaukimo iš pareigų bei darbo sutarties nutraukimo klausimus yra fakto klausimai. Kita vertus, kasacinis teismas formuoja teismų praktiką ta linkme, kad bendrovės vadovo teisinės

padėties ypatumai lemia tai, jog jam keliami aukštesnio standarto reikalavimai negu kitiems įmonės darbuotojams, todėl vadovo kaltės klausimas turi būti sprendžiamas pagal kriterijus, nustatytus atsižvelgiant į vadovo teisinį statusą, o ne vertinant jo veiksmus drausminių nuobaudų už darbo drausmės pažeidimus skyrimo požiūriu. Bendrovės vadovą ir jo vadovaujamą bendrovę bei jos savininkus sieja pasitikėjimo (fiduciariniai) santykiai. Šių santykių pagrindo - pasitikėjimo - praradimui gali turėti įtakos net ir mažiausi bendrovės vadovo veiklos ir elgesio nukrypimai nuo jam taikomų ypač aukštų reikalavimų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-267/2008).

Bylos nagrinėjimo metu atsakovė neįrodė ieškovės kaltės dėl visų jai inkriminuotų pažeidimų, nurodytų 2016 m. rugpjūčio 26 d. savivaldybės tarybos sprendime (CPK 178 straipsnis).

Atsižvelgiant į tai, kad švietimo įstaigos vadovą ir jį paskyrusį kolegialų organą - savivaldybės tarybą sieja pasitikėjimo santykiai (fiduciariniai), ieškovės B.L atleidimas iš mokyklos direktorės pareigų deklaruoja, jog buvo prarastas pasitikėjimas ja, neįrodo ieškovės kaltės dėl darbo santykių nutrūkimo.

Esant nustatytoms aplinkybėms, jog ieškovė nepadarė šiurkščių pažeidimų, dėl kurių būtų iš esmės pažeisti darbdavio interesai ir dėl to darbdavys būtų praradęs pasitikėjimą ja, kaip švietimo įstaigos vadove, t. y. ieškovės sugebėjimu ateityje tinkamai atlikti pavestas darbo funkcijas, teismas daro išvadą, kad atsakovė neįrodė, jog darbdavys prarado pasitikėjimą ieškove dėl jos kaltės.

Dėl nuobaudos pagrįstumo

Įvertinus išdėstytas aplinkybes, teismas sprendžia, jog nagrinėjamu atveju nenustatyta, kad ieškovė, būdama Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktore, būtų padariusi šiurkščius darbo drausmės pažeidimus, todėl griežčiausios drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo skyrimas pagal DK 136 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir 2 punktą, neatitinka ne tik drausminės nuobaudos skyrimo tikslų, bet ir teisingumo principo, todėl ieškovės atleidimas iš darbo pripažintinas neteisėtu.

Pripažinus atleidimą iš darbo neteisėtu, panaikintinas individualus teisės aktas, sudaręs pagrindą atleisti ieškovę iš darbo, t. y. Mažeikių savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimas Nr. Tl-215 Dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L..

Dėl ieškovės grąžinimo į darbą

Ieškovė prašė ją grąžinti į direktorės pareigas Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje, o teismui nustačius, kad ji į pirmesnę darbą negražinama, laikyti, kad darbo sutartis su ja nutraukta teismo sprendimu pagal DK 300 straipsnio 4 dalį (2002 m. birželio 4 d. redakcija galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.), atleidimo datą laikant teismo sprendimo įsiteisėjimo dieną.

CPK 418 straipsnyje įtvirtintas vienas iš darbo bylų nagrinėjimo ypatumų - teismo teisė taikyti alternatyvų darbuotojo teisių gynimo būdą. Šiame CPK straipsnyje nustatyta, kad jeigu darbuotojas pareiškė vieną iš įstatymuose nustatytų alternatyvių reikalavimų, pirmosios instancijos teismas, nustatęs, jog tenkinti pareikštą reikalavimą nėra pagrindo, gali savo iniciatyva, kai yra pagrindas, taikyti įstatymų nustatytą alternatyvų darbuotojo teisių ar teisėtų interesų gynimo būdą.

DK 300 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad teismas, pripažinęs darbuotojo atleidimą iš darbo neteisėtu, nustatęs, kad darbuotojas į pirmesnę darbą negali būti grąžinamas dėl ekonominių, technologinių, organizacinių ar panašių priežasčių arba dėl to, kad jam gali būti sudarytos nepalankios sąlygos dirbti, priima sprendimą pripažinti darbo sutarties nutraukimą neteisėtu ir priteisia jam DK 140 straipsnio 1 dalyje nustatyto dydžio išeitinę išmoką ir vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo iki teismo sprendimo įsigaliojimo dienos arba darbo užmokesčio skirtumą už šį laikotarpį, jeigu darbuotojas buvo įsidarbinęs kitoje darbovietėje. Šiuo atveju laikoma, kad darbo sutartis yra nutraukta teismo sprendimu nuo jo įsiteisėjimo dienos.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, savo praktikoje pasisakydamas dėl DK 297 straipsnio 3 ir 4 dalių (iki 2013 m. sausio 1 d. galiojusi įstatymo redakcija, atitinkanti 2012 m. birželio 26 įstatymo Nr. XI-2127, įsigaliojusio 2013 m. sausio 1 d., redakcijos atitinkamas DK 300 straipsnio dalis) aiškinimo ir taikymo, yra ne kartą konstatavęs, kad nagrinėdamas darbuotojo (ieškovo) reikalavimus dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu teismas turi patikrinti ir nustatyti, ar yra pagrindas darbuotojo atleidimą iš darbo pripažinti neteisėtu ir, jeigu yra, tai kuris iš DK 297 straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytų alternatyvių darbuotojo teisių gynimo būdų taikytinas. Bylą dėl atleidimo iš darbo pripažinimo neteisėtu nagrinėjantis teismas nėra saistomas darbuotojo (ieškovo) nurodyto ieškinio dalyko: nustatęs, kad tenkinti pareikštą reikalavimą visa

apimtimi nėra pagrindo, teismas gali savo iniciatyva, kai yra pagrindas, taikyti alternatyvų darbuotojo darbo teisių gynimo būdą (CPK 418 straipsnis). Aplinkybes, reikšmingas DK 297 straipsnio 4 dalies taikymui, teismas turi nagrinėti nepriklausomai nuo to, ar kuri nors iš proceso šalių jomis remiasi kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu. Alternatyvaus darbuotojo teisių gynimo būdo parinkimas turi būti motyvuotas teismo sprendimo motyvuojamojoje dalyje. DK 297 straipsnio 4 dalyje nurodytos priežasties - darbuotojui gali būti sudarytos nepalankios sąlygos dirbti - egzistavimas nustatomas atsižvelgiant į konkrečios bylos konkrečias faktines aplinkybes, nesuabsoliutinant nė vienos iš ginčo šalių pozicijos bei interesų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. lapkričio 17 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-545/2008). Darbdavio pasitikėjimo darbuotoju praradimas ir jų konfliktiniai santykiai siejami su galimybe teismui taikyti alternatyvų darbuotojo pažeistų teisių gynimo būdą, t. y. darbuotojo negražinimą į darbą ir kompensacijos priteisimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. liepos 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-418/2013).

Atsakovės atstovas nurodė, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba prarado ieškovei B.L. pasitikėjimą dėl jos padarytų pažeidimų, dėl kurių priėmė sprendimą atleisti ieškovę, taip pat dėl pažeidimų, už kuriuos skirta ieškovei drausminė nuobauda - pastaba, kurių ieškovė nepripažino.

Bylos nagrinėjimo metu nustatyta, kad Mažeikių rajono savivaldybės taryba, kaip kolegialus organas, išreiškė nepasitikėjimą ieškove 2016 m. rugpjūčio 26 d. priimdama sprendimą taikyti ieškovei drausminę nuobaudą - atleidimą iš darbo. Už tokį sprendimą iš savivaldybės tarybos posėdyje dalyvavusių 23 tarybos narių, balsavo 21 narys, 2 nariai susilaikė. 2016 m. birželio 8 d. Mažeikių rajono savivaldybės mero potvarkiu sudarytai darbo grupei vertinant ieškovės veiksmus dėl sporto salės nuomos, ieškovė 2016 m. birželio 15 d. paaiškinime neišreiškė gailės dėl savo veiksmų ir nepripažino padarytų pažeidimų (t. 2, b. 1. 118-120), už kuriuos jai 2016 m. birželio 22 d. mero potvarkiu buvo paskirta drausminė nuobauda - pastaba, kurią teismas šiuo sprendimu pripažino paskirta pagrįstai. Ieškovės atžvilgiu yra pradėtas ikiteisminis tyrimas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 183 straipsnio 2 dalį (turto pasisavinimas), 184 straipsnio 2 dalį (turto iššvaistymas), 228 straipsnio 2 dalį (piktnaudžiavimas), 300 straipsnio 1 dalį (dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu) dėl Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos direktorės veiksmų nuomojant mokyklos sporto salę ir įdarbinant A.Ž. (t. 7, b. 1. 148—149). Pažymėtina, kad pradėjus nagrinėti bylą, ieškovė teigė nieko nežinanti apie jos atžvilgiu STT vykdomą ikiteisminį tyrimą. Bylos nagrinėjimo metu ieškovė nevertino savo veiksmų kritiškai ir nepagrindė, kaip galės būti atkurtas jos, kaip darbuotojos, ir darbdavio dalykinis bendradarbiavimas, tarpusavio pasitikėjimas. Tačiau ieškovė, reaguodama į Mažeikių rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2016 m. gegužės 31 d. raštą (t. 1, b. 1. 26-29), pareikalavo iš darbuotojų pasiaiškinimų, o valgyklos vedėjai maisto gamybai skyrė griežčiausią drausminę nuobaudą (t. 1, b. 1. 30-37).

Ieškovei praradus darbdavio pasitikėjimą, dėl susidariusios nepalankios aplinkos, grįžus į darbą būtų sudėtinga tinkamai atlikti mokyklos vadovo pareigas. Atsižvelgiant į tai, kad ieškovė yra praradusi darbdavio pasitikėjimą ir jai gali būti sudarytos nepalankios sąlygos dirbti bei į atleidimo iš darbo aplinkybes, teismas sprendžia, kad netikslinga ieškovę gražinti į darbą. Negražinus ieškovės į darbą taikytinas alternatyvus ieškovės pažeistų teisių gynimo būdas, numatytas DK 300 straipsnio 4 dalyje - pripažintinas darbo sutarties nutraukimas neteisėtu ir laikytina, kad darbo sutartis, sudaryta su ieškove, yra nutraukta teismo sprendimu nuo jo įsiteisėjimo dienos bei sprendžina dėl DK 140 straipsnio 1 dalyje nustatyto dydžio išėtinės išmokos ir vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką nuo atleidimo iš darbo iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos priteisimo.

Dėl išėtinės išmokos

DK 140 straipsnio 1 dalies 6 punkte (2011 m. lapkričio 17 d. redakcija įsigaliojusi nuo 2011 m. gruodžio 1 d.) įtvirtinta, kad nutraukus darbo sutartį <...> atleistam darbuotojui, turinčiam daugiau kaip dviejų šimtų keturiasdešimties mėnesių nepertraukiamąjį stažą toje darbovietėje, išmokama šešių mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio išėtinė išmoka.

Iš byloje esančios Mažeikių Sodų pagrindinės mokyklos 2017 m. kovo 13 d. pažymos nustatyta, kad B.L. vidutinis darbo užmokestis - 1258,11 Eur (per dieną 59,91 Eur) neatskaičius mokesčių (t. 5, b. I. 70). Ieškovė Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje pradėjo dirbti nuo 1994 m. sausio 6 d. ir nepertraukiamai išdirbo daugiau kaip 22 metus (t. 1, b. 1. 94).

Vadovaujantis DK 140 straipsnio 1 dalies 6 punktu, atsižvelgiant į ieškovės nepertraukiamą darbo stažą Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje, ieškovei iš atsakovės priteistina 6 mėnesių vidutinio darbo

užmokesčio dydžio išėtinė išmoka - 7548,66 Eur (1258,11 Eur x 6 mėn.= 7548,66 Eur).

Dėl vidutinio darbo užmokesčio už priverstinės pravaikštos laiką

Kasacinio teismo konstatuota, kad, sprendžiamas dėl kompensacijos už priverstinės pravaikštos laiką dydžio, teismas turi įvertinti, ar konkretus priteistinas dydis nepaneigia šio instituto socialinės funkcijos, t. y. kompensuoja darbuotojo dėl neteisėto atleidimo iš darbo patirtus praradimus, tačiau nėra neadekvatus DK nustatytam kompensavimo tikslui, nelemia darbdaviui pernelyg sunkių padarinių, dėl kurių būtų pažeisti kitų darbuotojų teisėti interesai, nepaneigia darbo teisiųjų santykių šalių sąžiningumo ir nesukelia kolizijos su kitų darbuotojų garantijomis. Nustatęs, kad prašomos priteisti kompensacijos dydis prieštarauja teisingumo principui, yra iš esmės neproporcingas ar sukelia sunkių neigiamų padarinių, teismas kompensacijos už priverstinę pravaikštą dydį gali mažinti. Sprendžiant dėl priteistino kompensacijos dydžio atitikties tokios kompensacijos tikslui ir paskirčiai, atsižvelgtina į tokias reikšmingas aplinkybes: darbdavio turtinę padėtį ir galimybę sumokėti tam tikro dydžio kompensaciją, darbdavio, kaip juridinio asmens, specifinį teisinį statusą, funkcijas ir darbuotojo pareigų ypatumus, į šalis siejusių darbo teisiųjų santykių trukmę, darbuotojo nepertraukiamo darbo stažą, šalių tarpusavio santykių pobūdį, taip pat aplinkybes, susijusias su teismo ginčo nagrinėjimo laikotarpio trukme ir ją lėmusiomis priežastimis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-209/2015).

Vienoje iš nutarčių Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad DK 300 straipsnio 4 dalyje reglamentuojama priteistina suma už priverstinės pravaikštos laikotarpį iki teismo sprendimo, kuriuo atleidimas iš darbo pripažįstamas neteisėtu, įsiteisėjimo dienos, yra kompensacija darbuotojui ir sankcija darbdaviui. Darbdaviui už darbo teisėje nustatytų reikalavimų nesilaikymą skiriama sankcija gali būti efektyvi ir pasiekti tikslus, dėl kurių ji yra nustatyta, tik tuo atveju, jeigu ji proporcinga teisės pažeidimui, už kurį yra skiriama; proporcingumo principas reikalauja, kad sankcijos dydis būtų adekvatus pažeidimo pobūdžiui ir jo padariniams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-372/2012). Dėl būtinybės atsižvelgti į DK 300 straipsnio 4 dalies teisės normos paskirtį ir siekiamus tikslus kiekvienoje byloje, atsižvelgiant į individualias aplinkybes, nustatytinas pakankamas kompensacijos dydis kartu reiškia tai, kad nustatomas šios sankcijos dydis pamatuotinas konkrečios bylos aplinkybių kontekste įvertinant, ar sankcijos griežtumas atitinka darbdavio padaryto pažeidimo atleidžiant darbuotoją pobūdį, ir priežastis, turėjusias įtakos priverstinės pravaikštos trukmei (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-37-469/2016).

Nagrinėjamu atveju, sprendžiant dėl kompensacijos dėl priverstinės pravaikštos dydžio priteisimo iki teismo sprendimo priėmimo, atsižvelgtina į bylos nagrinėjimo laiką nuo ieškinio padavimo dienos - ieškovė 2016 m. spalio 13 d. kreipėsi ieškiniu į teismą, o bylos nagrinėjimas truko 10 mėnesių, tačiau tiek vienos, tiek kitos šalies naudojimas savo procesinėmis teisėmis (sistemiškai pastoviai teikė į bylą naujus įrodymus, prašymus) buvo viena iš ilgesnės bylos nagrinėjimo priežasčių. Kita priežastis, lėmusi ilgesnį bylos nagrinėjimą, buvo ieškovės atstovės advokatės Astos Jakštienės nedarbingumas dėl ligos bei užimtumas kitose bylose. Teismui paskyrus posėdį 2016 m. gruodžio 8 d., advokatė prašė atidėti bylos nagrinėjimą dėl užimtumo kitoje byloje (t. 4, b. 1. 17), be to, ieškovės atstovė nuo 2016 m. lapkričio 28 d. iki 2016 m. gruodžio 8 d. sirgo (t. 4, b. 1. 20, 24, 25). Teismui suderinus su ieškovės atstove ir paskyrus teismo posėdį 2017 m. sausio 26 d., ieškovės atstovė negalėjo dalyvauti bylos nagrinėjime dėl ligos, kurios gydymas truko nuo 2017 m. sausio 25 d. iki 2017 m. sausio 27 d. (t. 4, b. 1. 49), 2017 m. vasario 10-20 d. advokatė atostogavo (t. 4, b. 1. 23), taip dėl ieškovės atstovės ligos buvo atidėtas 2017 m. gegužės 15 d. paskirtas teismo posėdis (t. 7, b. 1. 104-105). Tuo tarpu, dėl atsakovės atstovo advokato dr. Viliaus Mačiulaičio užimtumo, buvo atidėtas tik 2017 m. gegužės 23 d. paskirtas teismo posėdis (t. 7, b. I. 63).

Taip pat atsižvelgtina ir į tai, kad byloje nuginčytas drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo - teisėtumas, tačiau nenuginčytas kitos drausminės nuobaudos - pastabos - teisėtumas, ir dėl šio ieškovės veiksmais sukulto darbo drausmės pažeidimo atsirado ieškovės drausminė atsakomybė, kurią atsakovė taikė, o ieškovė nepagrįstai ginčijo. Be to, atsižvelgtina į tai, kad ieškovę ir atsakovę siejo ilgalaikiai darbo santykiai.

[vertinus nurodytas aplinkybes dėl ilgai užsitęsusio bylos nagrinėjimo, bei į tai, kad ieškovė atleista iš darbo 2016 m. gruodžio 22 d., o prašomas priteisti kompensacijos dydis prieštarauja teisingumo principui, yra iš esmės neproporcingas, teismas sprendžia, kad pažeista ieškovės teisė gali būti apginta priteisiant už priverstinės pravaikštos laiką nuo ieškovės atleidimo iš darbo dienos - 2016 m. gruodžio 22 d. iki teismo sprendimo priėmimo dienos - 2017 m. rugpjūčio 16 d., už 4 mėnesius ir 17 darbo dienų - 6050,91 Eur

$((1258,11 \text{ Eur} \times 4 \text{ mėn.}) + (1258,11 \text{ Eur} : 21 \text{ d. d.}) \times 17 \text{ d. d.}) = 6050,91 \text{ Eur}$), ir po 59,91 Eur vidutinio darbo užmokesčio už kiekvieną priverstinės pravaikštos dieną nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

Atkreiptinas dėmesys, kad priteista išėtinė išmoka ir vidutinis darbo užmokestis už priverstinės pravaikštos laiką yra apskaičiuotas neatskaičius mokesčių, kadangi teismas, sprenddamas tarp šalių kilusį ginčą, sprendime turi nurodyti priteisiamą sumą, iš kurios nėra išskaitytas gyventojų pajamų mokestis. Vykdamas teismo sprendimą, gyventojų pajamų mokestį apskaičiuoja ir išskaito darbdavys (atsakovas) (Lietuvos Aukščiausiojo teismo 1997 m. birželio 10 d. konsultacija Nr. A3- 14, Teismų praktika Nr. 7).

Dėl neturtinės žalos

Ieškovė teismo prašo iš atsakovės priteisti 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimo už neteisėtą ir nepagrįstą drausminės nuobaudos atleidimo iš darbo paskyrimą. Bylos nagrinėjimo metu ieškovė nurodė, kad atsakovei pradėjus atleidimo iš darbo procedūrą, pašlijo sveikata, dėl ko ji nuo 2016 m. rugpjūčio 24 d. iki 2017 m. gruodžio 21 d. buvo nedarbinga, iki šiol jai pasireiškia širdies veiklos sutrikimai. Taip pat Mažeikių rajono spaudoje pasirodė straipsniai, kuriuose buvo rašoma apie jos tariamai padarytas nusikalstamas veikas, dėl ko ji patyrė viešą pažeminimą ir tai dar labiau padidino jos dvasinius išgyvenimus. Atsakovei neteisėtai ją atleidus iš darbo, ji neteko pajamų šaltinio ir patyrė nestabilumo ir nesaugumo jausmą. Be to, dėl neteisėtų atsakovės veiksmų ji patyrė neturtinę žalą, nes neteisėtas nuobaudos paskyrimas jai sukėlė dvasinius išgyvenimus, neužtikrintumą savo ateitimi.

DK 250 straipsnyje (2002 m. birželio 4 d. redakcija) nustatyta, kad darbo sutarties šalys privalo atlyginti viena kitai padarytą neturtinę žalą. Jos dydį kiekvienu atveju nustato teismas, vadovaudamasis Civiliniu kodeksu. Pagal CK 6.250 straipsnio 1 dalį neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad teismas, nustatydamas neturtinės žalos dydį, atsižvelgia į jos pasekmes, šią žalą padariusio asmens kaltę, jo turtingumą, padarytos turtinės žalos dydį bei kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, taip pat į sąžiningumą, teisingumą ir protingumą kriterijus.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nurodyta, kad patvirtinančiomis darbuotojo teisę į neturtinės žalos atlyginimą aplinkybėmis teismų praktikoje pripažįstamas darbdavio padaryto darbuotojo teisių pažeidimo šurkštumas, neteisėtas atleidimas iš darbo itin kompromituojančiu pagrindu, prieš darbuotoją naudotas psichologinis spaudimas siekiant nulemti jo apsisprendimą išeiti iš darbo, pakenkimas dalykinei reputacijai, galimybių konkuruoti darbo rinkoje sumažėjimas, šeimos santykių pablogėjimas, dėl neteisėtų darbdavio veiksmų atsiradęs sveikatos sutrikimas, sunkūs pragyvenimo šaltinio praradimo turiniai padariniai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-131-686/2017).

Kai padaryta neturtinė žala nedidelė (darbuotojo atleidimo pagrindas nėra diskredituojantis, nepakenkta jo reputacijai, nesumažėja galimybės konkuruoti darbo rinkoje, pažeidimas nelemia neigiamos aplinkinių nuomonės, paties darbuotojo veiksmai nėra nepriekaištingi ir kt.), pažeidimo konstatavimas gali būti pripažintas pakankama satisfakcija (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-131-686/2017).

Šioje byloje ieškovės paaiškinimais ir byloje esančia medžiaga nustatyta, kad atsakovei pradėjus spręsti dėl drausminės nuobaudos skyrimo, 2016 m. rugpjūčio 24 d. ieškovei pablogėjo sveikata ir jai buvo išduotas nedarbingumo pažymėjimas (t. 10, b. 1. 50-54). Ieškovės nedarbingumas dėl ligos truko iki 2016 m. gruodžio 21 d. (t. 5 b. 1. 22). Mažeikių rajono savivaldybės tarybai priėmus sprendimą atleisti ieškovę iš mokyklos direktorės pareigų už šurkščius darbo drausmės pažeidimus, vietinėje spaudoje buvo išspausdinti straipsniai, žeidžiantys ieškovės garbę (pvz. 2016 m. rugsėjo mėn. Nr. 8 laikraštyje „Žinia žemaičių“ straipsnis „Ketvirtį amžiaus trukusi vienvaldytės Sodų pagrindinėje mokykloje baigėsi“, 2016 m. rugpjūčio 27 d. laikraštyje „Santarvė“ straipsnis „Taryba nutarė atleisti iš darbo „Sodų“ mokyklos direktorę“), ją visuomenei pristatantys kaip nesąžiningą, blogą mokyklos vadovę, taip pat spaudoje buvo pavišintas ieškovės atleidimo iš darbo pagrindas ir aptartos su atleidimu susijusios aplinkybės, kas pakenkė jos reputacijai, nulėmė neigiamos nuomonės apie ieškovę formavimą. Be to, dėl ieškovės nepagrįsto atleidimo iš darbo DK 136 straipsnio 3 dalies 1 ir 2 punktų pagrindu, sumažėjo ieškovės galimybė konkuruoti darbo rinkoje, ir ji patyrė dvasinius išgyvenimus.

Atsižvelgiant į tai, kad ieškovė Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje išdirbo virš 22 metų, dėl jos

nepagrįsto atleidimo iš darbo patyrė dvasinius išgyvenimus, viešą pažeminimą, tapo nekonkurencinga darbo rinkoje, prasidėjus atleidimo procesui jai pablogėjo sveikata, dėl ko ji ilgai sirgo ir neigiamus sveikatos padarinius jaučia iki šiol, darytina išvada, kad vien ieškovės neteisėto atleidimo iš darbo pripažinimas būtų nepakankama satisfakcija. Nustačius, kad ieškovė patyrė neturtinę žalą, ieškovės prašymas tenkintinas ir iš atsakovės ieškovei priteistina 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimas.

Dėl bylos medžiagos pripažinimo nevieša

2017 m. birželio 14 d. teismo posėdžio metu ieškovės atstovė prašė bylos medžiagą pripažinti nevieša. Nurodė, kad atsakovės atstovui pateikus į bylą ikiteisminio tyrimo medžiagą, kurioje yra duomenys apie ieškovę, išnagrinėjus bylą, su bylos medžiaga galės susipažinti byloje nedalyvavę asmenys. Ieškovės atžvilgiu teisme nėra nagrinėjama baudžiamoji byla, taip pat jos atžvilgiu nėra priimtas nuosprendis ir ieškovei galioja nekaltumo prezumpcija, todėl būtina bylos medžiagą pripažinti nevieša.

Atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės atstovas advokatas dr. Vilius Mačiulaitis sutiko su ieškovės atstovės prašymu, atsižvelgdamas į tai, kad į civilinę bylą yra pateikti ikiteisminio tyrimo duomenys.

Priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą ar procesą užbaigiančią nutartį, teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie žmogaus sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė, komercinė ar kita įstatymų saugoma paslaptis (CPK 10 straipsnio 2 dalis).

Kasacinio teismo išaiškinta, kad teismas, gavęs šalies prašymą dėl byloje pateiktos informacijos saugumo užtikrinimo ir (ar) bylos nagrinėjimo uždaramame posėdyje, visų pirma turėtų spręsti, ar pateikta informacija laikytina saugotina, ar yra pagrindas visą ar dalį pateiktos informacijos laikyti nevieša. Jei teismas nustato tokios apsaugos būtinumą, jis turėtų spręsti dėl bylos neviešumo apimties. Pirmenybė turi būti teikiama kuo mažesniai viešumo ribojimui, t. y. tik saugotinos informacijos neviešumo užtikrinimui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 14 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-72-421/2017).

Ieškovė, teikdama prašymą pripažinti bylos medžiagą nevieša, neargumentavo būtinybės saugoti visus byloje esančius duomenis. Ieškovės atstovė pateikė argumentus tik dėl būtinybės pripažinti nevieša byloje esančią ikiteisminio tyrimo medžiagą.

Atsižvelgiant į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 2 dalyje garantuojamą kiekvieno nusikaltimo padarymu kaltinamo asmens teisę būti laikomam nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą bei į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnyje įtvirtintą nekaltumo prezumpcijos principą, į tai, kad šioje byloje esančios ikiteisminio tyrimo medžiagos, kuri yra susijusi ieškove, kai nėra priimtas galutinis sprendimas baudžiamajame procese, paviešinimas gali neigiamai paveikti ieškovės reputaciją bei siekiant apsaugoti ieškovės teisėtus interesus, teismas daro išvadą, kad tikslingą šioje civilinėje byloje dalį medžiagos pripažinti nevieša, tai yra: atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės 2017 m. birželio 12 d. prašymą dėl papildomų dokumentų ir paaiškinimų į ieškovės B.L. 2017 m. birželio 2 d. prašymą prijungimo, nes šiame dokumente yra aptariama ikiteisminio tyrimo susijusio su ieškove medžiaga, ir prie šio prašymo pridėta ikiteisminio tyrimo medžiaga (t. 7, b. 1. 129-151, t. 8, b. 1. 1- 46) bei Šiaulių apygardos prokuratūros Telšių apylinkės prokuratūros 2017 m. liepos 11 d., nutarimą nutraukti ikiteisminį tyrimą (t. 9, b. 1. 95-101).

Dėl bylinėjimosi išlaidi

Jeigu ieškinyis patenkintas iš dalies, bylinėjimosi išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui - proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai (CPK 93 straipsnio 2 dalis).

Ieškiniu dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo panaikinimo pareikštas 1 neturtinis ir 3 turtiniai reikalavimai, prijungtoje byloje dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo pareikštas 1 neturtinis reikalavimas. Šiuo atveju byloje pagrindiniais laikytini neturtiniai reikalavimai, o turtiniai - išvestiniais, susijusiais su neturtiniais reikalavimais. Byloje patenkintas 1 neturtinis reikalavimas, už kurį, vadovaujantis CPK 80 straipsnio 1 dalies 5 punktu (2014 m. spalio 16 d. įstatymo redakcija galiojusi nuo 2015 m. sausio 1 d. iki 2017 m. birželio 30 d.) mokėtinas 41 Eur dydžio žyminis mokestis. Taip pat byloje už

patenkintus turtinius reikalavimus mokėtinas 438 Eur žyminis mokestis ((7548,66 Eur išėitinė išmoka + 6050,91 Eur vidutinis darbo užmokestis už priverstinę pravaikštą + 1000 Eur neturtinės žalos atlyginimas) x 3 proc) = 437,99 Eur). Iš dalies patenkintus ieškinių reikalavimus, Valstybei iš atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės priteistinas 479 Eur dydžio žyminis mokestis (41 Eur + 438 Eur = 479 Eur).

Kadangi iš esmės tenkintinas ieškinyje pareikštas neturtinis reikalavimas ir dalis turtinių, tai patirtos šalių bylinėjimosi išlaidos šalims paskirstomos pagal proporciją, jog ieškinys tenkintas 75 proc.

Ieškovė teismui pateikė dokumentus, įrodančius, kad ji šioje byloje patyrė 4600 Eur bylinėjimosi išlaidų, kurias sudaro 200 Eur išlaidų advokatui už atstovavimą 2016 m. spalio 27 d. darbo ginčų komisijoje ir 4400 Eur išlaidų už advokato paslaugas nagrinėjant bylą teisme (t. 9, b. 1. 129-154, t. 10, b. 1.43-49).

Teismui atmetus prijungto prie bylos ieškinių reikalavimą panaikinti drausminę nuobaudą - pastabą, ieškovės patirtos 200 Eur bylinėjimosi išlaidos už advokato pagalbą nagrinėjant ieškovės prašymą darbo ginčų komisijoje dėl drausminės nuobaudos - pastabos panaikinimo, nepriteistinos. Esant šioms išdėstytoms aplinkybėms, spręstina dėl ieškovės patirtų 4400 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Šios ieškovės patirtos bylinėjimosi išlaidos už advokato paslaugas nagrinėjant bylą teisme yra pagrįstos, atitinkančios bylos sudėtingumą, sugaištą laiką, teiktų prašymų kiekį ir neviršijančios rekomenduojamų priteistinių maksimalių dydžių nustatytų 2015 m. kovo 16 d. Lietuvos advokatų tarybos pirmininko raštu Nr. 141 ir 2015 m. kovo 19 d. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu Nr. 1R-77 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio (toliau - Rekomendacijos) 8.2, 8.16 ir 8.19 punktuose. Atsižvelgiant į tai, kad patenkinta 75 proc. ieškinių ir prijungto prie šios bylos ieškinių reikalavimų ieškovei iš atsakovės priteistina 3300,0 Eur (4400 Eur x 75 proc.) bylinėjimosi išlaidų už advokato suteiktas paslaugas (CPK 93, 98 straipsniai).

Atsakovė teismui pateikė dokumentus, įrodančius, kad ji šioje byloje patyrė 5036,63 Eur išlaidų už advokato paslaugas: už pasirengimą bylos nagrinėjimui, dalyvavimą teismo posėdžiuose sugaištas 26 vai. paskaičiuota 1950 Eur (be PVM), už teismo posėdžių garso įrašų perklauso sugaištas 15,30 vai. paskaičiuota 1162,50 Eur (be PVM), už susipažinimą su byla, dokumentų peržiūrą, bylos dokumentų teisinio vertinimo sugaištas 4 vai. paskaičiuota 300 Eur (be PVM), už 2017 m. gegužės 29 d. prašymo teismui dėl liudijimo išdavimo telefono numerio savininkui sužinoti, parengimui ir pateikimui sugaištas 0,30 vai., paskaičiuota 37,50 Eur (be PVM), 2017 m. gegužės 30 d. prašymo LR Ryšių reguliavimo tarnybai parengimą, sugaištas 0,15 vai., paskaičiuota 18,75 Eur (be PVM), už įrodymų rinkimą Šiaulių STT valdyboje sugaištas 4 vai. paskaičiuota 300 Eur (be PVM), už 2017 m. birželio 7 d. STT pateiktų dokumentų peržiūrą, teisinį vertinimą, atrinkimą, teikimą teismui, sugaištas 3 vai. paskaičiuota 225 Eur (be PVM), už 2017 m. birželio 9 d. lydraščio teismui dėl papildomų dokumentų pateikimo parengimą su paaiškinimais, sugaištas 3 vai., paskaičiuota 225,00 Eur (be PVM), 2016 m. birželio 14 d. lydraščio dėl papildomų dokumentų prijungimo parengimo ir pateikimo teismui sugaištas 0,15 vai., paskaičiuota 18,75 Eur (be PVM) (t. 8, b. 1. 48-52, t. 10, b. 1. 5-6).

Rekomendacijose atskirai neišskirtos teisinės paslaugos susipažįstant su byla, dokumentų peržiūra, atliekant teisinį dokumentų vertinimą, tačiau teismas, atsižvelgdamas į bylos apimtį, sudėtingumą vertina, jog advokato paskaičiuota 225 Eur (be PVM) (272,25 Eur su PVM) suma už tokių paslaugų suteikimą yra protinga. Pasirengimas bylai, dalyvavimas teismo posėdžiuose iš viso advokato nurodyta truko 36 vai., ir už šias paslaugas paskaičiuota 1950 Eur (be PVM). Rekomendacijų 8.19 punktą numatytas mokėtinas atlygis už vieną teisinių konsultacijų, atstovavimo teisme, pasirengimo teismo ar parengiamajam posėdžiui valandą - 0,1 už praėjusio ketvirčio vidutinio mėnesinio bruto užmokesčio dydžio. Teisinių paslaugų ataskaitos ne visuose grafose, kuriose yra paskaičiuotos sumos už dalyvavimą posėdžiuose, yra nurodytos posėdžio datos, o nurodytame posėdyje, kuris vyko 2017 m. gegužės 15 d., advokatas apskritai nedalyvavo, todėl teismas, vertindamas išlaidų už atstovavimą pagrįstumą, vertina visuose posėdžiuose, kuriuose dalyvavo advokatas, jo sugaištą laiką.

Advokatas, atstovaujantis atsakovę, dalyvavo teismo posėdžiuose vykusiuose: 2017 m. balandžio 28 d., kuris truko 1,26 vai., 2017 m. gegužės 9 d., kuris truko 1,26 vai., 2017 m. birželio 14 d., kuris truko 3,23 vai., 2017 m. liepos 17 d., kuris truko 5,41 vai., ir 2017 m. liepos 27 d., kuris truko 2,47 vai., t. y. iš viso advokatas sugaišo teismo posėdžiuose 16 vai. Atsižvelgiant į bylos apimtį, laiką, būtiną bylos pasirengimui, mažintinas advokato teisinių paslaugų ataskaitose nurodytas sugaištas laikas už pasirengimą bylos nagrinėjimui ir dalyvavimą teismo posėdžiuose ir laikytina, kad advokatas, atlikdamas šiuos veiksmus, sugaišo 22 vai. Skaičiuojant išlaidas už atstovavimą šiuose teismo posėdžiuose ir pasirengimą bylos nagrinėjimui taikomas bruto, galiojęs 2017 m. I ketvirtyje (817,60 Eur). Pagal Rekomendacijas visa suma už

pasirengimą posėdžiams bei atstovavimą teismo posėdžiuose sudarytų 1471,68 Eur (0,1 koef. x 22 vai. x 817,60 Eur = 1798,72 Eur). Rekomendacijose nenumatytas advokato atvykimo į bylos nagrinėjimą kelionės išlaidų atlyginimas, kai advokatas į bylą vyksta šalies iniciatyva, todėl advokato kelionės išlaidos neatlygintinos.

Teisinių paslaugų 2017 m. liepos 14 d. ataskaitoje nurodytos išlaidos už 2017 m. gegužės 29 d. prašymo teismui dėl liudijimo išdavimo telefono numerio savininkui sužinoti, parengimą ir pateikimą (37,50 Eur (be PVM) arba 45,38 Eur su PVM), 2017 m. gegužės 30 d. prašymo LR Ryšių reguliavimo tarnybai parengimą (18,75 Eur be PVM arba 22,69 su PVM), 2016 m. birželio 14 d. lydraščio dėl papildomų dokumentų prijungimo parengimą (18,75 Eur be PVM arba 22,69 Eur) yra atlygintinos (Rekomendacijų 8.16, 8.17, 8.18 punktai).

Teisinių paslaugų 2017 m. liepos 14 d. ataskaitoje nurodyto 2017 m. birželio 9 d. lydraščio teismui dėl papildomų dokumentų pateikimo parengimą su paaiškinimais byloje nėra, tačiau išanalizavus bylos medžiagą laikytina, kad šioje ataskaitoje yra nurodyta klaidinga dokumento parengimo data, todėl laikytina, kad byloje esantis 2017 m. birželio 12 d. prašymas, kuriame advokatas pateikė paaiškinimus, ir yra ataskaitoje nurodytas 2017 m. birželio 9 d. lydraštis (t. 7, b. 1. 129-134). Minėtoje ataskaitoje už šio dokumento parengimą paskaičiuotos 225,00 Eur be PVM arba 272,25 Eur su PVM išlaidos yra atlygintinos (Rekomendacijų 8.16 punktas).

Savivaldybę 2017 m. sausio 26 d., 2017 m. vasario 21 d., 2017 m. kovo 10 d., 2017 m. kovo 23 d., 2017 m. balandžio 5 d., vykusiuose teismo posėdžiuose atstovavo jos darbuotojas teisininkas Michailas Norbutas, todėl išlaidos (1162,50 Eur be PVM arba 1406,62 Eur su PVM) už šių posėdžių garso įrašų klausymąsi advokatui rengiantis bylos nagrinėjimui yra perteklinės ir jos neskaičiuotinos prie atlygintinų išlaidų. Pažymėtina, kad atsakovė, jau įpusėjus bylos nagrinėjimui pasikvietusi jos interesams atstovauti advokatą, prisiėmė advokato už garso įrašų klausymąsi išlaidų atlyginimą.

Teisinių paslaugų 2017 m. liepos 14 d. ataskaitoje nurodytos išlaidos už įrodymų rinkimą Šiaulių STT valdyboje (300 Eur be PVM arba 363 Eur su PVM), už 2017 m. birželio 7 d. STT pateiktų dokumentų peržiūrą, teisinį vertinimą, atrinkimą, teikimą teismui (225 Eur be PVM arba 272,25 Eur su PVM), nėra atlygintinos, kadangi įrodymų rinkimas ir jų vertinimas apima pasirengimą posėdžiui, be to, tokių išlaidų atlyginimas nėra numatytas Rekomendacijų 8 punkte.

Taigi, atsakovės atlygintinos pagrįstos išlaidos už advokato paslaugas yra 2433,98 Eur.

Pažymėtina, kad atsakovė Mažeikių rajono savivaldybė yra viešojo administravimo subjektas, todėl teismas, sprenddamas, ar priteisti atstovavimo išlaidas jos naudai ir kokio dydžio jas priteisti, turi kompleksiskai įvertinti, ar, atsižvelgiant į atitinkamo viešojo administravimo subjekto vidinius administravimo pajėgumus ir bylos pobūdį, buvo būtina pasitelkti advokatą. Nustatant bylos pobūdį, atsižvelgiama į byloje keliamų klausimų naujumą, bylos apimtį ir sudėtingumą, į tai, ar bylos baigtis gali turėti platesnį poveikį ne tik byloje susiklosčiusiems, bet ir susijusiems teisiniams santykiams, taip pat viešajam interesui ir kt. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-131-686/2017). Įvertinus, kad bylos apimtis didelė, bet byla nėra labai sudėtinga, joje pareikšti neturtiniai ir turtiniai reikalavimai jau aptartų teismų praktikoje teisės klausimų pagrindu, bylos baigtis neturi platesnio poveikio kitiems teisiniams santykiams, viešajam interesui, advokatas dalyvavo penkiuose teismo posėdžiuose, kurie bendrai truko 16 vai., teikė byloje prašymus, naujus įrodymus, bei tai, kad savivaldybė turi savo teisininkus, kurie pagal kompetenciją gali savivaldybę atstovauti teisme, ir tai, kad vienas iš jų atstovavo atsakovę 2017 m. sausio 26 d., 2017 m. vasario 21 d., 2017 m. kovo 10 d., 2017 m. kovo 23 d., 2017 m. balandžio 5 d., 2017 m. balandžio 28 d., 2017 m. gegužės 9 d. vykusiuose teismo posėdžiuose, atsakovės atlygintinų bylinėjimosi išlaidų suma mažintina iki 1216,99 Eur (2433,98 : 2 = 1216,99 Eur) (pvz. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-131-686/2017).

Atsižvelgiant į tenkintų ieškinio reikalavimo dalį, iš ieškovės atsakovei priteistina 304,25 Eur (1216,99 Eur x 25 proc. = 304,25 Eur) bylinėjimosi išlaidų už advokato paslaugas (CPK 93, 98 straipsniai).

Teismas, remiantis pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, turėjo 72,05 Eur šių išlaidų. Atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo rezultata, iš atsakovės proporcingai atmestų reikalavimų daliai priteistina į valstybės biudžetą 54,04 Eur (72,05 Eur x 75 proc. = 54,04 Eur) išlaidų susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, ir iš ieškovės proporcingai patenkintų reikalavimų daliai - 18,01 Eur (72,05 Eur x 25 proc. = 18,01 Eur) (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 2 dalis).

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 93, 96, 259, 260, 263, 270 straipsniais, teismas

n u s p r e n d ž i a :

ieškinį ir prie bylos prijungtą ieškinį tenkinti iš dalies.

Panaikinti Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Telšių teritorinio skyriaus darbo ginčų komisijos 2016 m. spalio 27 d. sprendimą Nr. DGKS-4862.

Pripažinti ieškovės B.L., a. k. (duomenys neskelbiami), atleidimą iš darbo Mažeikių Sodo pagrindinėje mokykloje, j. a. k. 190176981, neteisėtu.

Panaikinti Mažeikių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. rugpjūčio 26 d. sprendimą Nr. T1 -215 Dėl drausminės nuobaudos - atleidimo iš darbo taikymo Sodų pagrindinės mokyklos direktorei B.L..

Negražinti ieškovės B.L., a. k. (duomenys neskelbiami), į darbą Mažeikių Sodų pagrindinėje mokykloje.

Nustatyti, kad tarp ieškovės B.L. ir atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės sudaryta darbo sutartis nutraukta šiuo teismo sprendimu nuo jo įsiteisėjimo dienos.

Priteisti ieškovei B.L., a. k. (duomenys neskelbiami), iš atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės, j. a. k. 167371234:

7548,66 Eur (septynių tūkstančių penkių šimtų keturiasdešimt aštuonių eurų 66 ct) iškeitiną išmoką;

6050,91 Eur (šešių tūkstančių penkiasdešimt eurų 91 ct) vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo ieškovės atleidimo iš darbo dienos - 2016 m. gruodžio 22 d. iki teismo sprendimo priėmimo dienos - 2017 m. rugpjūčio 16 d., ir po 59,91 Eur (penkiasdešimt devynis eurus 91 ct) vidutinio darbo užmokesčio už kiekvieną priverstinės pravaikštos dieną nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos;

1000.0 Eur (vieną tūkstantį eurų 00 ct) neturtinės žalos atlyginimo;

3300.0 Eur (tris tūkstančius tris šimtus eurų 00 ct) bylinėjimosi išlaidų.

Priteisti atsakovei Mažeikių rajono savivaldybei, j. a. k. 167371234, iš ieškovės B.L., a. k. (duomenys neskelbiami), 304,25 Eur (tris šimtus keturis eurus 25 ct) bylinėjimosi išlaidų.

Sprendimo dalį dėl vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio (1258,11 Eur) (vieno tūkstančio dviejų šimtų penkiasdešimt aštuonių eurų 11 ct) priteisimo vykdyti skubiai (DK 302 straipsnio 1 punktą (2002 m. birželio 4 d. redakcija galiojusi iki 2017 m. birželio 30 d.).

Kitoje dalyje ieškinius atmesti.

Priteisti Valstybei iš atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės, j. a. k. 167371234, 479 Eur (keturis šimtus septyniasdešimt devynis eurus) žyminio mokesčio ir 54,04 Eur (penkiasdešimt keturis eurus 04 ct) procesinių dokumentų siuntimo išlaidų atlyginimo.

Priteisti Valstybei iš ieškovės B.L., a. k. (duomenys neskelbiami), 18,01 Eur (aštuoniolika eurų 01 ct) procesinių dokumentų siuntimo išlaidų atlyginimo.

Išaiškinti šalims, jog žyminį mokestį ir procesinių dokumentų siuntimo išlaidas jie turi sumokėti į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, nurodant juridinio asmens kodą - 188659752, banką - AB „Swedbank“, įmokos kodą - 5660, mokėjimo paskirtį - žyminis mokestis, išlaidos, susijusios su bylos nagrinėjimu.

Nustatyti dalį bylos medžiagos nevieša, t. y. atsakovės Mažeikių rajono savivaldybės 2017 m. birželio 12 d. prašymą dėl papildomų dokumentų ir paaiškinimų į ieškovės B.L. 2017 m. birželio 2 d. prašymą prijungimo, ir prie šio prašymo pridėtą ikiteisminio tyrimo medžiagą (t. 7, b. 1. 129-151, t. 8, b. 1. 1-46) bei Šiaulių apygardos prokuratūros Telšių apylinkės prokuratūros 2017 m. liepos 11 d., nutarimą nutraukti ikiteisminį tyrimą.

Sprendimas per 30 dienų nuo jo priėmimo dienos gali būti skundžiamas apeliacine tvarka Šiaulių apygardos teismui paduodant apeliacinį skundą per Mažeikių rajono apylinkės teismą.

Teisėja

Silva Gerybiene